

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI**

AYANCIK VE ÇEVRESİNDEKİ MEZAR TAŞLARI

Yüksek Lisans Tezi

Emrah KARADAĞ

Danışman
Doç. Dr. Recep GÜN

SAMSUN
2023

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI**

AYANCIK VE ÇEVRESİNDEKİ MEZAR TAŞLARI

Yüksek Lisans Tezi

Emrah KARADAĞ

Danışman

Doç. Dr. Recep GÜN

SAMSUN
2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Emrah KARADAĞ tarafından, **Doç. Dr. Recep GÜN** danışmanlığında hazırlanan “**AYANCIK VE ÇEVRESİNDEKİ MEZAR TAŞLARI**” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 24.2.2023 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Doc. Dr. Kemal ÖZKURT Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doc. Dr. Recep GÜN Ondokuz Mayıs Üniversitesi İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Prof. Dr. Eyüp NEFES Giresun Üniversitesi İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet ☐ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☒

05/01/ 2023
Emrah KARADAĞ

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : AYANCIK VE ÇEVRESİNDEKİ MEZAR TAŞLARI

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 05.01.2023 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 14

Tek kaynak oranı : % 3 çıkmıştır.

05/01/ 2023
Doç. Dr. Recep GÜN

ÖZET

AYANCIK VE ÇEVRESİNDEKİ MEZAR TAŞLARI

Emrah KARADAĞ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Haziran/2023
Danışman: Doç. Dr. Recep GÜN

Mezar taşları, milletlerin yerleştikleri toprak parçalarında hüküm sürdüklerini gösteren deliller niteliğindedir. Anadolu'ya göç eden Türkler, yaptıkları mezarlara, 20. yy'a kadar bölgelerin sanatsal ve edebi zenginliklerine göre anlam yükleyerek mezar taşları dikmişlerdir. 20. yy.'ın ikinci yarısından sonra ise, sadece doğum ve ölüm tarihlerini belirten bir kimliğe dönüştürmüşlerdir.

Bu araştırmada, Sinop İli Ayancık İlçesi ve çevresinde bulunan Osmanlı Dönemine ait 152 mezar taşı konu edinilmiştir. Araştırma sahası Ayancık ilçe merkezi başta olmak üzere, Tarakçı, Bahçeli, Dedeagaç, Ünlüce, Ortalık, Kaldırayak, Bakırlıazaviye, Gürsöku, Kütük, Çaylıoğlu köyleridir.

Çalışmamızın temel amacı, bir tür tapu senedi hükmündeki mezar taşlarını incelemek suretiyle, bölgenin sanatsal yönünün ve kültürel derinliğinin ortaya çıkarılmasına katkı sağlamak ve ayrıca yakın ve uzak çevre ile olan ve kültürel bağın tespitine katkı sağlamaktır.

Bu amaca yönelik olarak bahsi geçen mezar taşları tarih, tip, kitabe, yazı türü, başlık, malzeme ve süslemelerde kullanılan motifler bakımından değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Buna göre taşlar Osmanlı'nın son dönemine ait olup 18, 19 ve 20. yüzyıllardan kalmadır. 110 tanesi başucu 52 tanesi ise ayakucu şahidesi şeklinde olan taşların 53 erkek, 37 kadın ve 4 kimliği belirsiz mezar üzerinde yer aldığı görülmüştür.

Erkek mezar taşlarının, fes, sarık, kavuk ve dardağan türünde başlığa sahip oldukları görülmüştür. Kadın mezar taşlarının başlıkları ise bitkisel formu tepelikler ile şualı güneş, hotoz ve dairesel unsurlardan müteşekkildir. Erkek ve kadın mezar taşlarından alınlıklı olanlar, sivri, üçgen ve yuvarlak kemerli forma sahiptir.

Malzeme olarak mermer ve taş, işleme tekniği olarak oyma ve kabartma teknikleri karşımıza çıkmaktadır.

Ayancık ve çevresindeki Osmanlı dönemi mezar taşları bölgenin kültürel zenginlikleri arasındadır. Dolayısıyla bunların her türlü doğal ve yapay tehlikelere karşı korunması gerekmektedir. Detaylı bir araştırma ile Ayancık'ın tüm köylerindeki mezar taşları araştırılıp gün yüzüne çıkarılmalı ve sanat tarihine kazandırılmalıdır. Temennimiz bu çalışmanın ileride yapılacak olan mezar taşı çalışmalarına kaynak ve basamak teşkil etmesidir.

Anahtar Sözcükler: Ayancık, Mezar, Mezarlık, Şahide, Hazire, Kitabe, Süsleme,

ABSTRACT

GRAVESTONES IN AYANCİK AND ITS SURROUNDINGS

Emrah KARADAĞ

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Islamic History and Arts

Master, June/2023

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Recep GÜN

Gravestones are the proofs that the nations ruled over the lands where they settled. Turks who immigrated to Anatolia erected tombstones for their tombs by giving meaning to the artistic and literary riches of the regions until the 20th century. After the second half of the 20th century, they turned it into an identity stating only the dates of birth and death.

In this research, 152 tombstones belonging to the Ottoman Period found in and around Sinop Ayancık District were the subject. The research area is mainly Ayancık town center, and the villages of Tarakçı, Bahçeli, Dedeğaç, Ünlüce, Ortalık, Liftayak, Bakırlızaviye, Gürsöku, Kütük, Çaylıoğlu.

The main purpose of our study is to contribute to revealing the artistic aspect and cultural depth of the region by examining the tombstones, which are a kind of title deed, and also to contribute to the determination of the cultural ties with the near and far environment.

For this purpose, the mentioned tombstones were evaluated in terms of date, type, inscription, type of writing, title, material and motifs used in decorations. According to this, the stones belong to the last period of the Ottoman Empire and are from the 18th, 19th and 20th centuries. It was observed that the stones, 110 of which were in the form of headstones and 52 of them in the form of foot-end, were located on 53 male, 37 female and 4 unidentified graves.

It has been observed that the male tombstones have caps such as fez, turban, kavuk and dardagan. The heads of the women's tombstones are composed of vegetative hills, radiant sun, hotoz and circular elements. The pediments of male and female tombstones have pointed, triangular and round arched forms.

We come across marble and stone as materials, carving and relief techniques as processing techniques.

Ottoman period tombstones in and around Ayancık are among the cultural riches of the region. Therefore, they must be protected against all kinds of natural and artificial hazards. With a detailed research, the tombstones in all the villages of Ayancık should be researched and unearthed and brought to art history. It is our hope that this study will be a source and stepping stone for future tombstone studies.

Keywords: Ayancık, Grave, Cemetery, Witness, Graveyard, Inscription, Ornament.

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Mezar taşları, milletlerin yerleştikleri toprak parçalarının hâkimi olduklarını gösteren delil niteliğindedir. Anadolu'ya göç eden Türkler, hakimiyet kurdukları her bölgede, 20. yy' ın ilk yarısına kadar, bölgelerin sanatsal ve edebi zenginliğine göre sanat çerçevesinde ve anlamlar yükleyerek işledikleri mezar taşlarını, 20. yy' ın ikinci yarısından sonra sanattan uzak, sadece doğum ve ölüm tarihlerini belirten bir kimliğe dönüştürmüşlerdir.

Ülkemizde yapılan mezar taşları konulu çalışmalara baktığımızda geçmişe nazaran bir artışın olduğu gözlemlenmektedir. Mezar taşları alanında yapılan akademik çalışmaları, artışın sebebi olarak gösterilebilir. Biz de bu çalışma ile sanat tarihi alanına küçük de olsa katkı sağlamayı amaçlamaktayız. Yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan mezar taşlarının yaptığımız çalışma ile yerelde Ayancık'ın kültürel tarihine, genelde ise ülkemizde yapılan mezar konulu sanat tarihi çalışmalarına katkıda bulunmak arzusundayız.

Tez çalışmam esnasında fikirlerinden istifade ettiğim ve özellikle kitabelerin okunuşları ve tezin tertibi konusunda yardımcı olan tez danışmanım Doç. Dr. Recep GÜN hocama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Bu çalışmamı yürütürken her türlü resmi imkânları sağlayan kaymakamlarımız sayın İsmail PENDİK ile sayın Recep HASAR'a ve çalışmam esnasında her türlü fedakarlıkları göstererek hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca Ayancık köylerindeki mezar taşlarının tespiti konusunda yardımcı olan ve inceleme ve araştırma yaptığımız sırada bizleri misafir eden tüm köy muhtarlarımıza da teşekkür ediyorum.

Emrah KARADAĞ

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Konusu, Önemi ve Özgünlüğü	1
1.2. Çalışmanın Sınırı /Kapsamı	1
1.3. Çalışmanın amacı	2
1.4. Çalışmanın Yöntemi	2
1.5. İlgili Yayınlar ve Araştırmalar	3
1.5.1. Kitaplar:	3
1.5.2. Makaleler:	5
1.5.3. Tezler:.....	6
2. AYANCIK VE MEZARLIKLARI	9
2.1. Ayancık'ın Tarihi	9
2.2. Ayancık'ın Coğrafyası	10
2.3. Ayancık'ın Demografik Durumu	10
2.4. Ayancık'taki Tarihi Yapılar.....	10
2.4.1. Çarşı (Yalı) Camii	11
2.4.2. Ayancık Arkhangelos Kilisesi	12
2.4.3. Ayancık Askerlik Şubesi Binası	13
2.5. Ayancık'taki Tarihi Mezarlıklar.....	14
2.5.1. Ayancık Yalı Mahallesi Osmanlı Dönemi Mezarlığı	14
2.5.2. Ayancık Çayıçi Mahallesi Belediye Mezarlığı	15
2.5.3. Ayancık Cevizli Mahallesi Mezarlığı.....	16
2.5.4. Ayancık Tarakçı Köyü Mezarlıkları.....	17
2.5.5. Ayancık Dede ağaç Köyü Mezarlıkları	19
2.5.6. Ayancık Bahçeli Köyü Mezarlıkları.....	19
2.5.7. Ayancık Bakırlı zaviye Köyü Mezarlıkları	21
2.5.8. Ayancık Kaldırayak Köyü Mezarlığı	22
2.5.10. Ayancık Ünlüce Köyü Mezarlıkları	24
2.5.11. Ayancık Kütük Köyü Mezarlığı.....	25
2.5.12. Ayancık Gürsöku Köyü Mezarlığı	26
2.5.13. Ayancık Ortalık Köyü Mezarlığı	27
3. KATALOG	28
4. DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA.....	198
4.1. Mezar Tipleri	198
4.1.1. Şâhideli Üstü Açık Sandukalı Mezarlar.....	198
4.1.2. Şâhideli Üstü Kapalı Sandukalı Mezarlar	199
4.1.3. Şâhideli Mezarlar	199
4.1.4. Şâhideli Toprak Mezarlar.....	199
4.2. Mezar Taşı Tipleri	199
4.2.1. Erkek Mezar Taşları	200

4.2.2. Kadın Mezar Taşları	206
4.2.3. Başlığı Kırık Olanlar	211
4.3. Malzeme ve İşleniş	211
4.4. Yazı	211
4.4.1. Yazıların Biçimsel Özellikleri	212
4.4.2. Yazıların Muhtevası	212
4.5. Süslemede Kullanılan Unsurlar ve Kompozisyon Özellikleri	225
4.5.1. Bitkisel Süslemeler	225
4.5.2. Nesnel Süslemeler	232
4.5.3. Geometrik Süslemeler	235
5. SONUÇ	236
KAYNAKÇA	238
ÖZ GEÇMİŞ	240

SİMGELER VE KISALTMALAR

BDAGM	: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Ed,	: Editör
h.	: Hicri
Kat. No	: Katalog Numarası
No	: Numarası
OMÜİFD	: Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
ss.	: Sayfadan Sayfaya
vd.	: Ve Diğerleri
yy.	: Yüzyıl
R.	: Rumi
H.	: Hicri

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2. 1. Çarşı (Yalı) Camii Genel Görünümü.....	12
Şekil 2. 2. Arkhangelos Kilisesi Genel Görünümü.....	13
Şekil 2. 3. Askerlik Şubesi Genel Görünümü.....	14
Şekil 2. 4. Yalı Mahallesi Eski Mezarlık Alanı uydu görünümü.....	15
Şekil 2. 5. Çayıçi Mahallesi Belediye Mezarlık Alanı uydu görünümü.....	15
Şekil 2. 6. Cevizli Mahallesi Mezarlık Alanları uydu görünümü.....	16
Şekil 2. 7. Tarakçı Köyü Merkez (Ak Köprüsü) Mezarlık Alanı uydu görünümü.....	17
Şekil 2. 8. Eski Gebelit Camii ve Haziresinin Bulunduğu Mezarlık Alanı uydu görünümü .	18
Şekil 2. 9. Yukarı Tarakçı Mevkii Ana Taşınmazda Bulunan Mezarlık Alanı uydu görünümü.....	18
Şekil 2. 10. Merkez Camii ve Haziresinin bulunduğu Alanın uydu görünümü.....	19
Şekil 2. 11. Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı uydu görünümü.....	20
Şekil 2. 12. Kayaaltı Mevkii Mezarlık Alanı uydu görünümü.....	20
Şekil 2. 13. Merkez Camii ve Haziresinin bulunduğu Alanın uydu görünümü.....	21
Şekil 2. 14. Çamcuğaz Mahallesi Kayaaltı Mevkii Mezarlık Alanı uydu görünümü.....	22
Şekil 2. 15. Cöcü Mahallesi Mezarlık Alanı uydu görünümü.....	23
Şekil 2. 16. Çaylıoğlu Köyü Mezarlık Alanları Uydu Görünümü.....	24
Şekil 2. 17. Hulu Mevkii Mezarlık Alanı Uydu Görünümü.....	25
Şekil 2. 18. Mezarlık Alanı Uydu Görünümü.....	26
Şekil 2. 19. Çamurluk Mevkii Mezarlık Alanı Uydu Görünümü.....	26
Şekil 2. 20. Ortalık Köyü Mezarlık Alanı Uydu Görünümü.....	27
Şekil 3.1. Katalog No 1: Başucu Şâhidesi.....	29
Şekil 3.2. Katalog No 1: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	29
Şekil 3.3. Katalog No 2: Başucu Şâhidesi.....	30
Şekil 3.4. Katalog No 2: Ayakucu Şâhidesi.....	30
Şekil 3.5. Katalog No 2: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	31
Şekil 3.6. Katalog No 2: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	31
Şekil 3.7. Katalog No 3: Başucu Şâhidesi.....	32
Şekil 3.8. Katalog No 3: Ayakucu Şâhidesi.....	32
Şekil 3.9. Katalog No 3: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	33
Şekil 3.10. Katalog No 3: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	33
Şekil 3.11. Katalog No 4: Başucu Şâhidesi.....	34
Şekil 3.12. Katalog No 4: Ayakucu Şâhidesi.....	34
Şekil 3.13. Katalog No 4: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	35
Şekil 3.14. Katalog No 4: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	35
Şekil 3.15. Katalog No 5: Başucu Şâhidesi.....	36

Şekil 3.16. Katalog No 5: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	36
Şekil 3.17. Katalog No 6: Başucu Şâhidesi	37
Şekil 3.18. Katalog No 6: Ayakucu Şâhidesi.....	38
Şekil 3.19. Katalog No 6: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	38
Şekil 3.20. Katalog No 6: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	38
Şekil 3.21. Katalog No 7: Başucu Şâhidesi	40
Şekil 3.22. Katalog No 7: Ayakucu Şâhidesi.....	40
Şekil 3.23. Katalog No 7: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	40
Şekil 3.24. Katalog No 7: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	40
Şekil 3.25. Katalog No 8: Başucu Şâhidesi	42
Şekil 3.26. Katalog No 8: Ayakucu Şâhidesi.....	42
Şekil 3.27. Katalog No 8: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	42
Şekil 3.28. Katalog No 8: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	42
Şekil 3.29. Katalog No 9: Başucu Şâhidesi	44
Şekil 3.30. Katalog No 9: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	44
Şekil 3.31. Katalog No 10: Başucu Şâhidesi	45
Şekil 3.32. Katalog No 10: Ayakucu Şâhidesi.....	45
Şekil 3.33. Katalog No 10: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	46
Şekil 3.34. Katalog No 10: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	46
Şekil 3.35. Katalog No 11: Başucu Şâhidesi	47
Şekil 3.36. Katalog No 11: Ayakucu Şâhidesi.....	47
Şekil 3.37. Katalog No 11: Başucu Şâhidesi Çizimi	48
Şekil 3.38. Katalog No 11: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	48
Şekil 3.39. Katalog No 12: Başucu Şâhidesi	49
Şekil 3.40. Katalog No 12: Ayakucu Şâhidesi.....	49
Şekil 3.41. Katalog No 12: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	50
Şekil 3.42. Katalog No 12: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	50
Şekil 3.43. Katalog No 13: Başucu Şâhidesi.....	51
Şekil 3.44. Katalog No 13: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	51
Şekil 3.45. Katalog No 14: Başucu Şâhidesi	53
Şekil 3.46. Katalog No 14: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	53
Şekil 3.47. Katalog No 15: Başucu Şâhidesi	54
Şekil 3.48. Katalog No 15: Ayakucu Şâhidesi.....	54
Şekil 3.49. Katalog No 15: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	54
Şekil 3.50. Katalog No 15: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	54
Şekil 3.51. Katalog No 16: Başucu Şâhidesi	56
Şekil 3.52. Katalog No 16: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	56

Şekil 3.53. Katalog No 17: Başucu Şâhidesi	58
Şekil 3.54. Katalog No 17: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	58
Şekil 3.55. Katalog No 18: Başucu Şâhidesi	59
Şekil 3.56. Katalog No 18: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	59
Şekil 3.57. Katalog No 19: Başucu Şâhidesi	61
Şekil 3.58. Katalog No 19: Ayakucu Şâhidesi.....	61
Şekil 3.59. Katalog No 19: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	61
Şekil 3.60. Katalog No 19: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	61
Şekil 3.61. Katalog No 20: Başucu Şâhidesi	63
Şekil 3.62. Katalog No 20: Ayakucu Şâhidesi.....	63
Şekil 3.63. Katalog No 20: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	63
Şekil 3.64. Katalog No 20: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	63
Şekil 3.65. Katalog No 21: Başucu Şâhidesi	65
Şekil 3.66. Katalog No 21: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	65
Şekil 3.67. Katalog No 22: Başucu Şâhidesi	66
Şekil 3.68. Katalog No 22: Ayakucu Şâhidesi	66
Şekil 3.69. Katalog No 22: Başucu Şâhidesi Çizimi	67
Şekil 3.70. Katalog No 22: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	67
Şekil 3.71. Katalog No 23: Başucu Şâhidesi	68
Şekil 3.72. Katalog No 23: Ayakucu Şâhidesi.....	68
Şekil 3.73. Katalog No 23: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	69
Şekil 3.74. Katalog No 23: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	69
Şekil 3.75. Katalog No 24: Başucu Şâhidesi	70
Şekil 3.76. Katalog No 24: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	70
Şekil 3.77. Katalog No 25: Başucu Şâhidesi	72
Şekil 3.78. Katalog No 25: Ayakucu Şâhidesi.....	72
Şekil 3.79. Katalog No 25: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	72
Şekil 3.80. Katalog No 25: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	72
Şekil 3.81. Katalog No 26: Başucu Şâhidesi	74
Şekil 3.82. Katalog No 26: Ayakucu Şâhidesi.....	74
Şekil 3.83. Katalog No 26: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	74
Şekil 3.84. Katalog No 26: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	74
Şekil 3.85. Katalog No 27: Başucu Şâhidesi	76
Şekil 3.86. Katalog No 27: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	76
Şekil 3.87. Katalog No 28: Başucu Şâhidesi	77
Şekil 3.88. Katalog No 28: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	77
Şekil 3.89. Katalog No 29: Başucu Şâhidesi	79

Şekil 3.90. Katalog No 29: Ayakucu Şâhidesi.....	79
Şekil 3.91. Katalog No 29: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	79
Şekil 3.92. Katalog No 29: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	79
Şekil 3.93. Katalog No 30: Başucu Şâhidesi	81
Şekil 3.94. Katalog No 30: Ayakucu Şâhidesi	81
Şekil 3.95. Katalog No 30: Başucu Şâhidesi Çizimi	81
Şekil 3.96. Katalog No 30: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	81
Şekil 3.97. Katalog No 31: Başucu Şâhidesi	83
Şekil 3.98. Katalog No 31: Ayakucu Şâhidesi.....	83
Şekil 3.99. Katalog No 31: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	83
Şekil 3.100. Katalog No 31: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	83
Şekil 3.101. Katalog No 32: Başucu Şâhidesi	85
Şekil 3.102. Katalog No 32: Ayakucu Şâhidesi	85
Şekil 3.103. Katalog No 32: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	85
Şekil 3.104. Katalog No 32: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	85
Şekil 3.105. Katalog No 33: Başucu Şâhidesi	87
Şekil 3.106. Katalog No 33: Ayakucu Şâhidesi.....	87
Şekil 3.107. Katalog No 33: Başucu Şâhidesi Çizimi	87
Şekil 3.108. Katalog No 33: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	87
Şekil 3.109. Katalog No 34: Başucu Şâhidesi	89
Şekil 3.110. Katalog No 34: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	89
Şekil 3.111. Katalog No 35: Başucu Şâhidesi	90
Şekil 3.112. Katalog No 35: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	90
Şekil 3.113. Katalog No 36: Başucu Şâhidesi	92
Şekil 3.114. Katalog No 36: Ayakucu Şâhidesi.....	92
Şekil 3.115. Katalog No 36: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	92
Şekil 3.116. Katalog No 36: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	92
Şekil 3.117. Katalog No 37: Başucu Şâhidesi	94
Şekil 3.118. Katalog No 37: Ayakucu Şâhidesi.....	94
Şekil 3.119. Katalog No 37: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	94
Şekil 3.120. Katalog No 37: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	94
Şekil 3.121. Katalog No 38: Başucu Şâhidesi	96
Şekil 3.122. Katalog No 38: Başucu Şâhidesi Çizimi	96
Şekil 3.123. Katalog No 39: Başucu Şâhidesi	97
Şekil 3.124. Katalog No 39: Ayakucu Şâhidesi.....	97
Şekil 3.125. Katalog No 39: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	98
Şekil 3.126. Katalog No 39: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	98

Şekil 3.127. Katalog No 40: Başucu Şâhidesi	100
Şekil 3.128. Katalog No 40: Ayakucu Şâhidesi	100
Şekil 3.129. Katalog No 40: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	100
Şekil 3.130. Katalog No 40: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	100
Şekil 3.131. Katalog No 41: Başucu Şâhidesi	102
Şekil 3.132. Katalog No 41: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	102
Şekil 3.133. Katalog No 42: Başucu Şâhidesi	103
Şekil 3.134. Katalog No 42: Ayakucu Şâhidesi.....	103
Şekil 3.135. Katalog No 42: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	104
Şekil 3.136. Katalog No 42: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	104
Şekil 3.137. Katalog No 43: Başucu Şâhidesi	105
Şekil 3.138. Katalog No 43: Ayakucu Şâhidesi.....	105
Şekil 3.139. Katalog No 43: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	106
Şekil 3.140. Katalog No 43: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	106
Şekil 3.141. Katalog No 44: Başucu Şâhidesi	108
Şekil 3.142. Katalog No 44: Ayakucu Şâhidesi.....	108
Şekil 3.143. Katalog No 44: Başucu Şâhidesi Çizimi	108
Şekil 3.144. Katalog No 44: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	108
Şekil 3.145. Katalog No 45: Başucu Şâhidesi	110
Şekil 3.146. Katalog No 45: Ayakucu Şâhidesi.....	110
Şekil 3.147. Katalog No 45: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	110
Şekil 3.148. Katalog No 45: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	110
Şekil 3.149. Katalog No 46: Başucu Şâhidesi	112
Şekil 3.150. Katalog No 46: Ayakucu Şâhidesi.....	112
Şekil 3.151. Katalog No 46: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	113
Şekil 3.152. Katalog No 46: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	113
Şekil 3.153. Katalog No 47: Başucu Şâhidesi	115
Şekil 3.154. Katalog No 47: Ayakucu Şâhidesi.....	115
Şekil 3.155. Katalog No 47: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	115
Şekil 3.156. Katalog No 47: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	115
Şekil 3.157. Katalog No 48: Başucu Şâhidesi	117
Şekil 3.158. Katalog No 48: Ayakucu Şâhidesi.....	117
Şekil 3.159. Katalog No 48: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	117
Şekil 3.160. Katalog No 48: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	117
Şekil 3.161. Katalog No 49: Başucu Şâhidesi	119
Şekil 3.162. Katalog No 49: Ayakucu Şâhidesi.....	119
Şekil 3.163. Katalog No 49: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	119

Şekil 3.164. Katalog No 49: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	119
Şekil 3.165. Katalog No 50: Başucu Şâhidesi.....	121
Şekil 3.166. Katalog No 50: Ayakucu Şâhidesi.....	121
Şekil 3.167. Katalog No 50: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	122
Şekil 3.168. Katalog No 50: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	122
Şekil 3.169. Katalog No 51: Başucu Şâhidesi	124
Şekil 3.170. Katalog No 51: Ayakucu Şâhidesi	124
Şekil 3.171. Katalog No 51: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	124
Şekil 3.172. Katalog No 51: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	124
Şekil 3.173. Katalog No 52: Başucu Şâhidesi	126
Şekil 3.174. Katalog No 52: Ayakucu Şâhidesi.....	126
Şekil 3.175. Katalog No 52: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	126
Şekil 3.176. Katalog No 52: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	126
Şekil 3.177. Katalog No 53: Başucu Şâhidesi	128
Şekil 3.178. Katalog No 53: Ayakucu Şâhidesi.....	128
Şekil 3.179. Katalog No 53: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	128
Şekil 3.180. Katalog No 53: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	128
Şekil 3.181. Katalog No 54: Başucu Şâhidesi	130
Şekil 3.182. Katalog No 54: Ayakucu Şâhidesi.....	130
Şekil 3.183. Katalog No 54: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	130
Şekil 3.184. Katalog No 54: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	130
Şekil 3.185. Katalog No 55: Başucu Şâhidesi	132
Şekil 3.186. Katalog No 55: Ayakucu Şâhidesi.....	132
Şekil 3.187. Katalog No 55: Başucu Şâhidesi Çizimi	132
Şekil 3.188. Katalog No 55: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	132
Şekil 3.189. Katalog No 56: Başucu Şâhidesi	134
Şekil 3.190. Katalog No 56: Ayakucu Şâhidesi.....	134
Şekil 3.191. Katalog No 56: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	134
Şekil 3.192. Katalog No 56: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	134
Şekil.3.193. Katalog No 57: Başucu Şâhidesi	136
Şekil 3.194. Katalog No 57: Ayakucu Şâhidesi	136
Şekil 3.195. Katalog No 57: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	136
Şekil 3.196. Katalog No 57: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	136
Şekil 3.197. Katalog No 58: Başucu Şâhidesi	138
Şekil 3.198. Katalog No 58: Ayakucu Şâhidesi.....	138
Şekil 3.199. Katalog No 58: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	138
Şekil 3.200. Katalog No 58: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	138

Şekil 3.201. Katalog No 59: Başucu Şâhidesi	140
Şekil 3.202. Katalog No 59: Ayakucu Şâhidesi.....	140
Şekil 3.203. Katalog No 59: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	140
Şekil 3.204. Katalog No 59: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	140
Şekil 3.205. Katalog No 60: Başucu Şâhidesi	142
Şekil 3.206. Katalog No 60: Ayakucu Şâhidesi.....	142
Şekil 3.207. Katalog No 60: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	142
Şekil 3.208. Katalog No 60: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	142
Şekil 3.209. Katalog No 61: Başucu Şâhidesi	144
Şekil 3.210. Katalog No 61: Ayakucu Şâhidesi.....	144
Şekil 3.211. Katalog No 61: Başucu Şâhidesi Çizimi	144
Şekil 3.212. Katalog No 61: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	144
Şekil 3.213. Katalog No 62: Başucu Şâhidesi	146
Şekil 3.214. Katalog No 62: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	146
Şekil 3.215. Katalog No 63: Başucu Şâhidesi	147
Şekil 3.216. Katalog No 63: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	147
Şekil 3.217. Katalog No 64: Başucu Şâhidesi	148
Şekil 3.218. Katalog No 64: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	148
Şekil 3.219. Katalog No 65: Başucu Şâhidesi	150
Şekil 3.220. Katalog No 65: Ayakucu Şâhidesi.....	150
Şekil 3.221. Katalog No 65: Başucu Şâhidesi Çizimi	150
Şekil 3.222. Katalog No 65: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	150
Şekil 3.223. Katalog No 66: Başucu Şâhidesi	152
Şekil 3.224. Katalog No 66: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	152
Şekil 3.225. Katalog No 67: Başucu Şâhidesi	153
Şekil 3.226. Katalog No 67: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	153
Şekil 3.227. Katalog No 68: Başucu Şâhidesi	155
Şekil 3.228. Katalog No 68: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	155
Şekil 3.229. Katalog No 69: Başucu Şâhidesi	156
Şekil 3.230. Katalog No 69: Ayakucu Şâhidesi.....	156
Şekil 3.231. Katalog No 69: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	156
Şekil 3.232. Katalog No 69: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	156
Şekil 3.233. Katalog No 70: Başucu Şâhidesi	158
Şekil 3.234. Katalog No 70: Ayakucu Şâhidesi.....	158
Şekil 3.235. Katalog No 70: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	158
Şekil 3.236. Katalog No 70: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	158
Şekil 3.237. Katalog No 71: Başucu Şâhidesi	160

Şekil 3.238. Katalog No 71: Ayakucu Şâhidesi.....	160
Şekil 3.239. Katalog No 71: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	160
Şekil 3.240. Katalog No 71: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	160
Şekil 3.241. Katalog No 72: Başucu Şâhidesi	162
Şekil 3.242. Katalog No 72: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	162
Şekil 3.243. Katalog No 73: Başucu Şâhidesi	163
Şekil 3.244. Katalog No 73: Ayakucu Şâhidesi.....	163
Şekil 3.245. Katalog No 73: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	164
Şekil 3.246. Katalog No 73: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	164
Şekil 3.247. Katalog No 74: Başucu Şâhidesi	165
Şekil 3.248. Katalog No 74: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	165
Şekil 3.249. Katalog No 75: Başucu Şâhidesi	167
Şekil 3.250. Katalog No 75: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	167
Şekil 3.251. Katalog No 76: Başucu Şâhidesi	168
Şekil 3.252. Katalog No 76: Ayakucu Şâhidesi	168
Şekil 3.253. Katalog No 76: Başucu Şâhidesi Çizimi	169
Şekil 3.254. Katalog No 76: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	169
Şekil 3.255. Katalog No 77: Başucu Şâhidesi	170
Şekil 3.256. Katalog No 77: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	170
Şekil.3.257. Katalog No 78: Başucu Şâhidesi	172
Şekil 3.258. Katalog No 78: Başucu Şâhidesi Çizimi	172
Şekil 3.259. Katalog No 79: Başucu Şâhidesi	173
Şekil 3.260. Katalog No 79: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	173
Şekil 3.261. Katalog No 80: Başucu Şâhidesi	175
Şekil 3.262. Katalog No 80: Ayakucu Şâhidesi.....	175
Şekil 3.263. Katalog No 80: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	175
Şekil 3.264. Katalog No 80: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	175
Şekil 3.265. Katalog No 81: Başucu Şâhidesi	177
Şekil 3.266. Katalog No 81: Ayakucu Şâhidesi.....	177
Şekil 3.267. Katalog No 81: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	177
Şekil 3.268. Katalog No 81: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	177
Şekil 3.269. Katalog No 82: Başucu Şâhidesi	179
Şekil 3.270. Katalog No 82: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	179
Şekil 3.271. Katalog No 83: Başucu Şâhidesi	180
Şekil 3.272. Katalog No 83: Ayakucu Şâhidesi.....	180
Şekil 3.273. Katalog No 83: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	181
Şekil 3.274. Katalog No 83: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	181

Şekil 3.275. Katalog No 84: Başucu Şâhidesi	182
Şekil 3.276. Katalog No 84: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	182
Şekil 3.277. Katalog No 85: Başucu Şâhidesi	184
Şekil 3.278. Katalog No 85: Ayakucu Şâhidesi.....	184
Şekil 3.279. Katalog No 85: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	184
Şekil 3.280. Katalog No 85: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	184
Şekil 3.281. Katalog No 86: Başucu Şâhidesi	185
Şekil 3.282. Katalog No 86: Ayakucu Şâhidesi.....	185
Şekil 3.283. Katalog No 86: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	186
Şekil 3.284. Katalog No 86: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	186
Şekil 3.285. Katalog No 87: Başucu Şâhidesi	187
Şekil 3.286. Katalog No 87: Ayakucu Şâhidesi	187
Şekil 3.287. Katalog No 87: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	187
Şekil 3.288. Katalog No 87: Ayakucu Şâhidesi Çizimi.....	187
Şekil 3.289. Katalog No 88: Başucu Şâhidesi	189
Şekil 3.290. Katalog No 88: Ayakucu Şâhidesi.....	189
Şekil 3.291. Katalog No 88: Başucu Şâhidesi Çizimi	189
Şekil 3.292. Katalog No 88: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	189
Şekil 3.293. Katalog No 89: Başucu Şâhidesi	190
Şekil 3.294. Katalog No 89: Ayakucu Şâhidesi.....	190
Şekil 3.295. Katalog No 89: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	191
Şekil 3.296. Katalog No 89: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	191
Şekil 3.297. Katalog No 90: Başucu Şâhidesi	192
Şekil 3.298. Katalog No 90: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	192
Şekil 3.299. Katalog No 91: Ayakucu Şâhidesi.....	193
Şekil 3.300. Katalog No 91: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	193
Şekil 3.301. Katalog No 92: Ayakucu Şâhidesi.....	194
Şekil 3.302. Katalog No 92: Ayakucu Şâhidesi Çizimi	194
Şekil 3.303. Katalog No 93: Başucu Şâhidesi	195
Şekil 3.304. Katalog No 93: Başucu Şâhidesi Çizimi.....	195
Şekil 3.305. Katalog No 94: Şâhidesiz Mezar	197
Şekil 4.1. Hamidi Fes, Örnek Çizim 1	201
Şekil 4.2. Hamidi Fes, Örnek Çizim 2	201
Şekil 4.3. Hamidi Fes, Örnek Çizim 3	201
Şekil 4.4. Yatay Dilimli Sarıklı Başlık, Örnek Çizim 1	201
Şekil 4.5. Yatay Dilimli Sarıklı Başlık, Örnek Çizim 2	201
Şekil 4.6. Yatay Dilimli Sarıklı Başlık, Örnek Çizim 3	201

Şekil 4.7. Çubuklu Başlıklı Kalın Dilimli Sarıklı Kavuk Şeklinde Başlık, Örnek Çizim.....	202
Şekil 4.8. Çapraz Dilimli Sarıklı Külâh Biçiminde Başlık, Örnek Çizim 1	202
Şekil.4.9. Çapraz Dilimli Sarıklı Külâh Biçiminde Başlık, Örnek Çizim 2.....	202
Şekil 4.10. Oval Başlık, Örnek Çizim 1	202
Şekil 4.11. Oval Başlık, Örnek Çizim 2.....	202
Şekil 4.12. Oval Başlık, Örnek Çizim 3.....	202
Şekil 4.13. Sivri Kemer Alınlık (Başucu Şahidesi) Örnek Çizim 1	203
Şekil 4.14. Sivri Kemer Alınlık (Başucu Şahidesi) Örnek Çizim 2	203
Şekil 4.15. Sivri Kemer Alınlık (Başucu Şahidesi) Örnek Çizim 3.....	203
Şekil 4.16. Kavuklu Başlık, Örnek Çizim	203
Şekil 4.17. Tarikat Başlık, Örnek Çizim.....	204
Şekil 4.18. Dardağan Başlık, Örnek Çizim 1	204
Şekil 4.19. Dardağan Başlık, Örnek Çizim 2	204
Şekil 4.20. Dardağan Başlık, Örnek Çizim 3	204
Şekil 4.21. Sivri Kemer Alınlık (Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim	205
Şekil 4.22. Üçgen Alınlık (Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim	205
Şekil 4.23. Bitkisel Biçimli Başlık, Örnek Çizim 1	205
Şekil 4.24. Bitkisel Biçimli Başlık, Örnek Çizim 2	205
Şekil 4.25. Topuz Başlık, Örnek Çizim 1	206
Şekil 4.26. Topuz Başlık ,Örnek Çizim 2	206
Şekil 4.27. Bitkisel Tepelik, Örnek Çizim 1	207
Şekil 4.28. Bitkisel Tepelik, Örnek Çizim 2	207
Şekil 4.29. Bitkisel Tepelik, Örnek Çizim 3.....	207
Şekil 4.30. Şualı Güneş Motifli Tepelik, Örnek Çizim 1	207
Şekil 4.31. Şualı Güneş Motifli Tepelik, Örnek Çizim 2	207
Şekil 4.32. Şualı Güneş Motifli Tepelik, Örnek Çizim 3	207
Şekil 4.33. Sivri Kemer Alınlık (Kadın Başucu Şahidesi) Örnek Çizim	207
Şekil 4.34. Üçgen Alınlık (Kadın Başucu Şahidesi) Örnek Çizim	208
Şekil 4.35. Yuvarlak Kemer Alınlık (Kadın Başucu Şahidesi) Örnek Çizim	208
Şekil 4.36. Hotoz Başlık, Örnek Çizim.....	208
Şekil 4.37. Dairesel Başlık, Örnek Çizim	209
Şekil 4.38. Sivri Kemer Alınlık (Kadın Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim	209
Şekil 4.39. Yuvarlak Kemer Alınlık (Kadın Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim	209
Şekil 4.40. Bitkisel Tepelik (Kadın Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim 1.....	210
Şekil 4.41. Bitkisel Tepelik (Kadın Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim 2	210
Şekil 4.42. Bitkisel Tepelik (Kadın Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim 3	210
Şekil 4.43. Üçgen Alınlık (Kadın Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim	210

Şekil 4.44. Şualı Güneş Motifli Tepelik (Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim 1	210
Şekil 4.45. Şualı Güneş Motifli Tepelik (Ayakucu Şahidesi) Örnek Çizim 2	210
Şekil 4.46. Hotoz Başlık, Örnek Çizim.....	211
Şekil 4.47. Gül Çizimi Örnek 1	226
Şekil 4.48. Gül Çizimi Örnek 2	226
Şekil 4.49. Akantus Yapağı Çizimi Örnek 1	227
Şekil 4.50. Akantus Yapağı Çizimi Örnek 2	227
Şekil 4.51. Papatya Çizimi	227
Şekil 4.52. Lale Çizimi	228
Şekil 4.53. Servi Ağacı Çizimi	228
Şekil 4.54. Hurma Ağacı ve Meyvesi Çizimi	229
Şekil 4.55. Mine Çiçeği Çizimi	229
Şekil 4.56. Üzüm ve Asma Çizimi	230
Şekil 4.57. Yıldız Çiçeği Çizimi	230
Şekil 4.58. Kıvrık Dal- “S” ve “C” Çizimi Örnek 1	230
Şekil 4.59. Kıvrık Dal- “S” ve “C” Çizimi Örnek 2	230
Şekil 4.60. Soyut Stilize Bitki Çizimi	231
Şekil 4.61. Defne Çizimi	231
Şekil 4.62. Zeytin Dalı Çizimi	232
Şekil 4.63. Girland Çizimi.....	232
Şekil 4.64. Vazo/Kase Çizimi	232
Şekil 4.65. Kurdele Çizimi	233
Şekil 4.66. Kama Çizimi	233
Şekil 4.67. Tabanca Çizimi	233
Şekil 4.68. Tüfek Çizimi	234
Şekil 4.69. Hilal-Yıldız Çizimi	234
Şekil 4.70. Sepet Çizimi	234
Şekil 4.71. Takı Çizimi	234
Şekil 4.72. Fes Çizimi	235

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu, Önemi ve Özgünlüğü

Tez çalışmamızın konusu, Sinop İli Ayancık İlçesinin merkezi ve köylerinde bulunan Osmanlı Dönemi mezar taşlarıdır.

Ayancık tarihinin, sanatsal ve edebi vesikaları olma özelliğine sahip olan Osmanlı Dönemi mezar taşlarını araştırıp inceleyerek, kitabelerini ve süslemelerini, taşlar yok olmadan, bu alanda yapılan çalışmalar silsilesine katmak, hem Türk İslam Sanat Tarihi açısından hem de Ayancık tarihi açısından önem arz etmektedir.

Ayancık, 1460 yılında Osmanlı Devleti'nin egemenliği altına girmiş ve Tanzimat Devrine kadar Kastamonu' ya bağlı dört kadılıktan birinin yönetim alanı içinde kalmıştır.¹ Bu sebeple Ayancık ve köylerinde birçok Osmanlı mezar taşına rastlamak mümkündür. Ayancık'ın hem zengin bir kaynağa sahip olması, hem de bu alanda Ayancık ve köylerinde detaylı bir araştırma yapılmaması nedeniyle çalışmamız özgünlük kazanmaktadır.

1.2. Çalışmanın Sınırı /Kapsamı

“Ayancık ve Çevresindeki Mezar Taşları” isimli yüksek lisans çalışmamız, Ayancık Merkezi Yalı, Çayıçi ve Cevizli mahallelerinde bulunan mezarlıklarda 13 kadın, 12 erkek başucu şâhidesi ile 19 ayakucu şâhidesi ve 2 kimliği belirsiz mezar, Tarakçı Köyü mezarlıklarında 9 erkek, 6 kadın başucu şâhidesi ile 7 ayakucu şâhidesi, Gürsökö Köyü Mezarlığında 1 erkek başucu şâhidesi ile 1 ayakucu şâhidesi, Dedeagaç Köyü Mezarlıklarında 1 erkek, 3 kadın başucu şâhidesi ile 4 ayakucu şâhidesi, Kütük Köyü Mezarlıklarında 3 erkek başucu şâhidesi ile 1 ayakucu şâhidesi, Bahçeli Köyü mezarlıklarında 10 erkek, 5 kadın başucu şâhidesi ile 11 ayakucu şâhidesi, Ortalık Köyü mezarlığında 1 erkek başucu şâhidesi, Ünlüce Köyü mezarlıklarında 2 erkek, 3 kadın başucu şâhidesi ile 2 ayakucu şâhidesi, Çaylıoğlu (İstefan) Köyü mezarlıklarında 6 erkek, 4 kadın başucu şâhidesi ile 7 ayakucu şâhidesi, Bakırlıazaviye Köyü mezarlıklarında 5 erkek, 2 kadın başucu şâhidesi ile 6 ayakucu şâhidesi ve son olarak Kaldırayak Köyü mezarlığında 2 erkek başucu şâhidesi ile 2 ayakucu şâhidesi olmak üzere toplam 53 erkek, 37 kadın başucu şâhideleri ile 62 ayakucu şâhideleri ve 4 belirsiz mezarı kapsamaktadır.

¹ <http://www.ayancik.gov.tr/ilcemiz-tarihi>, (07.01.2022)

1.3. Çalışmanın amacı

Tez çalışmamızda temel amaç, Sinop İli Ayancık ilçesinin tarihine ışık tutan belgeler hükmündeki Osmanlı mezar taşlarını inceleyip, yakın ve uzak çevresi ile olan ve sosyal bir ağla kurulan sanatsal bağın, farklılıklarını ve benzerliklerini gün yüzüne çıkarmaktır. Böylece bölgemizdeki mezar taşlarının kitabeleri, yazı şekilleri, süslemelerde kullanılan motifler ve formları Türk İslam Sanat Tarihi alanında yapılan araştırmalara kaynak olacaktır. Ayancık ve çevresindeki mezar taşı geleneğinin ve bu geleneğin yansıması olan tarihi eserlerimizin gün yüzüne çıkması, bu taşların bölge halkı nezdinde normal bir mezar taşı olmaktan öte, sanat eseri olduğu anlayışını yerleştirecektir.

Ayrıca bölgedeki mezar taşları çeşitli nedenlerle kaybolsalar dahi, kullanılan malzeme, süsleme unsurları, yazı şekilleri ve kitabe metinleriyle bu çalışma ile bir bütün halinde kayıt altına alınmış olacaktır.

1.4. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmanın başlangıç aşamasında, saha çalışmalarımız için T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan gerekli izinler alınmıştır. Ardından Ayancık Kaymakamlığı'ndan Ayancık'ta bulunan ve Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından tescillenen tarihi eserlerin listesine ulaşılmıştır. Temin edilen bu evrakın da yardımıyla mezar taşları mahallinde tespit edilmiş ve gerekli fotoğraflama işlemleri yapılmıştır.

Tescili yapılmamış taşların tespiti amacıyla da köy muhtarlarıyla temasa geçilmiş onların yol göstermeleri ve yardımlarıyla da en fazla mezar taşı bulunan bölgeden başlayarak saha çalışması yapılmıştır. Araştırmamızın en önemli ayağını arazi çalışması oluşturmuştur. Bu bağlamda daha önceden tespitini yaptığımız mezar taşlarının çevresinde temizlik yaparak fotoğrafları çekilmiştir. Daha sonra boyutlarını belirlemek için ölçüleri alınmıştır. Ardından kitabe metinleri okunmuş olup okunamayan mezar taşlarının okunabilmesi için tebeşirle boyayarak okunması sağlanmıştır. Kitabelerin kırık veya deforme olup okunamayan bölümleri (...) nokta ile belirtilmiştir.

Mezar taşlarının çizim işlemi, tarafımızca, AUTOCAD adlı bilgisayar programı kullanılarak yapılmıştır. Taşlardaki Hicri veya Rumi tarihleri, Miladi tarihe çevirmek için Türk Tarih Kurumu'nun online Tarih Çevirme Klavuzu kullanılmıştır. ²

"Ayancık ve Çevresindeki Mezar Taşları" isimli çalışmamız; giriş, üç bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümü, çalışmanın konusu, önemi ve özgünlüğü, sınırı/kapsamı, amacı, yöntemi, ilgili yayınlar ve araştırmalar hakkında özet bilgiler içermektedir. Birinci bölümde önce Ayancık ve tarihi hakkında bilgilere yer verilmiş, ardından Ayancık'taki tarihi yapılar ve mezarlıklar konusuna değinilmiştir. İkinci bölüm katalogdan oluşmaktadır. Burada teze konu olarak tespit edilen 94 adet mezara ait, 152 mezar taşı, form, içerik, tezyinat ve kompozisyon özellikleri açısından değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Üçüncü bölümde ise; söz konusu mezar taşları malzeme, form, başlık, tezyinat, yazı türleri, kitabeleri, malzeme ve işleniş özellikleri bakımından önce kendi aralarında değerlendirilmiş ve ardından diğer bölgelerdeki taşlarla olan benzerlik veya farklılıkları belirtilmeye çalışılmıştır. Çalışmamız sonuç ve kaynakça bölümüyle tamamlanmıştır.

1.5. İlgili Yayınlar ve Araştırmalar

Ayancık ve köylerindeki mezar taşları hakkında yapılmış genel bir çalışma bulunmamaktadır. Sadece Tarakçı Köyü Gebelit mahallesi Eski Cami haziresinde bulunan 11 mezar taşı hakkında, Şuayip Çelemoğlu tarafından kaleme alınmış "Sinop/Ayancık/Tarakçı Köyü Gebelit Camisi ve Mezar Taşları"³ isimli makalesi yer almaktadır.

Bu alanda yapılmış kitap, makale ve tez çalışmalardan bazıları şunlardır;

1.5.1. Kitaplar:

1. Prof. Dr. Halit Çal'ın "Boyabat Mezar Taşları"⁴ isimli kitabında, Sinop ili Boyabat ilçesinde bulunan çoğunluğu Osmanlı Dönemi, bir kısmı Cumhuriyetin ilk yıllarına ait 184 mezar taşı incelenmiştir.

² <https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/> (15.02.2023)

³ Şuayip Çelemoğlu, "Sinop/Ayancık/Tarakçı Köyü Gebelit Camisi ve Mezar Taşları" *Amisos Dergisi*, S. 10, Samsun 2021, ss. 15-52.

⁴ Halit Çal, *Boyabat Mezar Taşları*, Boyabat Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2015.

2. İsmail Efe'nin "Sinop Tarihi - Türk Hâkimiyetine Girişinden Cumhuriyetin İlanına 1214-1923"⁵ isimli eserinde, Selçuklu, Beylikler, Osmanlı ve Milli Mücadele yıllarında Sinop'un durumu kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.
3. Doç. Dr. Recep Gün'ün "Çarşamba Gökçeli Mezarlığı'ndaki Tarihi Mezar Taşları"⁶ isimli kitabında Samsun İli Çarşamba İlçesi Gökçeli Mezarlığında bulunan mezar taşları incelenmektedir.
4. Doç.Dr. Eyüp Nefes'in "İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları"⁷ isimli eserinde Samsun İli İlkadım İlçesinde bulunan Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) mezarlığında bulunan mezar taşları incelenmiştir.
5. Turan Gökmenoğlu'nun "Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi"⁸ adlı eserinde Ayancık ve tarihi yapıları hakkında özet bilgiler verilmektedir.
6. Bekir Başoğlu'nun "Sinop İli Tarihi"⁹ adlı eserinde, Sinop tarihi hakkında özet bilgilere yer verilmektedir.
7. Doc. Dr. Emine Güzel'in "Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri"¹⁰ adlı eseri, 13. ve 20. yüzyıllar arasında Osmanlı mezar taşlarında kullanılan başlık türleri hakkında bilgiler içeren bir çalışmadır.
8. Fatih Çavuş'un "Osmanlı Mezar Taşlarının Sırları"¹¹ adlı eserinde, mezar taşlarının sanatkârane bir şekilde işlenişiyile, Osmanlı'daki sosyal hayatın farklı yönleri ortaya çıkarılmaktadır.
9. Nidayi Sevim'in "Osmanlı Mezar Taşlarında Manzum Metinler"¹² isimli eseri Ahlat'tan İskeçe'e kadar 20 şehirde bulunan mezarlık ve hazirelerde yapılan çalışmaların, mezar taşı kitabelerini kapsayan bir eserdir.
10. Prof. Dr. Süleyman Berk'in "Zamanı Aşan Taşlar"¹³ isimli iki ciltlik çalışması, İstanbul'un Zeytinburnu ilçesinde bulunan çeşitli hazire ve mezarlıklardaki mezar taşlarını konu edinmektedir.
11. Editörlüğünü Doç. Dr. Ayşe Çatalcalı Ceylan, Dr. Ferhat Özbay, Dr. Zafer Özomay, Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Batuhan Kurt'un yaptığı, İrfan Yiğit ve Ülkü

⁵ İsmail Efe, *Sinop Tarihi - Türk Hâkimiyetine Girişinden Cumhuriyetin İlanına 1214-1923*, Büyüyenay Yayınları, İstanbul 2018.

⁶ Recep Gün, *Çarşamba Gökçeli Mezarlığı'ndaki Tarihi Mezar Taşları*, Etüt Yayınları, Samsun 2009.

⁷ Eyüp Nefes, *İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları*, Etüt Yayınları, Samsun 2009.

⁸ Turan Gökmenoğlu, *Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi*, Usta Matbaacı, İstanbul 1989

⁹ Bekir Başoğlu, *Sinop İli Tarihi*, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1978

¹⁰ Emine Güzel, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, Çizgi Yayınevi, Konya 2019.

¹¹ Fatih Çavuş, *Osmanlı Mezar Taşlarının Sırları*, Bilge Kültür Sanat Yayınevi, İstanbul 2018.

¹² Nidayi Sevim, *Osmanlı Mezar Taşlarında Manzum Metinler*, Kitap Dostu Yayınları, İstanbul 2015.

¹³ Süleyman Berk, *Zamanı Aşan Taşlar*, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2017.

Ünlüsoy'un birlikte hazırladıkları “Hıdırlık –Ulu mezarlık Osmanlı Dönemi Çorum Mezar Taşları”¹⁴ isimli eserlerinde Çorum Hıdırlık Mezarlığı’ndaki 93 mezar taşı, Ulu Mezarlık’taki 85 mezar taşı olmak üzere toplam 178 mezar taşı incelenmiştir.

1.5.2. Makaleler:

1. Prof. Dr. Halit Çal’ın “Karadeniz Bölgesinde 18. Yüzyıl Erkek Mezar Taşları”¹⁵ isimli makalesinde, Karadeniz Bölgesindeki 13 ilde erkekler için yapılan mezar taşlarının değerlendirilmesi yapılmıştır.
2. Prof. Dr. Halit Çal’ın “Türkiye Mezar Taşı Tipleri 1: Güneş Tepelikliler”¹⁶ isimli makalesi, mezar taşı alanında yayınlanmış olan eserlerin içerisinde belirlenen 311 adet güneş tepelikli taşın inceleme-değerlendirmesi yapılmıştır.
3. Doç. Dr. Recep Gün’ün “Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-I(Celî Ta’lik Kitabeli Olanlar)”¹⁷ isimli makalesinde Samsun İli Çarşamba İlçesi merkezinde bulunan Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Celî Ta’lik hatla yazılan 18 mezar incelenmiştir.
4. Doç. Dr. Recep Gün’ün “Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-I(Celî Sülüs Kitabeli Olanlar)”¹⁸ isimli makalesinde Samsun İli Çarşamba İlçesi merkezinde bulunan Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Celî Sülüs hatla yazılan 29 mezar incelenmiştir.
5. Recep Gün, Eyüp Nefes, Yılmaz Can, Ahmet Çakır birlikte hazırladıkları “Vezirköprü Yöresinde Bulunan 17. ve 18. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları”¹⁹ ve “Vezirköprü Yöresinde Bulunan 19. ve 20. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları”²⁰ isimli

¹⁴ İrfan Yiğit, Ülkü Ünlüsoy, *Hıdırlık –Ulu mezarlık Osmanlı Dönemi Çorum Mezar Taşları*, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Çorum 2014.

¹⁵ Halit Çal, “Karadeniz Bölgesinde 18. Yüzyıl Erkek Mezar Taşları”, *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S. 87, 2018, ss. 103-151.

¹⁶ Halit Çal, “Türkiye Mezar Taşı Tipleri 1: Güneş Tepelikliler”, *Belleten*, c. 85, S. 303, ss. 645-690.

¹⁷ Recep Gün, “Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-I(Celî Ta’lik Kitabeli Olanlar)” *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 22, 2006, ss. 103-143.

¹⁸ Recep Gün, “Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-2(Celî Sülüs Kitabeli Olanlar)” *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 26-27, Samsun 2008, ss. 117-174.

¹⁹ Recep Gün, Eyüp Nefes, Yılmaz Can, Ahmet Çakır, “Vezirköprü Yöresinde Bulunan 17. ve 18. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 41, 2017, ss. 37-76.

²⁰ Recep Gün, Eyüp Nefes, Yılmaz Can, Ahmet Çakır, “Vezirköprü Yöresinde Bulunan 19. ve 20. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 42, 2017, ss. 45-98.

- makalelerinde Samsun ili Vezirköprü ilçesinin bulunan Osmanlı döneminin 17-18. yüzyıllarına ve 19-20. yüzyıllarına ait olan mezar taşları incelenmiştir..
6. Doç. Dr. Recep Gün ve Doç. Dr. Eyüp Nefes birlikte hazırladıkları “Çarşamba Kurdahmetli Köyü Mezarlığındaki Tarihi Mezar Taşları”²¹ isimli makalelerinde, Samsun ili Çarşamba ilçesi Kurdahmetli Köyü mezarlığındaki 13 mezar, kitabeleri, süslemeleri ve kompozisyonları açısından incelemeye tabi tutulmuştur.
 7. Doç. Dr. Emine Güzel’in “Malatya Sancaktar Mezarlığı’ndaki Osmanlı Dönemi Mezar Taşları”²² isimli makalesinde Malatya’nın Sancaktar Mezarlığındaki 29 mezar taşı ele alınmıştır.
 8. Prof. Dr. Halit Çal’ın “Türklerde Mezar-Mezar Taşları”²³ isimli makalesinde, Türkiye’deki mezar taşlarının genel özellikleri Selçukludan başlayıp Osmanlı’nın sonuna kadar ele alınmıştır.
 9. Canan Hanoğlu’nun “Rize’de Bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşlarına Genel Bir Bakış”²⁴ isimli makalesinde, Rize’de bulunan Osmanlı Dönemi kadın ve erkek mezar taşları; tipi, formu, malzemesi, kitabesi, başlık türü, işleniş tekniği ve süsleme özellikleri bakımından incelenmiştir.
 10. Merve Bekar’ın, “Bursa Mezarlıklarındaki Meyve Motifli Mezar Taşları”²⁵ isimli çalışmasında Bursa’da bulunan 30’den fazla mezar taşındaki meyve motifleri ele alınmış olup, yazı şekilleri, formları, kitabeleri ve süsleme özellikleri incelenmiştir.
 11. Doç. Dr. Emine Güzel’in “Osmanlı Mezar Taşlarında Servi Motifi”²⁶ isimli çalışmasında servi ağacı motifinin işlendiği mezar taşları incelenmiştir.

1.5.3. Tezler:

1. Özgür Yeni’nin “Sinop Arkeoloji Müzesinde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları”²⁷ isimli tez çalışmasında Sinop Arkeoloji Müzesinde sergilenen

²¹ Recep Gün, Eyüp Nefes, “Çarşamba Kurdahmetli Köyü Mezarlığındaki Tarihi Mezar Taşları”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Merkezi Dergisi*, S. 2, 2011, ss. 135-166.

²² Emine Güzel, “Malatya Sancaktar Mezarlığı’ndaki Osmanlı Dönemi Mezar Taşları”, *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, S. 10, 2017, ss. 111-143.

²³ Halit Çal, “Türklerde Mezar-Mezar Taşları”, *Aile Yazıları*, S.8, 2015, ss. 295-332.

²⁴ Canan Hanoğlu, “Rize’de Bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşlarına Genel Bir Bakış”, *Türk Dünyası Dil Ve Edebiyat Dergisi*, S. 45, 2018, ss. 291-344.

²⁵ Merve Bekar, “Bursa Mezarlıklarındaki Meyve Motifli Mezar Taşları”, *1. Uluslararası Türk İslam Mezar Taşları Kongresi*, Kuşadası, 19-21 Ekim 2018, ss. 97-115.

²⁶ Emine Güzel, “Osmanlı Mezar Taşlarında Servi Motifi”, *1. Uluslararası Türk İslam Mezar Taşları Kongresi*, Kuşadası, 19-21 Ekim 2018, ss. 251-281.

²⁷ Özgür Yeni, *Sinop Arkeoloji Müzesinde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

- 105 mezar taşı, yapı malzemesi, yazı şekilleri, tezyinata kullanılan motifler ve başlıkları bakımından incelenmiştir.
2. Fatma Türker'in "Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Tasları"²⁸ isimli tez çalışmasında, 170 mezar taşı kitabesi, yazı şekilleri, tarihi, kompozisyonu ve mezar tipleri yönünden ele alınmıştır.
 3. Nesrullah Balat'ın "Erbil Büyük Mezarlık'taki (Kayseriyye) 19. yy. Osmanlı Dönemi Mezar Taşları"²⁹ isimli tez çalışmasında, Erbil Büyük Mezarlık'taki Osmanlı dönemine ait ve 19. yüzyılda yapıldığı tespit edilen 57 mezar taşı; malzeme, tipoloji, süsleme, yazı ve işleniş bakımından incelenmiş ve Anadolu'daki Osmanlı dönemi mezar taşları ile kıyaslaması yapılmıştır.
 4. Abdul Halim Varol'un "Aydın Kuşadası Adalızade Mezarlığı Osmanlı Mezar Taşları"³⁰ isimli tezinde, Aydın'ın Kuşadası İlçesinde bulunan Adalızade Mezarlığındaki Osmanlı Dönemine ait 521 mezar taşı kitabe, malzeme, işleniş tekniği, biçim ve süsleme detaylı bir şekilde incelenmiştir.
 5. Gökhan Gümüşdağ'ın "Kastamonu Şehri Nasrullah Camisi, Yılanlı Camisi, Yakup Ağa Camisi, Ahmet Dede Camisi Hazirelerindeki Mezar Taşları"³¹ isimli tez çalışmasında, adı geçen cami hazirelerinde bulunan 18, 19. ve 20. yüzyıllara ait 163 adet mezar başucu ve ayakucu taşları kitabe, süsleme, yazı şekilleri gibi konularda incelenmiştir.
 6. Emel Başaran'ın "Ayvacık Mezar Taşları"³² isimli tez çalışmasında, Çanakkale ili Ayvacık ilçesi merkez ve köylerinde çoğunluğu 18. ve 19. yüzyıllara ait olan 533 mezar taşı incelenmiştir.
 7. Gönül Kaya'nın "Malatya-Battalgazi Alaca Kapı Mahallesi Mezarlığı'nda Bulunan Osmanlı Mezar Taşları"³³ isimli tez çalışmasında, Malatya ili, Battalgazi ilçesi Alacakapı Mahallesi bulunan Osmanlı dönemine ait 128 mezar taşı üzerinde;

²⁸ Fatma Türker, *Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Tasları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2011.

²⁹ Nesrullah Balat, *Erbil Büyük Mezarlık'taki (Kayseriyye) 19. yy. Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2021.

³⁰ Abdul Halim Varol, *Aydın Kuşadası Adalızade Mezarlığı Osmanlı Mezar Taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2019.

³¹ Gökhan Gümüşdağ, *Kastamonu Şehri Nasrullah Camisi, Yılanlı Camisi, Yakup Ağa Camisi, Ahmet Dede Camisi Hazirelerindeki Mezar Taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Master Tezi, Ankara 2007.

³² Emel Başaran, *Ayvacık Mezar Taşları*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale 2020

³³ Gönül Kaya, *Malatya-Battalgazi Alaca Kapı Mahallesi Mezarlığı'nda Bulunan Osmanlı Mezar Taşları*, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu 2021.

mezar tipi, kullanılan malzeme, kitabesi, yazı şekilleri ve tezyinat gibi konularda inceleme yapılmıştır.

8. Çetin Demir'in "Tokat Erenler Tarihi Mezarlığı ve mezar taşları"³⁴ isimli tez çalışmasında Tokat Erenler mezarlığındaki 1702-1919 yılları arasına tarihlenmiş olan 50 adet mezara ait Osmanlı dönemi mezar taşları incelenmiştir.
9. Merve Meryem Kaya'nın "Çanakkale ili Ayvacık ilçesi "Adatepe Köyü mezar taşları"³⁵ isimli tez çalışmasında Çanakkale İlinin Ayvacık İlçesine Bağlı Adatepe Köyü Tarihi Köy Mezarlığında ve Adatepe Köy mezarlığında bulunan Osmanlı dönemi 97 adet mezar taşı incelenmiştir.
10. Bayram Çelik'in "Ordu ili Ünye ilçesi Hacı Osman Ağa Camiii haziresindeki mezar taşları"³⁶ isimli tez çalışmasında Ordu ili Ünye ilçesi Hacı Osman Ağa Camiii haziresindeki 80 adet mezar taşı incelenmiştir.
11. Sevinç Eren' in "Tabzon ili Gülbahar Hatun ve Tavanlı Camii hazireleri ile Küçük İmaret Mezarlığı'ndaki mezar taşları"³⁷ isimli tez çalışmasında Trabzon ili Gülbahar Hatun Camii, Tavanlı Camii hazireleri ve Küçük İmaret Mezarlığında bulunan 490 adet mezar taşı incelenmiştir.
12. Kader Yer'in "Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığındaki 18. Yy. Mezar Taşları"³⁸, isimli tez çalışmasında Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığındaki 127 mezar taşı incelenmiştir.
13. Cansu Çarkçı'nın "Ordu- Perşembe örnekleri ile Osmanlı dönemi mezar taşları (Efirli Yalı Camii haziresi ve Beyli Halil ağa mezarlığı)"³⁹ isimli tez çalışmasında Ordu İli Efirli Yalı Camii Haziresi ve Beyli Mahallesi Halil Ağa Mezarlığı'nda 81 mezara ait 142 adet mezar taşı incelenmiştir.

³⁴ Çetin Demir, *Tokat Erenler Tarihi Mezarlığı ve mezar taşları*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

³⁵ Merve Meryem Kaya, *Çanakkale ili Ayvacık ilçesi "Adatepe Köyü mezar taşları"*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale 2019.

³⁶ Bayram Çelik, *Ordu ili Ünye ilçesi Hacı Osman Ağa Camiii haziresindeki mezar taşları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2012.

³⁷ Sevinç Eren, *Trabzon ili Gülbahar Hatun ve Tavanlı Camii hazireleri ile Küçük İmaret Mezarlığı'ndaki mezar taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011.

³⁸ Kader Yer, *Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığındaki 18. Yy. Mezar Taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.

³⁹ Cansu Çarkçı, *Ordu- Perşembe örnekleri ile Osmanlı dönemi mezar taşları (Efirli Yalı Camii haziresi ve Beyli Halil ağa mezarlığı)*, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu 2021.

2. AYANCIK VE MEZARLIKLARI

Bu bölümde Ayancık'ın tarihi, coğrafyası, 19. yüzyıldaki demografik yapısı, tarihi yapıları, ilçe merkezi ile köylerindeki mezarlıklar hakkında kısaca bilgi verilecektir.

2.1. Ayancık'ın Tarihi

Ayancık ve çevresinin tarihi, Sinop ve Kastamonu'nun tarihi ile birlikte ilk çağlara kadar uzanmaktadır.⁴⁰ Ayancık ve çevresinde yaşayan ilk kavimlerin M.Ö. Paflogonyalılar, Amazonlar, Akalar ve Dorlar olduğu nakledilmektedir.⁴¹

Anadolu'nun Türk hakimiyetine girmesinden önce Ayancık sırasıyla Frigler, Lidyalılar, Persler, Makedonyalılar, Pontuslar ve Romalıların yönetimi altında kalmıştır. Doğu Romalılar zamanında Türk, Arap ve İran akınlarına maruz kalan bölgeye Malazgirt Savaşından sonra Danişment Gazi tarafından Kayılar (Bozok) yerleştirilmiş⁴² ve böylece Ayancık ve çevresi 11. yüzyılın sonlarında Türklerin egemenliğine girmiştir. Bölge 1204'te Anadolu Selçuklularının, 1259 da Pervaneoğulları'nın, 1292 de Candaroğullarının eline geçmiştir. 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet Trabzon seferine giderken Sinop ve çevresini Osmanlı Devleti'ne bağlamıştır. Tanzimat Devrine kadar Ayancık ve Çevresi Kastamonu'ya bağlı dört kadılıktan birinin yönetimi alanı içinde kalmıştır.⁴³ Tanzimat ile başlayan yenileşme hareketleri sırasında Ayancık ve çevresine Ayandon (Türkeli İlçesine bağlı Hamamlı Köyü) merkez olmak üzere ilçe statüsü verilmiştir. Ancak daha sonra yapılan düzenlemelerle ilçe merkezinin Ayancık'a taşınması uygun görülüş ve 1860'lı yıllarda bir değirmen ve birkaç önemsiz yapıdan oluşmuş küçük bir yerleşim yeri olan Ayancık, zaman içinde Kaymakamlık ve Askerlik Şubesi gibi resmî kurumların ve birçok konut ve ticaret yapılarının kurulması ile hızla gelişme kaydetmiştir.⁴⁴ Ayrıca Ayancık Kereste Fabrikasının yabancı sermayeyle 1929 yılında işletilmeye başlanması, bölge ekonomisi ve sosyal hayatın canlanmasına büyük katkı sağlamıştır.⁴⁵

Ayancık ilçesi, Cumhuriyetin ilanına kadar Kastamonu İline bağlı iken, Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan idari düzenlemede Sinop'a bağlanmıştır.

⁴⁰ Turan Gökmenoğlu, *Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi*, Usta Matbaacı, İstanbul 1989, s. 5

⁴¹ <http://www.ayancik.gov.tr/ilcemiz-tarihi> (07.01.2022)

⁴² Gökmenoğlu, *Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi*, s. 7

⁴³ Gökmenoğlu, *Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi*, s. 12

⁴⁴ <http://www.ayancik.gov.tr/ilcemiz-tarihi> (07.01.2022)

⁴⁵ Gökmenoğlu, *Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi*, s. 40

2.2. Ayancık'ın Coğrafyası

Ayancık Batı Karadeniz bölgesinde yer almaktadır. Kuzeyde Karadeniz, Güneyde Sinop ili Boyabat ve Kastamonu ili Hanönü ilçeleri, Batıda Sinop ili Türkeli ve Doğuda ise Sinop ili Erfelek ilçeleri ile çevrilidir.⁴⁶ İlçenin Sinop ile olan bağlantısı 55 kilometrelik sahil karayolu ile sağlanmaktadır. İlçe merkezi karşılıklı iki tepe olan “Maltepe” ve “Ayantepe” ile deniz arasında Ayancık Çayı Vadisinde kurulmuştur.

Ayancık'ın kıyı şeritlerinde Akdeniz bitki çeşitleri başta olmak üzere çeşitli ağaç türlerine rastlamak mümkündür. İklimin kuraklaştığı güney istikametinde ise bozkır bitkileri görülmektedir.

Küçük derelerin birleşmesiyle oluşan Ayancık Çayının uzunluğu 90 km civarındadır. Geniş bir alanın sularını toplayan bu çay tek kol halinde ilçe merkezinden geçerek denize dökülmektedir.

2.3. Ayancık'ın Demografik Durumu

1871-1899 yılları arasında 4441 haneli olan Ayancık'ın nüfusunun, 36,527 Müslüman ve 884 Rum vatandaşı olmak üzere toplamda 37.411 kişiden müteşekkil olduğu belirtilmektedir.⁴⁷ Ayancık ilçe merkezi nüfusu 1927'den bu yana sürekli fakat düzensiz bir artış göstermiştir. Şöyle ki 1927–1935 arasında nüfus iki katından fazla bir artış gösterirken bir sonraki sayım dönemi olan 1940 yılında %4,7 oranında azalmıştır. 1935–1940 yılları arasındaki bu azalmaya neden olan etkenlerden en önemlisi, bazı erkek nüfusun II. Dünya Savaşı nedeniyle silah altına alınması ve bunların ailelerinin ilçe merkezinden köylerine dönmesidir. Bu tarihten günümüze kadar ilçe merkezinin nüfusu sürekli artmıştır.⁴⁸ Halen tamamı Müslümanlardan oluşan Ayancık'ın nüfusu 2022 sayımına göre 23 bin civarındadır.

2.4. Ayancık'taki Tarihi Yapılar

Ayancık'ta çeşitli zamanlarda inşa edilmiş pek çok tarihi eser bulunmaktadır. Bunların bir kısmı ilçe merkezinde bir kısmı ise köylerinde yer almaktadır.

Ayancık ilçe merkezindeki tarihi yapılar; Çarşı (Yalı) Camii, Ayancık

⁴⁶ <http://www.ayancik.gov.tr/cografi-yapisi> (07.01.2022)

⁴⁷ Faruk Çoban, *H. 1288 (M. 1871) ve H. 1317 (M.1899) Tarihli Kastamonu Vilayeti Sâlnâmeleri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2006, s. 388.

⁴⁸ Mutlu Kaya, *Ayancık ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi, Samsun 2015, s. 31

Arkhangelos Kilisesi, Askerlik Şubesi, eski Hükümet Konağı ve birkaç ahşap evden ibarettir. Köylerindeki ise; Tarakçı Köyü Eski Camii, Tarakçı Köyü Duyun-ı Umumiyye Binası, Dede ağaç Köyü Merkez Camii, Bakırlıazaviye Köyü Ahşap Camii, Hatip Köyü Eski Ahşap Camii, Çaylıoğlu (İstefan) Köyü Sulu Kilise kalıntılarıdır.

2.4.1. Çarşı (Yalı) Camii

Cami, Yalı Mahallesi Hakan Ünsal Caddesi 413 Ada 2 nolu parselde 1.855,44 m²'lik alan içerisinde yer almaktadır.⁴⁹ 1871 yılında yapılmış olup, mimarı hakkında bilgi mevcut değildir. Bilinmeyen bir sebepten dolayı yıkılan cami, 1908 yılında, kitabesinden anlaşıldığı üzere Ayancık halkı tarafından tekrar yapılmıştır.⁵⁰

Yalı Camii, Türk edebiyatının önde gelen yazarlarından biri olan Ömer Seyfettin'in, babası Yüzbaşı Ömer Şevki Bey'in, 1891'de Ayancık Askerlik Şubesi reisliği yaptığı sırada çocukluk anılarını kaleme aldığı Falaka adlı hikayesinde bahsettiği "Çarşı Camii" dir.⁵¹

Cami ahşap tavanlı ve kiremitli kırma çatılıdır. Giriş kapısının üstünde kitabesi yer almaktadır. Son cemaat yeri aynı çatı altında yapı ile bütünlük oluşturur. Üst katta ahşap bir kadınlar mahfili bulunmaktadır. Mihrap nişi, neo-klasik tarzda kemerli olup, barok görünüşlü vaaz kürsüsüne sahiptir. Yapı yuvarlak kemerli pencereler ile aydınlatılmaktadır. Minare, son cemaat yeri köşesinden gizlenmiş kaide üzerinde yükselir. Eser tipik bir geç dönem, ahşap aksamı, eklektik üsluplu cami örneğidir.⁵²

⁴⁹ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.946982489897415/34.58320677280427> (09.12.2022)

⁵⁰ Gökmenoğlu, *Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi*, s. 78

⁵¹ *Ömer Seyfettin'in Bütün Eserleri* 8, Bilge Yayınevi , Ankara 1999, s. 29.

⁵² <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/yali-camii> (09.12.2022)

Şekil 2. 1. Çarşı (Yalı) Camii Genel Görünümü

2.4.2. Ayancık Arkhangelos Kilisesi

Kilise binası, Yalı Mahallesi Gazhane Caddesi 437 Ada 14 parselde 1.331,79 m²'lik alan içerisinde yer almaktadır.⁵³ İnşa tarihi konusunda net bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak doğu cephede tespit edilen duvarın inşasında kullanılan teknik, binanın ilk inşasının Bizans dönemine değin gerilere gittiğini düşündürmektedir.⁵⁴

Osmanlı devlet arşivi kayıtlarında tespit edilen belgelere göre, 1881-1893 yıllarında Ayancık'taki gayrimüslim azınlığa hizmet verecek bir ibadet mekanına ihtiyaç duyulmuştur. Burada inşa edilecek kiliseye dair ilk girişimler 11 Mart 1884 tarihinde başlatılmıştır.⁵⁵ Kilise, 1. Dünya Savaşından sonra işlevini yitirmiştir. Sonrasında değişik amaçlar için kullanılan yapı Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2018 yılında restore edilmiş olup halk arasında eski hapisane binası olarak bilinmektedir.⁵⁶

⁵³ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/134250/33/11/1655618797061> (04.05.2022)

⁵⁴ Emine Tok, "Ayancık Arkhangelos Kilisesi", *Sanat Dergisi*, 2012, cilt 21, S.1, s.122.

⁵⁵ Tok, "Ayancık Arkhangelos Kilisesi", *Sanat Dergisi*, 2012, cilt 21, S.1, s. 124.

⁵⁶ Tok, "Ayancık Arkhangelos Kilisesi", *Sanat Dergisi*, 2012, cilt 21, S.1, s. 124.

Şekil 2. 2. Arkhangelos Kilisesi Genel Görünümü

2.4.3. Ayancık Askerlik Şubesi Binası

Bina, Yalı Mahallesi Hakan Ünsal Caddesi 163 Ada 39 parselde 1.577,67 m²'lik alan içerisinde yer almaktadır. Hacı Ahmed Efendi tarafından 1900 yılında⁵⁷, İstifan'daki kilise harabelerinin sütunları kullanılarak yaptırılan bina, kesme taştan, ön cephesi sütunlu ve iki kat halindedir.⁵⁸ Burada edebiyatımızın önemli yazarlarından Ömer Seyfettin'in babası Yüzbaşı Ömer Şevki Bey'in 1891 yılında görev yaptığı kaynaklarda zikredilmektedir.⁵⁹

⁵⁷ <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/kulturenvanteri/askerlik-subesi-binasi> (09.12.2022)

⁵⁸ Gökmenoğlu, “Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi”, s. 80

⁵⁹ Nazım H. Polat, “Ömer Seyfettin”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 34, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s. 80.

Şekil 2. 3. Askerlik Şubesi Genel Görünümü

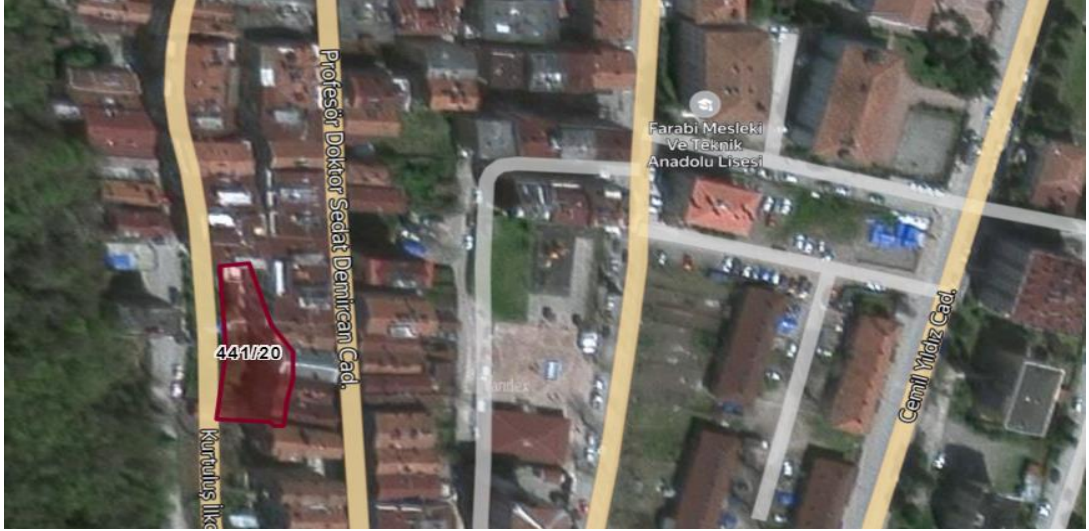
2.5. Ayancık'taki Tarihi Mezarlıklar

Ayancık ilçe merkezi ve köylerinde birçok tarihi mezarlık mevcuttur. Yapılan incelemeler neticesinde, yerleşim yerlerinin genişlemesi sebebiyle tarihi nitelikte olan mezarlıkların yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Görselliği ve edebi özellikleri ile etkileyici olan mezar taşlarından yerleşim yerlerine yakın olanlar, yöre halkı tarafında koruma altına alınmıştır. Ancak yeni definlerin olmadığı eski ve gözden uzak olan mezarlıklardaki mezar taşları ise yok olmakla karşı karşıyadır. Bununla birlikte bir çok mezar taşı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu kararı ile tescillenmiş durumdadır.

2.5.1. Ayancık Yalı Mahallesi Osmanlı Dönemi Mezarlığı

Ayancık Yalı Mahallesinde 441 ada 20 parsel içinde bulunan mezarlık 807,00 metrekare alanı kapsamaktadır.⁶⁰

⁶⁰ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/134250/43/27/1648975883608> (03.04.2022)

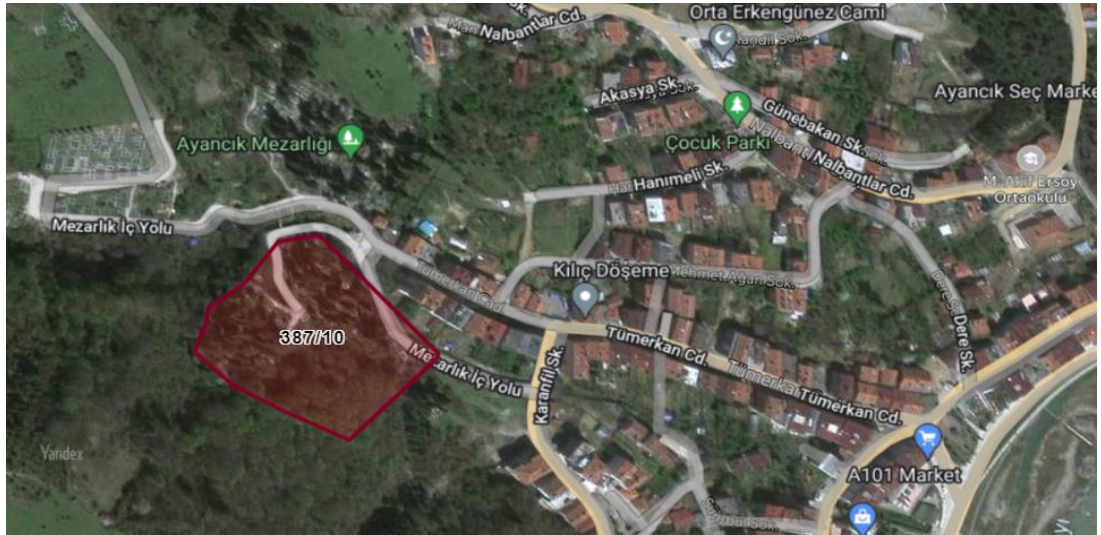

Şekil 2. 4. Yalı Mahallesi Eski Mezarlık Alanı uydu görünümü

Mezarlıkta toplam 11 adet Osmanlı dönemine ait mezar bulunmaktadır. Bu mezar taşlarından 4'ü erkek, 5'i kadın mezarına aittir. 1 mezar şahidesiz üzeri açık sandukalı, 1 mezar da başucu şahideli üzeri kapalı sandukalı olup, kitabesizdir. Bu mezar taşları 1884-1918 yılları arasında tarihlenmektedir.

2.5.2. Ayancık Çayı Mahallesi Belediye Mezarlığı

Ayancık Çayı Mahallesinde 387 ada 10 parsel içinde bulunan mezarlık 12.149,31 metrekare alanı kapsamaktadır.⁶¹

Şekil 2. 5. Çayı Mahallesi Belediye Mezarlık Alanı uydu görünümü

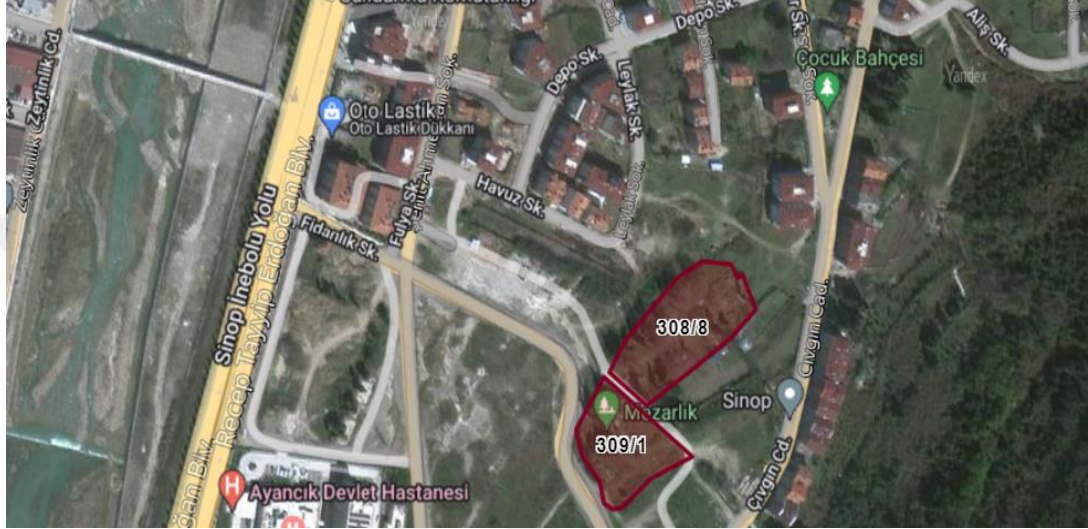
Mezarlıkta toplam 3 adet Osmanlı dönemine ait mezar taşı bulunmaktadır. Bu

⁶¹ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.93951366335513/34.58118975162507> (12.04.2022)

mezar taşlarından 2 tanesi erkek mezarına aittir. 1 tanesin de başlığından kadın mezarına ait olduğu tahmin edilmektedir. Bu mezar taşlarından 1 tanesinin kitabesi okunabilmektedir. Diğer iki mezarın kitabeleri bozulduğundan okunamamaktadır.

2.5.3. Ayancık Cevizli Mahallesi Mezarlığı

Ayancık Cevizli Mahallesinde bulunan 2 mezarlık alanı birbirine çok yakın olup, ada ve parsel numaraları farklıdır.

Şekil 2. 6. Cevizli Mahallesi Mezarlık Alanları uydu görünümü

308 ada 8 nolu parsel içinde bulunan mezarlık alanı 3.996,00 m²⁶², 309 ada 1 nolu parsel içinde bulunan mezarlık alanı ise 2.960,00 m² dir.⁶³

309 ada 1 nolu parsel üzerinde bulunan mezarlık alanında Osmanlı dönemine ait 4 mezara ait 6 adet mezar taşı tespit edilmiştir. Bu taşların 2'ü erkek, 2'i kadın mezarına aittir. 2 mezarın ayakucu şâhidesi mevcut değildir.

308 ada 8 parsel içindeki mezarlık alanında ise Osmanlı döneminden kalma 10 mezara ait 14 adet mezar taşı bulunmaktadır. Bunlardan 4 tanesi erkek, 5 tanesi ise kadın mezarına aittir. 4 adet mezarın başucu ve ayakucu şâhideleri birlikte bulunmaktadır. 5 adet mezarın ayakucu şâhidesi, 1 adet mezarın da başucu şâhidesi günümüze ulaşmamıştır. Başlığından kadın mezarına ait olduğu anlaşılan 1 adet mezar taşının kitabesi okunamamaktadır.

Her iki mezarlıkta yer alan mezar taşları 1800-1928 yılları arasında

⁶² <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.92814820039598/34.58712816238404> (18.04.2022)

⁶³ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.92814820039598/34.58712816238404> (18.04.2022)

tarihlenmektedir.

2.5.4. Ayancık Tarakçı Köyü Mezarlıkları

Tarakçı Köyü, Ayancık ilçe merkezine 17,6 km uzaklıktadır.⁶⁴ Köy merkezi ve mahallelerinde Osmanlı dönemine ait mezarların yer aldığı 4 mezarlık bulunmaktadır.

Köyün merkezinde Ak Köprüsü mevki, 150 ada 4 parsel içindeki, 7.355,69 m² lik⁶⁵ mezarlık alanında, 5 mezara ait 7 adet mezar taşı bulunmaktadır. Mezarlardan 4 tanesi kadın, 1 tanesi erkek mezarıdır. Bu mezarlardan 3 tanesinin ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır. 2 mezarın başucu şâhidesi deforme olduğundan kitabesinin tamamı, 1 tanesinin ise yarısı toprak altında kaldığından kitabesinin son satırları okunamamıştır

Şekil 2. 7. Tarakçı Köyü Merkez (Ak Köprüsü) Mezarlık Alanı uydu görünümü

Sinop-Ayancık karayolunun alt tarafında Kara Çilek mevkiinde 162 ada 2 nolu parsel içindeki, 2.141,36 m² lik⁶⁶ alanda yer alan mezarlıkta, eski Gebelit Camii ve haziyesi bulunmaktadır. Hazirede 12 adet mezar mevcuttur. Bunlardan 7 tanesi Osmanlı 5 tanesi ise Cumhuriyet dönemine ait mezarlardır. Hazirede 4 erkek ve 2 kadın mezarı ile başucu şâhidesi olmadığından cinsiyetini tespit edemediğimiz 1 mezar yer almaktadır. Mezarların 3 tanesinin ayakucu, 1 tanesinin başucu şâhidesi

⁶⁴<https://www.google.com/maps/dir/Tarak%C3%A7%C4%B1/Ayanc%C4%B1k,+Yal%C4%B1,+57402+Ayanc%C4%B1k%2FSinop/@41.9313433,34.7132101,6865m/data=!3m1!1e3!4m13!4m12!1m5!1m1!1s0x408f79a84c6882e3:0x9cdcfdf00c1237de!2m2!1d34.768014!2d41.943945!1m5!1m1!1s0x408f813862fac3df:0x8836bedf9cf3cb65!2m2!1d34.588354!2d41.945806!5m1!1e4>

⁶⁵ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.9376576630624/34.77159708738328> (12.05.2022)

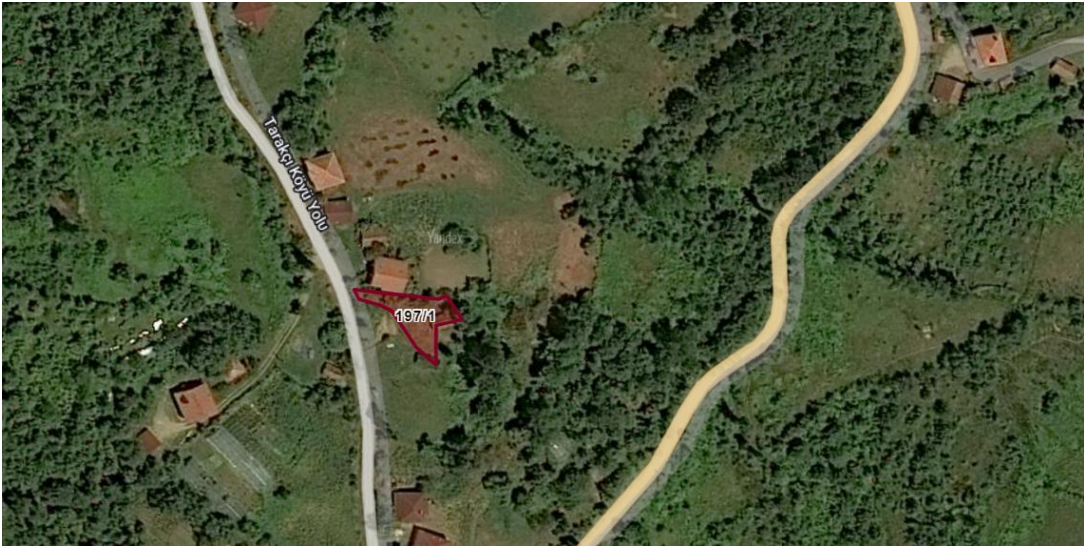
⁶⁶ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.94993953447303/34.77442145347596> (12.05.2022)

bulunmamaktadır. 3 mezarın her iki şâhidesi yerindedir. 1 mezar başucu şâhidesinin yarısı kırık olduğu için kitabenin üst kısımları okunamamıştır.

Şekil 2. 8. Eski Gebelit Camii ve Haziresinin Bulunduğu Mezarlık Alanı uydu görünümü

Yukarı Tarakçı mevkii 197 ada 1 parsel nolu ana taşınmaz içerisinde,⁶⁷ bulunan mezarlık alanında, Osmanlı döneminden kalma 4 mezara ait 5 mezar taşı bulunmaktadır. Mezarların 4'ü de erkek mezarıdır. Mezarların 3 tanesinin ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Şekil 2. 9. Yukarı Tarakçı Mevkii Ana Taşınmazda Bulunan Mezarlık Alanı uydu görünümü

Tarakçı Köyü mezarlıklarında yer alan mezar taşları 1527-1934 yılları arasında tarihlenmektedir.

⁶⁷<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.938776307442396/34.78005141019822> (12.05.2022)

2.5.5. Ayancık Dedeğaç Köyü Mezarlıkları

Dedeğaç Köyü Ayancık İlçe merkezine 15,2 km⁶⁸ uzaklıktadır. Köyün merkezi ve mahallelerinde bulunan mezarlıklarda Osmanlı dönemine ait mezarlar mevcuttur.

Çay Mevkii 122 ada 7 nolu parsel⁶⁹ içerisindeki 1.625,42 m² lik mezarlık alanında bulunan Merkez Camii ve Haziresinde Osmanlı döneminden 3 mezarla ait 6 mezar taşı yer almaktadır. Mezarların hepsi kadın mezarlarıdır. 3 mezarın da baş ve ayakucu şahideleri yerindedir. Köyün dışında ormanlık alanda iki şahideli 1 adet erkek mezarı tespit edilmiştir.

Şekil 2. 10. Merkez Camii ve Haziresinin bulunduğu Alanın uydu görüntüsü

Her iki mezarlıkta yer alan mezar taşları 1896-1919 yılları arasında tarihlenmektedir.

2.5.6. Ayancık Bahçeli Köyü Mezarlıkları

Bahçeli Köyü, Ayancık İlçe merkezine 10,3 km⁷⁰ uzaklıktadır. Köydeki mezarlıklardan 2 tanesinde bulunan Osmanlı dönemi mezar taşları incelenmiştir.

⁶⁸<https://www.google.com/maps/dir/Dede%C4%9Fa%C3%A7,+57402+Dede%C4%9Fa%C3%A7%2FAyanc%C4%B1k%2FSinop/Ayanc%C4%B1k,+Yal%C4%B1,+57402+Ayanc%C4%B1k%2FSinop/@41.9319211,34.6090079,10593m/data=!3m2!1e3!4b1!4m14!4m13!1m5!1m1!1s0x408f7f51988ef4cb:0x17c37c0f4f492d2a!2m2!1d34.6858809!2d41.919654!1m5!1m1!1s0x408f813862fac3df:0x8836bedf9cf3cb65!2m2!1d34.588354!2d41.945806!3e0!5m1!1e4> (12.05.2022)

⁶⁹ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/153593/122/7/1655745447437> (12.05.2022)

⁷⁰<https://www.google.com/maps/dir/Ayanc%C4%B1k,+Yal%C4%B1,+57402+Ayanc%C4%B1k%2FSinop/Bah%C3%A7eli,+57402+Bah%C3%A7eli%2FAyanc%C4%B1k%2FSinop/@41.9408274,34.6197909,7382m/data=!3m1!1e3!4m14!4m13!1m5!1m1!1s0x408f813862fac3df:0x8836bedf9cf3cb65!2m2!1d34.588354!2d41.945806!1m5!1m1!1s0x408f821b631aa97d:0x3cd6b2cb88dd8320!2m2!1d34.693418!2d41.9391379!3e0!5m1!1e4> (12.05.2022)

Odayanı Mevkii 115 ada 48 nolu parsel⁷¹ içerisinde bulunan 5.819,09 m²lik mezarlık alanında Osmanlı döneminden kalma 13 mezara ait 25 mezar taşı yer almaktadır. Bu mezarlardan 7 tanesi erkek, 6 tanesi kadın mezarıdır. 2 mezarın kitabesi okunamamıştır. 1 mezarın ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Şekil 2. 11. Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı uydu görünümü

Kayaaltı Mevkii 122 ada 3 nolu parsel⁷² içerisinde bulunan 2.556,36 m² lik mezarlık alanında Osmanlı döneminden kalma 4 mezara ait 4 mezar taşı bulunmaktadır. Bu mezarların 2 tanesi erkek, 1 tanesi ise kadın mezarıdır. 1 mezarın başucu şâhidesi ile 3 mezarın ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Şekil 2. 12. Kayaaltı Mevkii Mezarlık Alanı uydu görünümü

Her iki mezarlıkta yer alan mezar taşları 1796-1924 yılları arasında tarihlenmektedir.

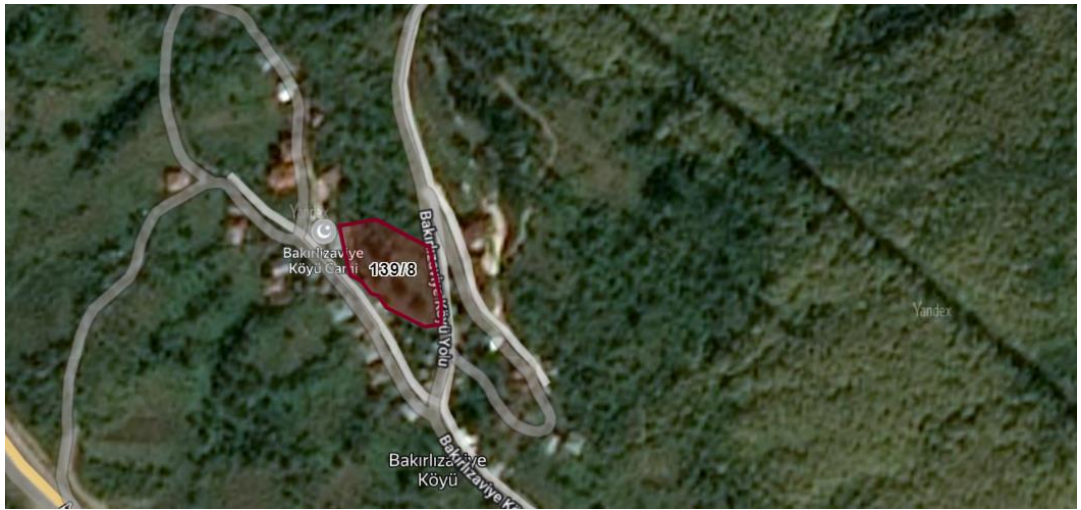
⁷¹ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/135067/115/48/1655896414758> (12.05.2022)

⁷² <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/135067/122/3/1655897105542> (12.05.2022)

2.5.7. Ayancık Bakırlızaviye Köyü Mezarlıkları

Bakırlızaviye Köyü, Ayancık İlçe merkezine 19,7 km⁷³ uzaklıktadır. Köyün merkezinde bulunan Merkez Camii ve haziresindeki mezarlar ile Çamcuğaz Mahallesiinde bulunan mezarlık alanındaki mezarlar incelenmiştir.

139 ada, 8 nolu parsel içerisinde, Merkez Camii ve Haziresinin bulunduğu 3.301,72 m² lik mezarlık alanında Osmanlı döneminden kalma 4 mezara ait 7 mezar taşı yer almaktadır. Bunlardan 3 tanesi erkek, 1 tanesi kadın mezarıdır. Kadın mezarının ayakucu şahidesi günümüze ulaşmamıştır.

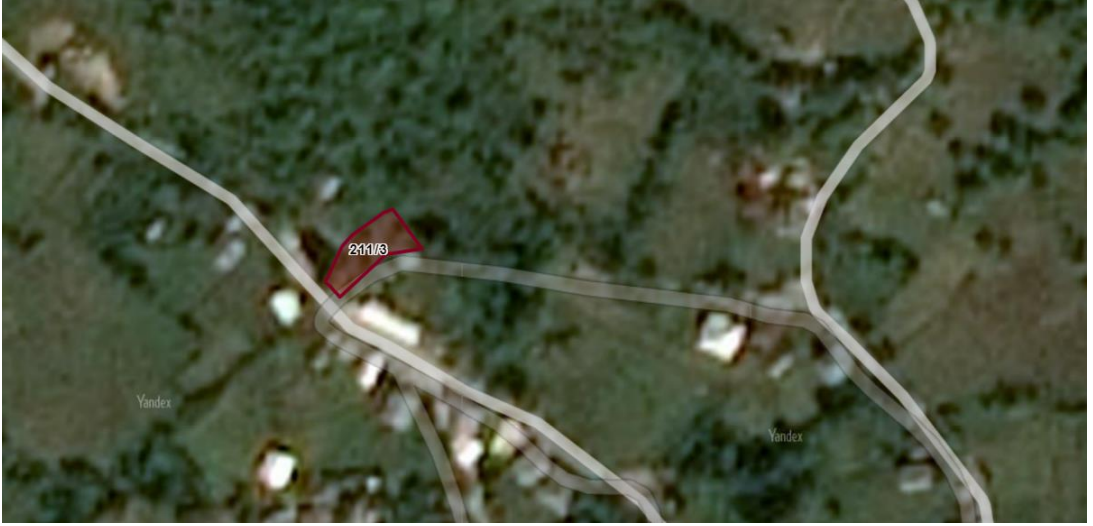

Şekil 2. 13. Merkez Camii ve Haziresinin bulunduğu Alanın uydu görünümü

Çamcuğaz Mahallesi 211 ada 3 nolu parselde bulunan 541,27 m² lik mezarlık alanında Osmanlı döneminden kalma 3 mezara ait 6 mezar taşı bulunmaktadır. Bu mezarlardan 2 tanesi erkek, 1 tanesi kadın mezarıdır.

Her iki mezarlıkta yer alan mezar taşları 1795-1889 yılları arasında tarihlenmektedir.

⁷³<https://www.google.com/maps/dir/Ayancık%20İlçe%20Merkezi,+Yalova%20İlçesi,+57402+Ayancık%20İlçesi%20Bakırlızaviye,+57402+Bakırlızaviye%20Ayancık%20İlçesi%20Sinop/@41.8203007,34.6089285,5999m/data=!3m1!1e3!4m14!4m13!1m5!1m1!1s0x408f813862fac3df:0x8836bedf9cf3cb65!2m2!1d34.588354!2d41.945806!1m5!1m1!1s0x40858147565a3bb1:0xcb56e13e76dcebb6!2m2!1d34.634194!2d41.810412!3e0!5m1!1e4>

Şekil 2. 14. Çamcuğaz Mahallesi Kayaaltı Mevkii Mezarlık Alanı uydu görünümü

2.5.8. Ayancık Kaldırayak Köyü Mezarlığı

Kaldırayak Köyü, Ayancık İlçe merkezine 26,7 km⁷⁴ uzaklıktadır. Köyün Cöcü Mahallesi 150 ada, 1 nolu parsel⁷⁵ içerisindeki 1.581,74 m² lik mezarlık alanında, Osmanlı döneminden kalma 2 erkek mezarına ait 3 adet mezar taşı bulunmaktadır. Bu mezarlardan 1 tanesinin ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır. Mezarlıkta yer alan mezar taşları 1865 tarihlidir.

⁷⁴<https://www.google.com/maps/dir/Ayanc%C4%B1k,+Yal%C4%B1,+57402+Ayanc%C4%B1k%2F+Sinop/Kald%C4%B1ray%C4%B1k/@41.7636794,34.6144397,16145m/data=!3m1!1e3!4m1!4m1!3!1m5!1m1!1s0x408f813862fac3df:0x8836bedf9cf3cb65!2m2!1d34.588354!2d41.945806!1m5!1m1!1s0x408586db0a4098f9:0xfb0b61940c9f3412!2m2!1d34.676889!2d41.811269!3e0!5m1!1e4>

⁷⁵ <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/152995/150/1/1670426410387> (18.06.2022)

Şekil 2. 17. Hulo Mevkii Mezarlık Alanı Uydu Görünümü

2.5.11. Ayancık Kütük Köyü Mezarlığı

Kütük Köyü, Ayancık İlçe merkezine 24,1 km⁸¹ uzaklıktadır. Köyün merkezinde bulunan 132 ada, 1 nolu parsel⁸² içerisindeki 1.324,21 m² lik mezarlık alanında Osmanlı döneminden kalma 4 erkek mezarına air 5 adet mezar taşı bulunmaktadır. Bunlardan 3 tanesinin ayakucu şahidesi günümüze ulaşamamıştır. Mezar taşları 1832-1859 yılları arasında tarihlenmektedir.

⁸¹<https://www.google.com/maps/dir/Ayancık%20İlçe%20Merkezi,+Yal%20Yalı,+57402+Ayancık%20İlçe%20Merkezi/Sinop/K%C3%BCt%C3%BCk%C3%B6y/@41.8612406,34.6610369,3176m/data=!3m1!1e3!4m1!1s0x408f813862fac3df:0x8836bedf9cf3cb65!2m2!1d34.588354!2d41.945806!1m5!1m1!1s0x4085809dac47a20f:0x2869a6669aca6652!2m2!1d34.67098!2d41.855535!3e0!5m1!1e4> (16.07.2022)

⁸² <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.85352356127226/34.67409878969193> (16.07.2022)

2.5.13. Ayancık Ortalık Köyü Mezarlığı

Ortalık Köyü, Ayancık İlçe merkezine 6,8 km⁸⁵ uzaklıktadır. Köyün 139 ada, 4 nolu parsel⁸⁶ içerisindeki 3.651,51 m² lik mezarlık alanında Osmanlı döneminden kalma 1 erkek mezarına ait 2 adet mezar taşı bulunmaktadır.

Şekil 2. 20. Ortalık Köyü Mezarlık Alanı Uydu Görünümü

⁸⁵<https://www.google.com/maps/dir/Ayancık%20İlçe%20Merkezi,+Yalvacı%20Mahallesi,+Ayancık%20İlçe%20Merkezi/Ortalık%20Köyü/@41.9441054,34.54521,7382m/data=!3m1!1e3!4m14!4m13!1m5!1m1!1s0x408f813862fac3df:0x8836bedf9cf3cb65!2m2!1d34.588354!2d41.945806!1m5!1m1!1s0x408f86e066110017:0x2ba95b80d209c974!2m2!1d34.5330861!2d41.9470389!3e0!5m1!1e4>

⁸⁶[https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.94619885512079/34.530608654022224\(17.07.2022\)](https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.94619885512079/34.530608654022224(17.07.2022))

3. KATALOG

Bu bölümünde Ayancık ve Köylerindeki Osmanlı Dönemine ait 152 adet mezar taşı; şâhîde tipolojileri, kitabeleri ve süsleme unsurları açısından incelenecektir.

No : 1

Kimliği : Mehmed Ağa

Bulunduğu Yer : Tarakçı Köyü Yukarı Tarakçı mevkii.

Şekil No : 1, 2

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhîdesi: Dardağan başlıklı ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhîdesi:-

Ölçüleri : Başucu şâhîdesi : 117x25x12 cm.

Ayakucu şâhîdesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1206/ 1791-1792

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

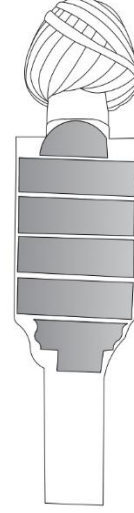
Kitabesi: Başucu şâhîdesinin ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma kalın düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l- Baki
- 2- Koyub fenayı gitti bekaya
- 3- Ki muhtaçdır bu can bir fatihaya
- 4- Merhum Kalyoncu oğlu Ahmed
- 5- Ağanın oğlu Mehmet Ağa
- 6- Ruhuna fatiha
- 7- Sene 1206

- ۱- هو الباقي
- ۲- قویب فنایی کندی بقایی
- ۳- کی محتا جدیر بوجان برفاتحایی
- ۴- مرحوم قالیق نجی او غلی احمد
- ۵- اغانک او غلی محمد اغا
- ۶- روحنه فاتحه
- ۷- سنه ۱۲۰۶

Şekil 3. 1

Şekil 3. 2

Genel Durumu: Mezarda yalnızca mermerden yapılmış düşey dikdörtgen plaka halinde gövdeli ve dardağan başlıklı başucu şâhidesi mevcuttur. Şâhide yerinden çıkmış halde yerde yatmakta olup, sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde dardağan başlık bulunmaktadır. Gövdenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olup, herhangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır. Kitabenin satır araları kabartma kalın çizgilerle bölümlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümleri kartuş içerisinde. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 2

Kimliği : Mustafa Dede

Bulunduğu Yer : Bakırlıazaviye Köyü Merkez Camii Haziyesi.

Şekil No : 3, 4, 5, 6

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çapraz eğimde dilimli sarıklı kavuk şeklinde başlık ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka şeklinde gövdeli ve üçgen alınlıklıdır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 98x24-22x11 cm.

Ayakucu şâhidesi: 84x25-21x7 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1210 / 1795-1796

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülûs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Başucu şâhidesinin önünde mermerde yapılmış levha bulunduğundan kitabenin resmi çekilememiştir. Kitabe şudur:

- 1- Ya Hu
- 2- Merhum ve mağfur leh
- 3- El muhtac ila rahmeti
- 4- Rabbihi'l-Ğafûr
- 5- Mustafa Dede rûhîçün el-Fâtiha
- 6- Sene 1210

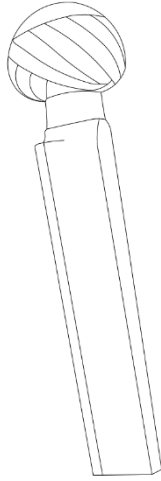
- ۱- یا هو
- ۲- مرحوم و مغفور له
- ۳- المحتاج الى رحمت
- ۴- ربه الغفور
- ۵- مصطفى دده روحیچن الفاتحه
- ۶- سنه ۱۲۱۰

Şekil 3. 3

Şekil 3. 4

Şekil 3. 5

Şekil 3. 6

Genel Durumu: Cami haziresindeki mezar, türbe olarak muhafaza edilmektedir. Etrafı sonradan yapılmış betonla çevrili olup, betonun üzerinde demir korkuluk bulunmaktadır. Mezarın her iki şâhidesi de sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, oval tipli tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çapraz eğimde dilimli sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Başucu şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Üçgen alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli ayakucu şâhidesinde de herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 3

Kimliği : Kara Mustafanın Ahmet Haşim Ağa

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı.

Şekil No : 7, 8, 9, 10

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka halinde gövdeli.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 115x32x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : 100x37-31x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1210 / 1795-1796

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir.

- 1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî
- 2- Gel efendim nazar eyle şu meza
- 3- rım taşına akil isen
- 4- Ğafil olma salunup bir dem
- 5- Gezerdim ecel geldi başıma
- 6- ... turab oldum
- 7- Taş dikildi başıma
- 8- Merhum Kara Mustafa nın
- 9- Ahmed Haşim Ağanın
- 10- Ruhiçün Fatiha

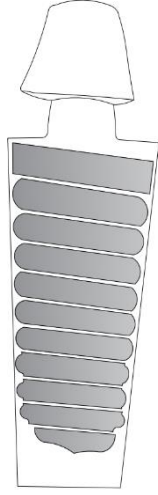
- ۱- هو الخلاق الباقي
- ۲- کل افندم نازار ايله شو مزا
- ۳- ریم تاشینا عاقل ایسن
- ۴- غافل اولما صلینپ بر دم
- ۵- گذردم اجل گلدي باشیما
- ۶- ... طورب اولدوم
- ۷- تاش دیکیلدي باشیما
- ۸- مرحوم قره مصطفی نیک
- ۹- احمد حشم اغانک
- ۱۰- روحیچون فاتحه

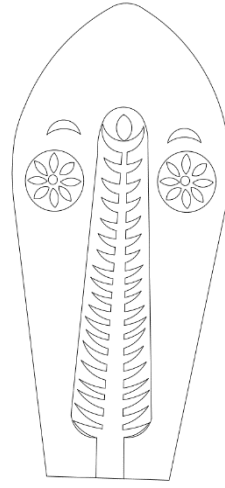
Şekil 3. 7

Şekil 3. 8

Şekil 3. 9

Şekil 3. 10

Genel Durumu: Başucu şâhidesinin gövdesinde ve başlığında çatlaklar mevcuttur. Ayakucu şâhidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, servi ağacı, kartuş, silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdesinin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan başucu şâhidesinde, süsleme unsuru yer almamaktadır. Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde Hamidiye kalıplı fes başlık bulunmaktadır. Şâhidenin satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Tarih bölümü kartuş içerisine alınmıştır. Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. Gövde yüzeyinde yerden yükselen stilize edilmiş bir servi ağacı motifi yer almaktadır. Servi ağacının uç tarafının iki yanında çiçek tasviri kullanılmıştır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 4

Kimliği : Mustafa (Ça)vuş

Bulunduğu Yer : Ayancık Merkez Cevizli Mahallesi Mezarlık Alanı.

Şekil No : 11,12, 13, 14

Formu : Şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Dardağan başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Üçgen alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 91x26x13 cm.

Ayakucu şâhidesi : 63x24-22x13 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1214/1799-1800

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma kalın düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l- Baki
- 2- Ecel-i Kazâ ilen
- 3- Venataydan merhum
- 4- Ve mağfur Mustafa
- 5- (Ça)vuş ruhuna fatiha
- 6- Sene 1214

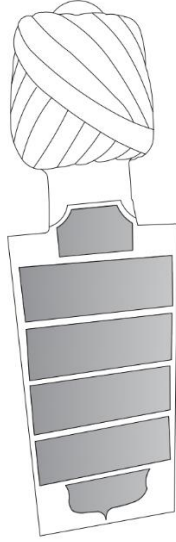
- ۱- هو الباقي
- ۲- اجل قضا ايلان
- ۳- ونايدين مرحوم
- ۴- ومغفور مصطفى
- ۵- ... وش روحنه فاتحه
- ۶- سنه ۱۲۱۴

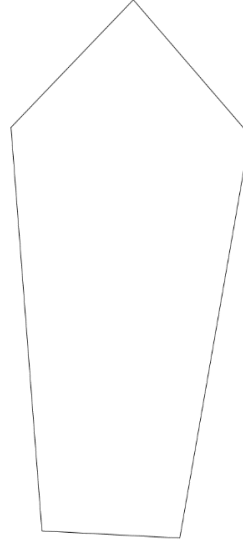
Şekil 3. 11

Şekil 3. 12

Şekil 3. 13

Şekil 3. 14

Genel Durumu: Sonradan beton havuzlu hale getirilmiş olan mezarda, mermerden yapılmış başucu ve ayakucu şâhidesi mevcut olup, sağlamdır. Kitabe metni boyanmış durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdesinin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan başucu şâhidesinde, süsleme unsuru yer almamaktadır. Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde dardağan başlık kullanılmıştır. Kitabenin satır araları kalın kabartma silmelerle bölümlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümleri kartuş içerisinde. Üçgen alınlıklı ayakucu şâhidesinin ön yüzünde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 5

Kimliği : Hacı Emin Ağanın Oğlu Ali Ağa

Bulunduğu Yer : Çaylıoğlu Köyü Mezarlık alanı.

Şekil No : 15, 16

Formu : Tespit edilemedi.

Başucu şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -x32x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1214/1800-1801

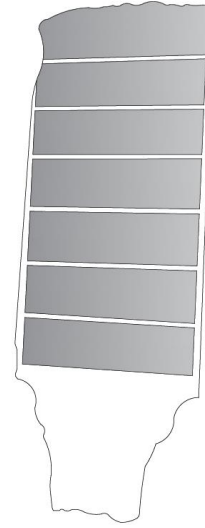
Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi sülüs hatlıdır. taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin ilk satırı, başlık kısmı kırık olduğundan okunamamıştır. Kitabe şudur:

1- ...	۱- ...
2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân	۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان
3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân	۳- بحق عرش اعظم نورقرآن
4- Gelüp kabrim ziyaret eden ihvan	۴- کلوب قبرم ز یارت ایدن اخوان
5- İdeler ruhumu bir fâtiha ihsân	۵- ایدہ لر روحمہ بر فاتحہ احسان
6- Hacı Emin Ağanın Oğlu	۶- حاجی امین اغانک اوغلی
7- Merhum Ali Ağanın	۷- مرحوم علی اغانک
8- Ruhuna Fâtiha	۸- روحنہ فاتحہ
9- Sene 1214	۹- سنہ ۱۲۱۴

Şekil 3. 15

Şekil 3. 16

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şâhidesi yere düşmüş durumdadır. Şâhidenin başlık kısmı kırık ve mevcut değildir. Mezarın ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen bir gövdeye sahip olan başucu şâhidesinin başlık kısmı kırık ve mevcut değildir. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan gövdede

herhangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır. Şâhîde satırları yatay ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhîdenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 6

Kimliği : Ali Beyin Zevcesi Aişe Hatun

Bulunduğu Yer : Bahçeki Köyü Odayanı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 17, 18, 19, 20

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 130x45-36x12 cm.

Ayakucu şâhidesi : 112x41x12 cm.

Sanduka : -

Tarihi : R.15 Temmuz 1215 / M.27 Temmuz 1801

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde sağdan sola yukarı yönde eğimli 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

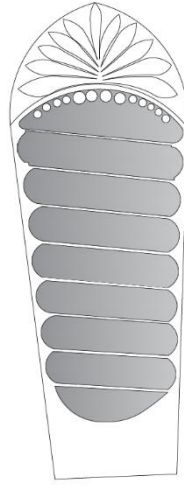
1- Ah mine'l-Mevt	۱- اه من الموت
2- Ah ile zâr kılarak tazeliğime doymadım	۲- اه ايله زار قيله رق تازه لکمه طويمدم
3- Çün ecel peymanesi dolmuş muradım almadım	۳- چون اجل پيمانسي طولمش مرادم آلمدم
4- Hasretâ fânî cihânda tûl ömür sürmedim	۴- حسرتافانی جهانده طول عمر سورمدم
5- Firkatâ takdîr bu imiş tâ ezelden bilmedim	۵- فرقاتا تقدیر بو ايمش تا ازلدن بلمدم
6- Müteveffa Şükrü Zade Hasan Beyin	۶- متوفی شكري زاده حسن بك
7- Mahdumu Ali Beyin Zevcesi	۷- محدومی علی بك زوجہ سی
8- Aişe Hatnun rununa fatiha	۸- عائشه خاتونك روحنه فاتحه
9- Fi 15 Temmuz sene 1215	۹- فی ۱۵ تموز سنه ۱۲۱۵

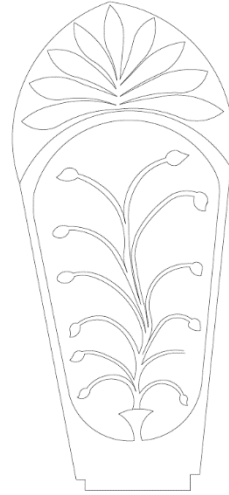
Şekil 3. 17

Şekil 3. 18

Şekil 3. 19

Şekil 3. 20

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan sivri kemer alınlıklı başucu şâhidesi sağlam durumdadır. Yine taş malzemeden yapılan sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesinin ön yüzeyinde ise kısmen dökülmeler başlamış vaziyettedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek dalı, stilize yaprak, silme, kartuş.

Kompozisyon: Taş malzemeden yapılmış olan ve dikdörtgen kesim taş üzerine oturtulan başucu şâhidesinin yukarıdan aşağıya doğru daralmakta olan gövdesi üzerinde, yarım dairesel silme ile ayrılan sivri kemer alınlıklı bir tepelik bulunmaktadır. Tepelik, stilize yaprak motifleriyle tasvir edilmiştir. Düşey dikdörtgen formdaki ve dikdörtgen kesim taş üzerine oturtulan ayakucu şâhidesinin tepelik formu, başucu şâhidesiyle aynıdır. Gövde ile tepeliği ayıran yarım dairesel şeklinde kalın bir silme bulunmaktadır. Bu silme gövdenin kenarlarını da çevrelemektedir. Süsleme

unsuru olarak çiçek dalı tasviri kullanılmıştır. Kadeh vazo içerisinden yükselen çiçek dalının iki yanında yapraklar mevcuttur. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 7

Kimliği : Ahmed Ağa

Bulunduğu Yer : Tarakçı Köyü Yukarı Tarakçı Mevkii.

Şekil No : 21, 22, 23, 24

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Çapraz eğimde dilimli sarıklı külah biçiminde başlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Üçgen alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 90x26x13 cm.

Ayakucu şâhidesi : 58x24x13 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1216/ 1801-1802

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

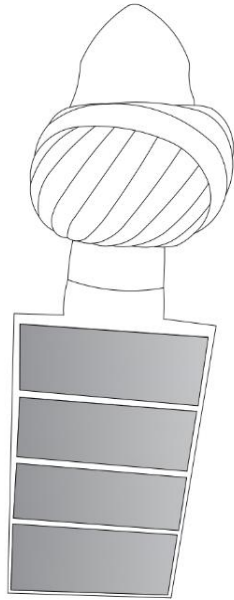
1- Merhum ve mağfur	١- مرحوم و مغفور
2- Kalyoncu Zade	٢- قالی نجی ذاده
3- Ahmed Ağanın	٣- احمد اغناک
4- Ruhuna fatiha	٤- روحنه فاتحه
5- Sene 1216	٥- سنه ١٢١٦

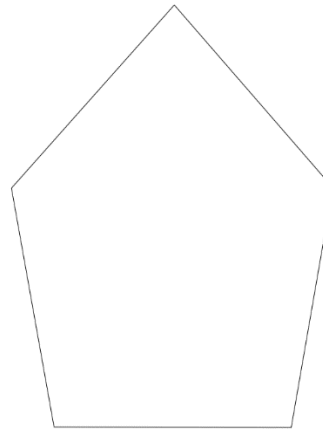
Şekil 3. 21

Şekil 3. 22

Şekil 3. 23

Şekil 3. 24

Genel Durumu: Şahideler mermer malzemeden yapılmış olup, sağlam durumdadırlar.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdesinin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan başucu şâhidesinde, süsleme unsuru yer almamaktadır. Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde çapraz eğimde dilimli sarıklı külâh biçiminde başlık kullanılmıştır. Kitabenin satır araları kabartma ince silmelerle bölümlenmiştir. Üçgen alınlıklı ayakucu şâhidesinin ön yüzünde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 8

Kimliği : Akca Oğlu İsmail Ağanın Zevcesi Züleyha Hanım

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 25, 26, 27, 28

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Baş ucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı bitkisel başlıklı form ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 118x36-30x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : 115x28x11 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1219/ 1804-1805

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 13 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi ta'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

1- Hüve'l-Bâkî	۱- هو الباقي
2- Beni kıl mağfiret ey	۲- بنی قیل مغفرت ای
3- Rabbi Yazdan bi hakkı arşı	۳- رب یزدان بحق عرش
4- A'zamı nuru Kur'an	۴- اعظم نور قرآن
5- Gelüb kabrim ziyaret	۵- کلوب قبرم ز یارت
6- İden ihvan ideler	۶- ایدن اخوان ایده لر
7- Ruhuma bir Fatiha ihsan	۷- روحمه بر فاتحه احسان
8- Abdi Oğlu İbrahim Kerimesi	۸- عبدی اغلی ابراهیم کریم سی
9- Akca Oğlu İsmail	۹- اقجه اغلی اسماعیل
10- Ağanın Zevcesi	۱۰- اغانک زوجه سی
11- Merhume Züleyha Hanım	۱۱- مرحومه زلیخا خانم مرحومه
12- Ruhuna el Fatiha	۱۲- روحنه الفاتحه
13- Sene 1219	۱۳- سنه ۱۲۱۹

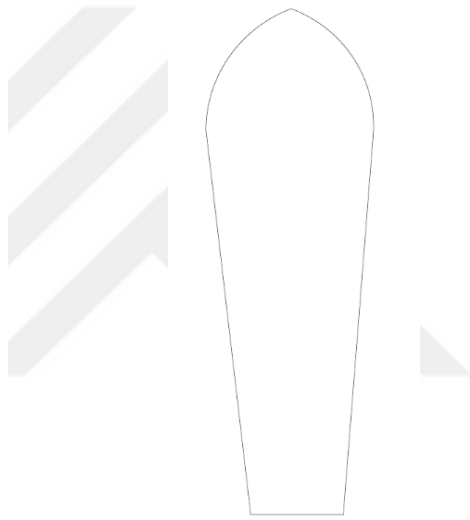
Şekil 3. 25

Şekil 3. 26

Şekil 3. 27

Şekil 3. 28

Genel Durumu: Taş malzemeyyle yapılan sivri kemer alınlıklı başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş, yaprak.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen plaka halinde gövdeli ve sivri kemer alınlıklıdır. Alınlığın üzerinde, stilize yaprak motifleri yer almaktadır. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Düşey dikdörtgen formdaki ayakucu şâhidesi sivri kemer alınlıklıdır. Ön yüzeyinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 9

Kimliği : İsmail Mahdumu İbrahim

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 29, 30

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen formlu gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 75x28-21x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1222/ 1807-1808

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma kalın düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha bölümü yay şeklinde kartuş içerisinde. Kitabe metninin bazı satırları deforme olduğundan okunamamaktadır. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî	١- هو الحى الباقي
2- Ey benim mehabetli validem	٢- اي بنم محابتلى والدم
3- Ağlayub etme ...	٣- اغليوب اتمه ...
4- ...	٤- ...
5- ...	٥- ...
6- ... İsmail	٦- ... اسماعيل
7- Mahdumu merhum ve mağfur	٧- مخدومى مرحوم و مغفور
8- İbrahim ruhiçün	٨- ابراهيم روحىچون
9- Fatiha 1222	٩- فاتحه ١٢٢٢

Şekil 3. 29

Şekil 3. 30

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin ön yüzünün bazı kısımları deforme olmuş durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes, kartuş, silme.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin sivri kemer alınlığının üzerinde fes motifi tasvir edilmiştir. Bu motif ile kitabeyi ayıran yay şeklinde kalın bir silme mevcuttur. Kitabenin satırları yine kalın kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 10

Kimliği : Çaylızade Hafız Hasan

Bulunduğu Yer : Çaylıoğlu Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 31, 32, 33, 34

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sarık başlıklı form ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 117x31-25x7 cm.

Ayakucu şâhidesi : 80x27x7 cm.

Sanduka : -

Tarihi : Kanunuevvel 1222/Aralık-Ocak 1807-1808

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha bölümü oval şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

1- Ah minel mevt	۱- آه من الموت
2- Bakub geçme ricam	۲- بقوب کچمه رجم
3- Budur ey Muhammed ümmeti	۳- بودرای محمد امتی
4- Mevtanın diriden	۴- موتانک دیریدن
5- Bir Fatihadır minneti	۵- برفاتحه در مننتی
6- Kabrimi ziyaret iden	۶- قبرمی زیارت ایدن
7- Resulün ümmeti	۷- رسولک امتی
8- Bize bir Fatiha ihsan	۸- بزه برفاتحه احسان
9- İden bulur Cenneti	۹- ایدان بولور جنتی
10- Çaylızade Hafız Hasan	۱۰- جایلی زاده حافظ حسن
11- Ruhuna Fatiha sene Kanunuevvel 1222	۱۱- روحنه فاتحه سنه کانون اول ۱۲۲۲

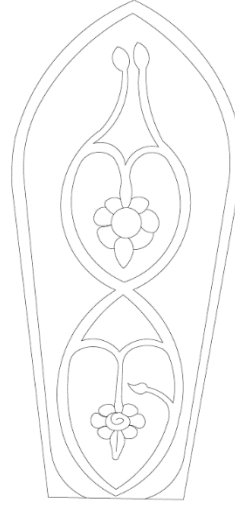
Şekil 3. 31

Şekil 3. 32

Şekil 3. 33

Şekil 3. 34

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan şâhideler sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sarık, silme, çiçek dalı, gülbezek ve kartuş.

Kompozisyon: Taş malzemeli başucu şahidesi, sarık başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Kitabenin serlevhası yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kısa silindirik bir boyun üzerinde bulunan başlık, yatay sarmalı sarık şeklinde olup, son sargısı çapraz olarak sarılmıştır. Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesi kanlın bir silme ile çevrelenmiştir. Şâhidenin ön yüzeyinde yerden yükselen ve “s” kıvrımlı olan iki çiçek dalı, sarmal biçimde şâhidenin tepeliğinde birleşmektedir. Çiçek dalının üzerinde iki adet gülbezek motifi asılı olarak tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 11

Kimliği : Abdi Oğlu İbrahim

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 35, 36, 37, 38

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli tepelikli ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 150x35-31x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : 102x31x6 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1224 / 1809-1810

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha bölümü yay şeklinde kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

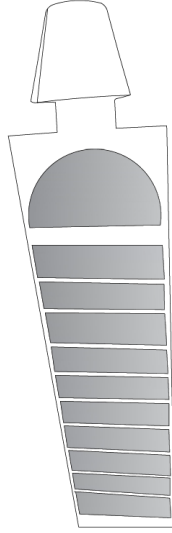
1- Hüve'l Bâkî 1224	۱- هو الباقي ۱۲۲۴
2- Bakub geçme ricam	۲- بقوب كجمه رجم
3- Budur ey Muhammed	۳- بودر ای محمد
4- Ümmeti mevtanın	۴- امتی موتانك
5- Diriden bir Fatiha	۵- ديریدن برفاتحه
6- Dır minneti Kabre ziyaret	۶- درمنتی قبرزیارت
7- İden Resulün ümmeti	۷- ایدن رسولك امتی
8- Bize bir Fatiha	۸- بزه برفاتحه
9- İhsan iden bulur	۹- احسان ایدان بولور
10- Cenneti merhum AbdiOğlu	۱۰- جنتی مرحوم عبدی اغلی
11- İbrahim ruhuna Fatiha	۱۱- ابراهم روحنه فاتحه

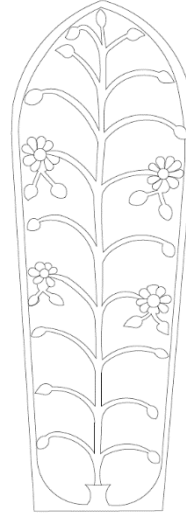
Şekil 3. 35

Şekil 3. 36

Şekil 3. 37

Şekil 3. 38

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan ve düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesi ve ayakucu şâhidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, çiçek, çiçek dalı, yaprak, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdesi üzerinde, Hamidiye kalıplı fes başlık kullanılmıştır. Şâhidenin serlevhası yay şeklinde kartuş ile diğer satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. İnce bir silme ile çevrili olan gövdenin ön yüzünde, vazodan yükselen çiçek dalı mevcuttur. Çiçek dalı üzerinde, dört adet çiçek ve yaprak motifleri yer almaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 12

Kimliği : Çaylızade Tahir Ağanın kerimesi, İbrahim Ağanın Zevcesi Fatma Hanım

Bulunduğu Yer : Ünlüce Köyü Huru Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 39, 40, 41, 42

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Şualı güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 135x30x10 cm.

Ayakucu şahidesi : 124x30x10 cm

Sanduka : -

Tarihi : 1225/1810-1811

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 14 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha bölümü yay şeklinde kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî
- 2- Ah gençliğimde bu alem
- 3- İçre bende şadan
- 4- Olmadım çaresiz derde
- 5- Düşdüm def'e imkân
- 6- Bulmadım geçti ömrüm şu
- 7- Cihanda bir safa görmedim
- 8- Bir misafir gibi geldim
- 9- Mihman olmadım
- 10- Çaylızade Tahir Ağanın
- 11- Kerimesi İbrahim Ağa
- 12- Nın Zevcesi Fatma Hanım
- 13- Ruhiçün el Fatiha
- 14- Sene 1225

- ۱- هوالحي الباقي
- ۲- آه كنجلكمده بو عالم
- ۳- ايجره بنده شادان
- ۴- اولدم چاره سز درده
- ۵- دوشدم دفعه امكان
- ۶- بولدم كجدي عمرم شو
- ۷- جهانده برصفا كوردم
- ۸- بر مسافر كيي كلدم
- ۹- مهمان اولدم
- ۱۰- جايلى زاده طاهر اغانك
- ۱۱- كريمه سى ابراهيم اغا
- ۱۲- نك زوجه سى فاطما حانم
- ۱۳- روحين الفاتحه
- ۱۴- سنه ۱۲۲۵

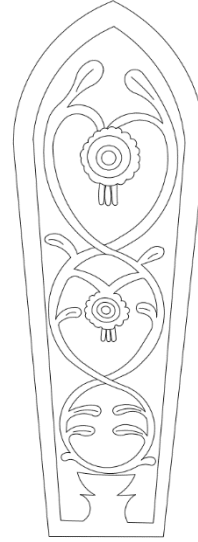
Şekil 3. 39

Şekil 3. 40

Şekil 3. 41

Şekil 3. 42

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek dalı, çiçek, silme, kartuş, yaprak, vazo.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen gövdeden kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Kitabenin serlevhası yay şeklinde kartuşla, satırları ise ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesi, kalın bir silme ile çevrelenmiştir. Şâhidenin ön yüzeyinde vazo içerisinden yükselen ve “s” kıvrımlı olan iki çiçek dalı, sarmal biçimde uç noktada birleşmektedir. Çiçek dalının üzerinde iki adet çiçek motifi asılı olarak tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 13

Kimliği : Kalyoncu İbrahim

Bulunduğu Yer : Tarakçı Köyü Yukarı Tarakçı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 43, 44

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve yukarıdam aşağıya daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 53x34-32x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1229/ 1813-1814

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

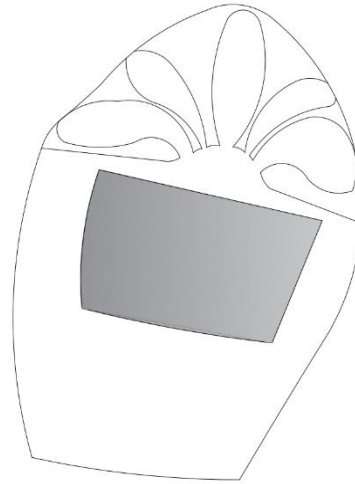
Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî talik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabe dikdörtgen bir çerçeveyeyle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Bâkî merhum ve mağfur
- 2- Kalyoncu İbrahim
- 3- Rûhuna el-Fâtiha
- 4- sene 1229

- ۱- هو الباقي مرحوم و مغفور
- ۲- قالی نجی ابراهم
- ۳- روحنه الفاتحه
- ۴- سنه ۱۲۲۹

Şekil 3. 43

Şekil 3. 44

Genel Durumu: Şâhide kısmen deforme olmuş durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Yaprak, çerçeve

Kompozisyon: Sivri kemer alınlıklı şâhidenin alınlığında yaprak motifi yer almaktadır. Kitabe dikdörtgen bir çerçeve içerisinde. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 14

Kimliği : Çaylızade İsmail Ağanın Mahdumu Emin Ağa

Bulunduğu Yer : Ünlüce Köyü Huru Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 45, 46

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes başlık ve düşey dikdörtgen forma sahip gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 168x35x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 18 Nisan 1240/30 Nisan 1825

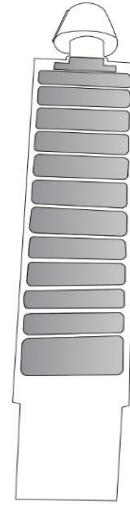
Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 13 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî	۱- هو الحی الباقی
2- Bakub geçme ricam budur	۲- بقوب کجه رجم بودر
3- Ey Muhammed ümmeti mevtanın	۳- ای محمد امتی موتانک
4- Diriden bir Fatihadır	۴- دیریدن برفاتحه در
5- Minneti Kabre ziyaret iden	۵- منتی قیر زیارت ایدن
6- Resulün ümmeti	۶- رسولک امتی
7- Bize bir Fatiha ihsan	۷- بزه برفاتحه احسان
8- İden bulur	۸- ایدان بولور
9- Cenneti Çaylızade	۹- جنتی جایلی داده
10- İsmail Ağanın	۱۰- اسماعیل اغانک
11- Mahdumi Emin	۱۱- محدومی امین
12- Ağanın ruhuna	۱۲- اغانک روحنه
13- Fatiha sene 1240 Nisan 18	۱۳- فاتحه سنه ۱۲۴۰ نسان ۱۸

Şekil 3. 45

Şekil 3. 46

Genel Durumu: Taş malzemeye yapılan başucu şâhidesi yere düşmüş durumda olup, sağlamdır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes, silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin düşey dikdörtgen gövdesi üzerinde fes başlık kullanılmıştır. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Kitabenin satır araları ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 15

Kimliği : Ahmed Efendinin Zevcesi Fatma Hatun.

Bulunduğu Yer : Bakırlıazaviye Köyü Çamcuğaz Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 47, 48, 49, 50

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Üçgen alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: Üçgen alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 103x40-31x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : 83x34x7 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1245/1829-1830

Malzeme/ İşleniş: Mermet / Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 13 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Fenadan bekaya eyledi rihlet

3- Hak ide kabrini ravza-i Cennet

4- Merhum Esseyyid Kadı Ahmed Efendinin

5- Zevcesi merhume Fatma Hâtun

6- Ruhiçün el Fatiha

7- Sene 1245

۱- هو الباقي

۲- فنادن بقايه ايلدى رحلت

۳- حق ايده قبريني روضىء جنت

۴- مرحوم السيد قاضى احمد افنديك

۵- زوجه سى مرحومه فاطمه خاتون

۶- روحچن الفاتحه

۷- سنه ۱۲۴۵

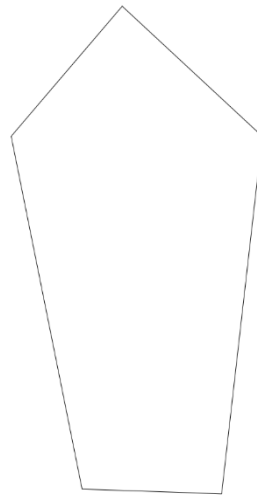
Şekil 3. 47

Şekil 3. 48

Şekil 3. 49

Şekil 3. 50

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Gül, akant yaprağı, lale, yaprak, sepet, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka halinde gövdeli ve üçgen alınlıklıdır. Şâhidenin ön yüzünde birinci satıra kadar süsleme unsurları devam etmektedir. Birinci satırın üst iki köşesinde “s” kıvrımlı birer yaprak motifi görülmektedir. Serlevhanın iki yanında ters bakışumlu, yapraklı lale tasviri yerleştirilmiştir. Kitabeden kalın bir silme ile ayrılan alınlık kısmında ise simetrik olarak işlenmiş ve serlevhaya kadar sarkan stilize akant yaprakları yer almaktadır. Akant yapraklarının hemen altında içerisinde 4 adet gül bulunan sepet motifi bulunmaktadır. Bu sepetin iki yanında ise ters bakışumlu ve yapraklı iki gülbezek motifi yer almaktadır. Düşey dikdörtgen plaka halinde gövdeli ve üçgen alınlıklı ayakucu şâhidesinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 16

Kimliği : Akkocazade Ahmed Ağa'nın Zevcesi Kezban Kadın.

Bulunduğu Yer : Bakırlıazaviye Köyü Merkez Camii Haziresi.

Şekil No : 51, 52

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Üçgen alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 125x34-31x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1246/1830-1831

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

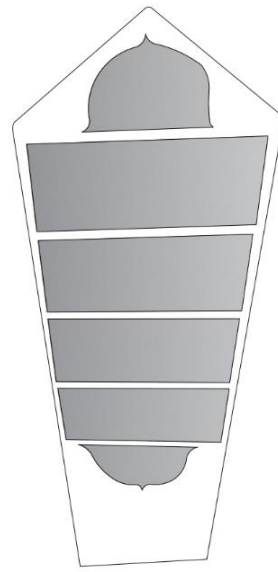
Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Mermer kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma kalın düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

- 1- El Bâkî
- 2- Merhum ve mağfur el muhtac
- 3- İla rahmeti' l Ğafur Akkoca
- 4- Zade Ahmed Ağa'nın Zevcesi
- 5- Kezban Kadın ruhuna Fatiha
- 6- Sene 1246

- ۱- الباقي
- ۲- مرحوم و مغفور المحتاج
- ۳- الى رحمتي الغفور اق قوجه
- ۴- زاده احمد اغانك زوجه سي
- ۵- كذبان قدين روحنه فاتحه
- ۶- سنه ۱۲۴۶

Şekil 3. 51

Şekil 3. 52

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu şâhidesi sağlam durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş.

Kompozisyon: Şahide taştan yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka halinde gövdeli ve üçgen alınlıklıdır. Alınlık da dahil ön yüzü tamamen kitabe ile kaplanmış olduğundan şahide de başka süsleme unsuru yoktur. Kitabenin satır araları kalın silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 17

Kimliği : Topaloğlu

Bulunduğu Yer : Kütük Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 53, 54

Formu : Şahideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarılmış sarıklı kavuk şeklinde çubuklu başlıklı ve gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 113x-x13 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1247 / 1831-1832

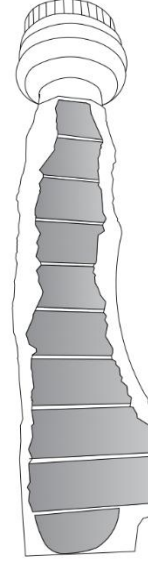
Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Gövdenin kenarları kırık olduğundan kitabe net okunmamakta olup, sağlam cümlelerin öncesi ve sonrasından kitabe tahmin edilmektedir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî	۱- هوالحي الباقي
2- Olucak ferman-ı Hakk ister icabet davete	۲- اوليجق فرمان حق ايستراجابت دعوته
3- Emrine mutî olan cümle irerler izzete	۳- امرينه مطيع اولان جمل ايررلر عزته
4- Azm edüb gitdi bakâ mülkine bir merd- i sahî	۴- عزم ايدوب كتدي بقا ملكنه بر مردسخي
5- El çeküb fâni cihândan erd-i kurb-i rahmete	۵- الچكوب فاني جحاندن ايردي قرب رحمة
6- Hayatında rûz şeb ikrâmederdi âleme	۶- حياتنده روز شب اكرام ايدردى عالمه
7- Hânesinde nice kimse el sunardı nîmete	۷- خانه سنده نيجه كمسه الصوناردى نعمته
8- Topaloğlu merhûm...	۸- طوپال اوغلو مرحوم ...
9- Ruhiçün El-Fâtiha	۹- روحیچون الفاتحه
10- 12 Sene 1247	۱۰- ۱۲ سنه ۱۲۴۷

Şekil 3. 53

Şekil 3. 54

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu şâhidesi, oturtulduğu yerden düşmüş ve kenarları kırılmış durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Yatay sarılmış sarık, çubuklu başlık silme.

Kompozisyon: Kenarları kırık olduğundan gövde ölçüsü veremediğimiz başucu şâhidesi, kısa ve silindirik boyunu üzerinde yatay sarılmış sarıklı kavuk şeklinde çubuklu başlıklı forma sahiptir. Kitabenin satırları ince silmelerle bölümlendirildiği görülmektedir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 18

Kimliği : Taşçı İsmail Ustanın Validesi Hanife Hanım

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Kayaaltı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 55, 56

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 140x36-25x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : Kanunievvel 1264/Aralık-Ocak 1848-1849

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 14 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası yay şeklinde kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

1- Ah minel Mevt	۱- أه من الموت
2- Bakub geçme ricam budur	۲- بقوب كجمه رجم بودر
3- Ey Muhammed ümmeti mevtanın	۳- ای محمد امتی موتانك
4- Diriden bir Fatihadı	۴- دیریدن برفاتحه
5- Minneti kabre ziyaret	۵- منتی قبر زیارت
6- İden Resulün ümmeti	۶- ایدن رسولك امتی
7- Bize bir Fatiha ihsan	۷- بزه برفاتحه احسان
8- İden bulur Cenneti	۸- ایدان بولور جنتی
9- Akca Oğlu Kerimesi	۹- اقجه اغلی کریمه سی
10- Taşçı İsmail	۱۰- طشچی اسماعیل
11- Ustanın Validesi	۱۱- اوسته نك والده سی
12- Hanife Hanımın	۱۲- حنیفه خانمك
13- Ruhuna el Fâtiha	۱۳- روحنه الفاتحه
14- Kânunuevvel 1264	۱۴- كانون اول ۱۲۶۴

Şekil 3. 55

Şekil 3. 56

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesi sağlam durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş, yaprak.

Kompozisyon: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şâhidesi, yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli ve sivri kemer alınlıklıdır. Yarım dairesel silme ile ayrılan alınlık üzerinde stilize yaprak motifleri edilmiştir. Kitabenin serlevhası yay şeklinde kartuş ile satır araları ise ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 19

Kimliği : Çaylızade Esad Ağanın Validesi Ayşe Hatun

Bulunduğu Yer : Çaylıoğlu Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 57, 58, 59, 60

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Üçgen alınlıklı plaka formu ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Ayakucu şâhidesi: Üçgen alınlıklı plaka formu ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 160x32x12 cm.

Ayakucu şâhidesi : 128x32x10 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1269/1852

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

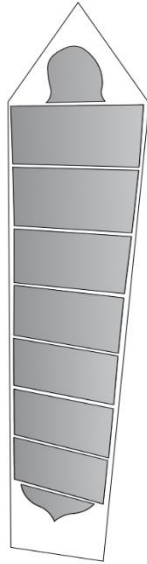
1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân	۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان
3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân	۳- بحق عرش اعظم نورقرآن
4- Gelüp kabrim ziyaret eden ihvan	۴- کلوب قبرم ز یارت ایدن اخوان
5- İdeler ruhumu bir fâtiha ihsân	۵- ایدہ لر روحمه بر فاتحه احسان
6- Çaylızade Esad Ağanın	۶- چایلی زادہ اسعداغانک
7- Validesi merhume Aişe	۷- والدہ سی مرحومہ عائشہ
8- Hatunun ruhuna Fâtiha	۸- خاتونک روحنه فاتحه
9- Sene 1269	۹- سنہ ۱۲۶۹

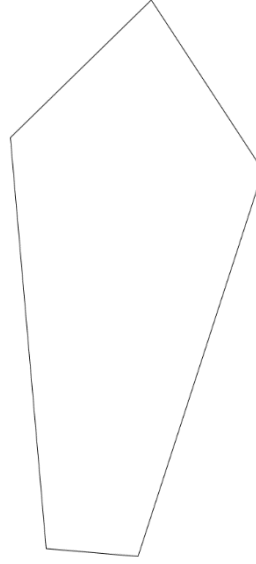
Şekil 3. 57

Şekil 3. 58

Şekil 3. 59

Şekil 3. 60

Genel Durumu: Şâhideler mermer malzemeden yapılmış olup, sağlam durumdadırlar.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş.

Kompozisyon: Mermer malzemeli başucu şâhidesi, üçgen alınlıklı ve düşey dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Şâhidenin ön yüzü tamamen kitabe ile kaplanmış olduğundan şahide de başka süsleme unsuru yoktur. Serlevha oval, tarih bölümü ise yay şeklinde kartuş içerisinde. Üçgen alınlıklı ayakucu şâhidesinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 20

Kimliği : Kadı Emir Oğlu Esseyid Mustafa Ağa

Bulunduğu Yer : Bakırlıazaviye Köyü Merkez Camii Hazinesi.

Şekil No : 61, 62, 63, 64

Formu : Şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Çapraz sarılmış sarıklı kavuk şeklinde başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Üçgen alınlıklı ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 114x29-25x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : 70x28x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1270/1853-1854

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

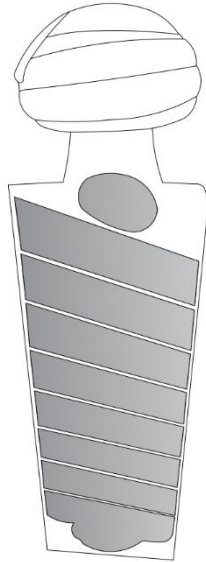
1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Olıcak ferman-ı Hakk ister icabet davete	۲- اولیجق فرمان حق ایستراجابت دعوته
3- Emrine mutî olan cümle irerler izzete	۳- امرینه مطیع اولان جمل ایررلر عزته
4- Azm edüb gitdi bakâ mülkine bir merd- i sahi	۴- عزم ایدوب کتدی بقا ملکنه بر مردسخی
5- El çeküb fâni cihândan erd-i kurb-i rahmete	۵- الجکوب فانی جحاندن ایردی قرب رحمته
6- Hayatında rûz şeb ikrâmederdî âleme	۶- حیاتنده روزشب اکرام ایدردی عالمه
7- Hânesinde nice kimse el sunardı nîmete	۷- خانه سنده نیجه کمسه الصوناردی نعمته
8- Emir Kadıoğlu merhum Esseyid	۸- امیرقاضی اوغلی مرحوم السید
9- Mustafa Ağanın ruhiçün Fatıha	۹- مصطفی اغانک روحچون فاتحه
Sene 1270	سنه ۱۲۷۰

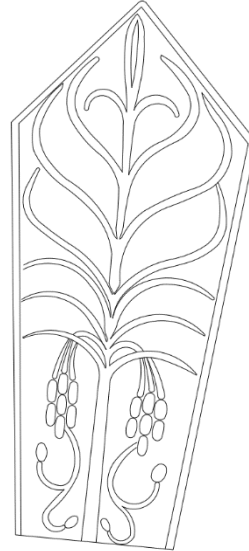
Şekil 3. 61

Şekil 3. 62

Şekil 3. 63

Şekil 3. 64

Genel Durumu: Taş malzemedenden yapılan mezar başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hurma ağacı, hurma, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Mezar sonradan yapılmış beton havuz ile çevrilidir. Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, alt tarafına çapraz eğimde dilimli sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Başucu şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin serlevhası oval, son satırı ve tarih bölümü ise alt kenarı yuvarlatılmış kartuş

içerisindedir. Üçgen alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli ayakucu şâhidesinin ön yüzü stilize hurma ağacı tasviri ile bezenmiştir. Aşağıdan yukarıya doğru yükselen ağacın iki yanına simetrik olarak hurma yaprakları yerleştirilmiştir. Ağacın alt kısmında üzerlerinde yedişer adet hurma bulunan iki hurma heveni yer almaktadır. Bu hevenlerin uçlarından, uçlarında birer adet hurma bulunan iki dal sarmaktadır. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 21

Kimliği : Topaloğlu İsmail

Bulunduğu Yer: Kütük Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 65, 66

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarılmış sarıklı kavuk şeklinde başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 122x26-22x13 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1272/ 1855-1856

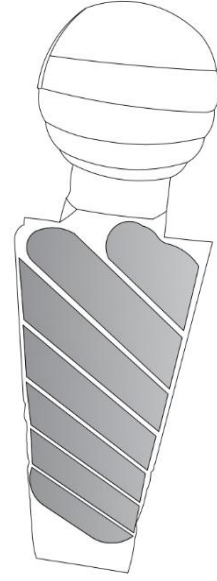
Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân	۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان
3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân	۳- بحق عرش اعظم نورقرآن
4- Gelüp kabrim ziyaret eden ihvan	۴- کلوب قبرم ز یارت ایدن اخوان
5- İdeler ruhuma bir fâtiha ihsân	۵- ایدہ لر روحمه بر فاتحه احسان
6- Topaloğlu İsmail	۶- طوپال او غلو اسماعیل
7- Ruhu için el Fatiha	۷- روحین الفاتحه
8- Sene 1275	۸- سنه ۱۲۷۵

Şekil 3. 65

Şekil 3. 66

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılmış olan başucu şâhidesi sağlam durumdadır. Ayakucu Şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, alt tarafına dilimli yatay sarılmış sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Başucu şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin serlevhası oval, son satırı ve tarih bölümü ise alt kenarı yuvarlatılmış kartuş içerisinde. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 22

Kimliği : Beylibaşı Çolak Mustafa Ağa

Bulunduğu Yer: Kütük Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 67, 68, 69, 70

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sarıklı başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 122x28x13 cm.

Ayakucu şâhidesi : 100x28-22x13 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1275/ 1858-1859

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

- 1- Ah minel mevt
- 2- Bu dünyada bulamadım hiç rahatı
- 3- ... cihanın mihneti
- 4- ... alsun ibreti
- 5- Merhum Beylibaşı Çolak Mustafa
- 6- Ağanın ruhuna Fatiha
- 7- Sene 1275

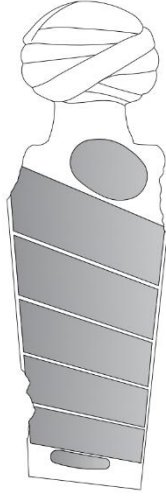
- ۱- آه من الموت
- ۲- بو دنیاده بولمادم هیچ راحتی
- ۳- ... جحانک محنتی
- ۴- ... السون عبرتی
- ۵- مرحوم بیلباشی چلاک مصطفی
- ۶- اغانک روحنه فاتحه
- ۷- سنه ۱۲۷۵

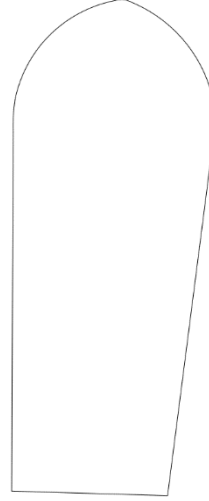
Şekil 3. 67

Şekil 3. 68

Şekil 3. 69

Şekil 3. 70

Genel Durumu: Mezar başucu şâhidesinin kenarında kırıklar mevcuttur. Kitabe metninin bazı bölümleri deforme olmuş durumdadır. Ayakucu şâhidesi yerinde ve sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Mermerden yapılan başucu şâhidesi, sarık başlık ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme unsuru yer almamaktadır. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Kitabenin satır araları sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Kısa silindirik bir boyun üzerinde bulunan başlık, yatay sarmalı sarık şeklinde olup, son sargısı çapraz olarak sarılmıştır. Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. Gövdenin ön yüzünde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 23

Kimliği : Helvacızade Ali Ağa'nın Oğlu Selim Ağa

Bulunduğu Yer: Kaldırayak Köyü Cöcü Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 71, 72, 73, 74

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Baş ucu şâhidesi: Sarık kavuk şeklinde başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 92x28x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : 56x27x6 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1281/1864-1865

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

- 1- Ah Mine'l-Mevt
- 2- Çün eccl geldi ana olmaz aman
- 3- Cürmünü afveyle yâ Rabbe'l-Mennân
- 4- Mağfîret kıl olmasun hali yaman
- 5- Mazhar-ı nûr-i şefaât kıl her zaman
- 6- Helvacızade Ali Ağanın Oğlu
- 7- Merhum Salim Ağanın ruhuna Fatiha
- 8- Sene 1281

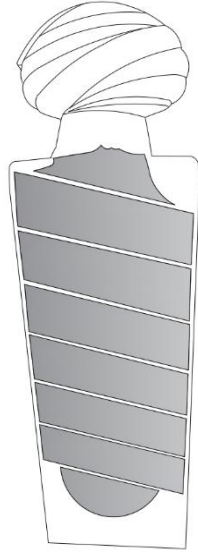
- ۱- أه من الموت
- ۲- چون اجل کلدی اکا اولماز امان
- ۳- جرمنی عفو ایلہ یارب المنان
- ۴- مغفرت قیل اولمسون حالی یمان
- ۵- مظهر نور شفاعت قیل هر زمان
- ۶- حلواجی زاده علی اغانک اوغلی
- ۷- مرحوم سالم اغانک روحنه فاتحه
- ۸- سنه ۱۲۸۱

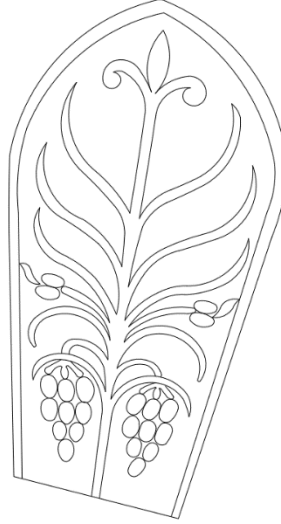
Şekil 3. 71

Şekil 3. 72

Şekil 3. 73

Şekil 3. 74

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hurma ağacı, hurma, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, çapraz eğimde dilimli sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Başucu şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli ayakucu şâhidesinin ön yüzü stilize hurma ağacı tasviri ile bezenmiştir. Aşağıdan yukarıya doğru yükselen ağacın iki yanına simetrik olarak hurma yaprakları yerleştirilmiştir. Ağacın alt kısmında üzerlerinde dokuz adet hurma bulunan iki hurma heveni yer almaktadır. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 24

Kimliği : Uzunoğlu el-Hac Osman Ağa

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Eski Gebelit Camii Haziresi.

Şekil No : 75, 76

Formu : Şahideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarılmış oval sarıklı başlık ve düşey dikdörtgen bir forma sahip gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 140x33x13 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1287 / 1870-1871

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiş olup, yaprak motifi ile süslü bir bordür ile çevrelenmiştir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Olıcak ferman-ı Hakk ister icabet davete

3- Emrine mutî olan cümle irerler izzete

4- Azm edüb gitdi bakâ mülkine bir merd- i sahî

5- El çeküb fâni cihândan erd-i kurb-i rahmete

6- Hayatında rûz şeb ikrâmederdi âleme

7- Hânesinde nice kimse el sunardı nîmete

8- Uzunoğlu merhûm el-hac Osman

9- Ağa'nın Ruhiçün El-Fâtîha

10- 12 Sene 1287

۱- هو الباقي

۲- اولیجق فرمان حق ایستراجابت دعوته

۳- امرینه مطیع اولان جمل ایررلر عزته

۴- عزم ایدوب کتدی بقا ملکنه بر مردسخی

۵- الچکوب فانی جحاندن ایردی قرب رحمته

۶- حیاتنده روزشب اکرام ایدردی عالمه

۷- خانه سنده نیجه کمسه الصوناردی نعمته

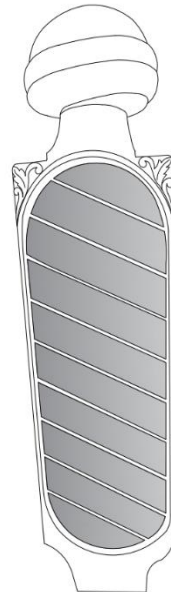
۸- اوزون اوغلی مرحوم الحاج عثمان

۹- اغانک روحیچون الفاتحه

۱۰- ۱۲ سنه ۱۲۸۷

Şekil 3. 75

Şekil 3. 76

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu şâhidesi, dikdörtgen kesim taş üzerine oturtulmuş haldedir. Ancak oturtulduğu taş ile birlikte, toprak kayması neticesinde mezardan uzaklaşmış durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze

ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, yaprak, bordür.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesi, kısa ve silindirik bir boyun üzerinde yatay sarılmış sarık formu başlığa sahiptir. Şâhidenin arka yüzeyi iç bükeydir. Kitabenin satırları ince silmelerle ayrılmıştır. Gövdenin üst köşeleri, yaprak motifi ile süslenmiş ve kitabenin etrafı, alt ve üstü yuvarlatılmış bordür ile çerçeve içine alınmıştır.

No : 25

Kimliği : Seyyid Molla Ahmed Efendi

Bulunduğu Yer: Gürsökö Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 77, 78, 79, 80

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarıklı başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 115x29x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : 110x30-23x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1288/ 1871-1872

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. kitabenin Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân

3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân

4- Gelüp kabrime ziyaret eden ihvan

5- İdeler ruhuma bir fâtiha ihsân

۱- هو الباقي

۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان

۳- بحق عرش اعظم نور قرآن

۴- کلوب قبرم ز یارت ایدن اخوان

۵- ایده لر روحمه بر فاتحه احسان

- 6- ... Oğlu merhum El Seyyid
7- Molla Ahmed Efendi ruhuna
8- Fatiha sene 1288

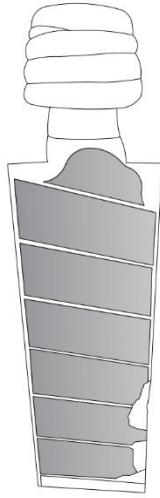
- ٦- ... اوغلو مرحوم السيد
٧- ملا احمد افندی روحنه
٨- فاتحه سنه ١٢٨٨

Şekil 3. 77

Şekil 3. 78

Şekil 3. 79

Şekil 3. 80

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Gül, gül dalı, akant yaprağı, kartuş, silme.

Kompozisyon: Taş malzemeli düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesi, kalın ve silindirik bir boyun kısmı üzerinde yatay sarıklı başlığa sahiptir. Kitabenin satır araları eğimli ince silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü kartuş içerisinde. Ayakucu şâhidesinin tepeliğinde simetrik dizilmiş akant yaprakları üzerine oturtulmuş üç adet

göl yer almaktadır. Tepelikle kitabeyi birbirinden ayıran boyun kısmında, kalın bir şerit bulunmaktadır. Boyun kısmının iki yanında ve ortasında yine akant yaprağı motifi kullanılmıştır. Şâhidenin gövdesinde vazo içerisinde yükselen “s” kıvrımlı gül dalı ve bu dalın üzerinde üç adet gül tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 26

Kimliği : Veli Dede

Bulunduğu Yer : Bakırlıazaviye Köyü Merkez Camii Hazinesi.

Şekil No : 81, 82, 83, 84

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çapraz eğimde dilimli sarıklı kavuk şeklinde başlık ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka şeklinde gövdeli ve üçgen alınlıklıdır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 90x26x14 cm.

Ayakucu şâhidesi: 90x30-23x7 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1300/ 1882-1883

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisinde yer almaktadır. Kitabe şudur:

1- Ya Hu

2- Merhum ve mağfur el muhtac

3- İla rahmeti Rabbihi'l-Ğafûr

4- Kırîmî Veli Dede

5- Rûhu Şerîfîçün el-Fâtiha

6- Âmil Hasen Tayyib Cim

7- Sene 1300

۱- یا ه

۲- مرحوم و مغفور المحتاج

۳- الی رحمتی ربہ الغفور

۴- قیریمی ولی ده ده

۵- روح شریفیچون الفاتحه

۶- عامل حسن طیب ج

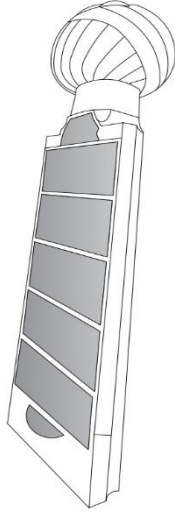
۷- سنه ۱۳۰۰

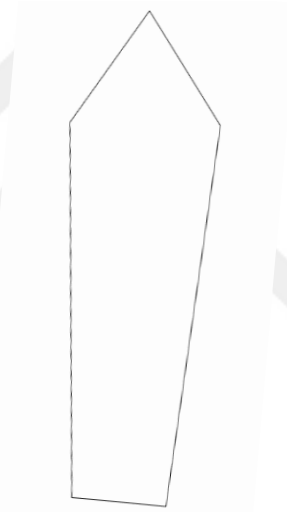
Şekil 3. 81

Şekil 3. 82

Şekil 3. 83

Şekil 3. 84

Genel Durumu: Cami haziresindeki mezar, türbe olarak muhafaza edilmektedir. Etrafı sonradan yapılmış betonla çevrili olup, betonun üzerinde demir korkuluk bulunmaktadır. Mezarın her iki şâhidesi de sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sarık, takke, silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, oval tipli tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çapraz eğimde dilimli sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Başucu şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Üçgen alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan

dikdörtgen gövdeli ayakucu şâhidesinde de herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 27

Kimliği : Ayancıklı Şükri Zade Hacı Ahmed Hamdi Efendi

Bulunduğu Yer: Ayancık Merkez Yalı Mahallesi eski mezarlık alanı.

Şekil No : 85, 86

Formu : Şâhideli üstü açık sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 155x32-27x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : 223x240 cm

Tarihi : 1300/1882-1883

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Ağniya-ı şakirinden idi

3- Hemen gelüp gitti

4- Ayancıklı Şükri

5- Zâde Hacı Ahmed

6- Hamdi Efendi

7- Ruhu için el-Fatiha

8- Sene 13

۱- هو الباقي

۲- اغنيای شاکرندن ایدی

۳- همان کلوب کندی

۴- عیانچلی شکری

۵- زاده حاجی احمد

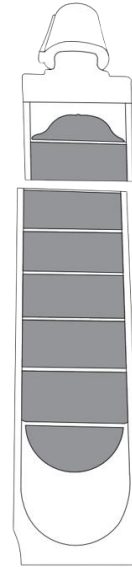
۶- حمدی افندی

۷- روحچن الفاتحه

۸- سنه ۱۳

Şekil 3. 85

Şekil 3. 86

Genel Durumu: Başucu şâhidesi, en alt sırası kaba ham taşlardan oluşan, iki sırası ise dikdörtgen kesim taşların düzgün bir şekilde demir malzemeyle birbirlerine kenetlenmesi şeklinde yapılan, toplam üç sıra olan sandukanın üzerindedir. Sandukanın batısı tamamen toprak altında kalmış vaziyettedir. Şâhide sandukaya yerleştirildiği dikdörtgen kesim taşın üzerinden düşmüş durumdadır. Gövde kitabenin ikincinci satırından itibaren kırılmış vaziyettedir. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdesinin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan başucu şâhidesinde, süsleme unsuru yer almamaktadır. Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde Hamidiye kalıplı fes başlık bulunmaktadır. Şâhidenin satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisine alınmıştır. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 28

Kimliği : Çaylızade Hakkı Bey

Bulunduğu Yer: Çaylıoğlu Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 87, 88

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen forma sahip gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 130x30x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1300 /1884-1885

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

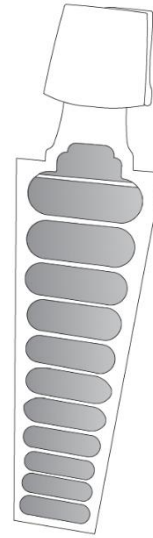
Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî
- 2- Ah gençliğimde bu alem içre
- 3- Bende şadan olmadım
- 4- Çaresiz derde düştüm
- 5- Def'e imkân bulmadım
- 6- Geçti ömrüm şu cihanda
- 7- Kabrimi ziyaret eden
- 8- Ey Muhammed ümmeti
- 9- Bize bir Fatiha ihsan iden
- 10- Bulur makamı Cenneti
- 11- Çaylızade Hakkı Bey merhum ruhuna
- 12- Fatiha 1300

- ۱- هو الحی الباقی
- ۲- آه کنجکمدہ بو عالم ایجرہ
- ۳- بندہ شادان اولدم
- ۴- چارہ سز درده دوشدم
- ۵- دفعہ امکان بولدم
- ۶- کجدی عمرم شو جہاندہ
- ۷- قبرمی زیارت ایدن
- ۸- ای محمد امتی
- ۹- بزه برفاتحه احسان ایدن
- ۱۰- بو لور مقام جنتی
- ۱۱- جیلی زاده حقى بك مرحوم روحنه
- ۱۲- فاتحه ۱۳۰۰

Şekil 3. 87

Şekil 3. 88

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan ve düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesi

sağlamdır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin kısa silindirik boynu üzerinde fes başlık kullanılmıştır. Şâhidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olduğundan başka bir süsleme unsuru yoktur. Şâhidenin satırları, kenarları yuvarlatılmış kartuş içerisine alınmıştır. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 29

Kimliği : Çaylızade Hakkı Bey Zevcesi Halime Hatun

Bulunduğu Yer: Çaylıoğlu Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 89, 90, 91, 92

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 120x28x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : 105x29x6 cm

Sanduka : -

Tarihi : 1300 / 1884-1885

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî
- 2- Bakub geçme ricam budur
- 3- Ey Muhammed ümmeti
- 4- Mevtanın diriden
- 5- Bir Fatihadır minneti
- 6- Bize bir Fatihâ ihşan
- 7- İden bulur Cenneti
- 8- Cenneti Çaylızade Hakkı Bey

- ۱- هو الحی الباقی
- ۲- بقوب کجه رجم بودر
- ۳- ای محمد امتی
- ۴- موتانک دیریدن
- ۵- برفاتحه در منتی
- ۶- بزه برفاتحه احصان
- ۷- ایدان بولور جنتی
- ۸- جایلی زاده حقى بك

9- Zevcesi Halime Hatun

10- Ruhuna Fâtiha

11- Sene 1300

۹- زوجه سی حلمه حاتون

۱۰- روحنه فاتحه

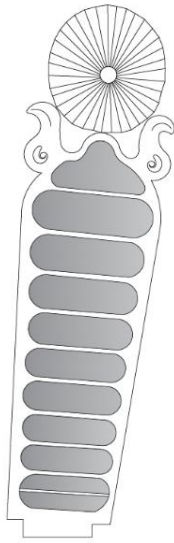
۱۱- سنه ۱۳۰۰

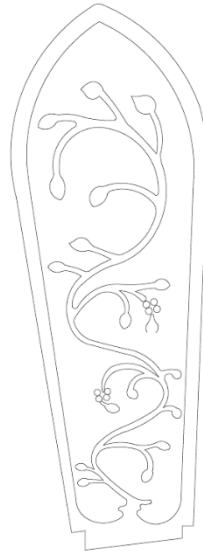
Şekil 3. 89

Şekil 3. 90

Şekil 3. 91

Şekil 3. 92

Genel Durumu: Taş malzemedan yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Güneş şualı başlık, çiçek dalı, çiçek, silme, kartuş, yaprak, vazo.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen gövdeden kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış

olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Kitabenin satırları ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesi, kalın bir silme ile çevrelenmiştir. Şâhidenin ön yüzeyinde vazo içerisinde yükselen ve “s” ve “c” kıvrımlı çiçek dalı tasviri mevcuttur. Çiçek dalının üzerinde iki adet çiçek motifi asılı olarak tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 30

Kimliği : Çaylızade Emin Ağa

Bulunduğu Yer : Çaylıoğlu Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 93, 94, 95, 96

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli tepelikli ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 135x35x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : 117x34x9 cm

Sanduka : -

Tarihi : 1304/1888-1889

Malzeme/ İşleniş: Mermer/ Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisinde yer almaktadır. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî	۱- هو الحی الباقی
2- Dikkatle bak zâir bana olma maklûb-ı hevâ	۲- دقتلی باق زائر بکا اولمه مقلوب هوا
3- Eser-i merdân-ı Hüdâ'ya eyle hasr-ı iktifâ	۳- اثرم دان خدایه ایله حصر اقتفا
4- Servet-i tâmâna izz ve şâna etme iğtirâr	۴- ثروت تامانه عزوشانه ایتمه اغترار
5- Eyle tahsîli rızayı kibriyaya i'tina	۵- ایله تحصیل رضای کبریایه اعتنا
6- Tilâveti Kur'an eyle(ile) halâveti Furkan eyle/ ile	۶- تلاوت قرآن ایله حلاوت فرقان ایله
7- Tahsîl-i rızâ-yı Hak ile müteâzım-ı dâr-ı bekâ	۷- تحصیل رضای حق ایله متعازم دار بقا
8- Salat-ı asrı bi'l eda secdede ittî iktida	۸- صلاة عصری بالاداسجدهه ایتمی اقتدا

9- Teslîm-i ruh-ı Hak ittî Çaylîzâde Emin Ağa
10- Sene 1304

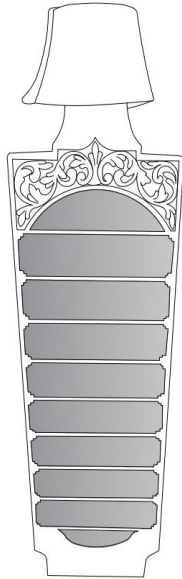
۹- تسلیم روح حق ابتدی چایلی زاده امین اغا
۱۰- سنه ۱۳۰۴

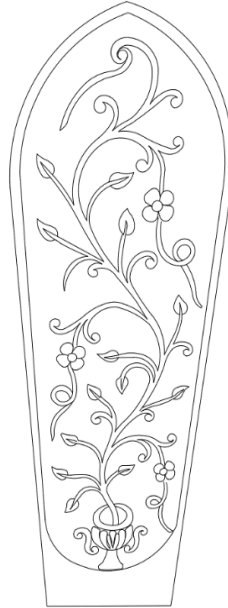
Şekil 3. 93

Şekil 3. 94

Şekil 3. 95

Şekil 3. 96

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılmış olan başucu ve ayakucu şâhidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kadeh vazo, çiçek, çiçek dalı, akant yaprağı, silme, kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin kısa silindiriik boynu üzerinde Hamidi kalıplı fesli başlıklı yer almaktadır. Şâhidenin serlevhası yay şeklinde

kartuş içerisinde. Serlevhanın hemen üzerinde stilize “s” ve “c” kıvrımlı akantus yaprağı motifi kullanılmıştır. Kitabenin satırları ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Tarih bölümü de serlevha gibi yay şeklinde kartuş içerisine alınmıştır. Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. Gövdenin ön yüzünü çevreleyen ince bir silme içerisinde bir kadeh vazodan yükselen çiçek dalı tasvir edilmiştir. Bu dalın üzerinde de üç adet çiçek motifi yer almaktadır. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 31

Kimliği : Emir Kadı Zade Hacı Mustafa Efendi Müdürü Mustafa Efendinin

Bulunduğu Yer : Bakırlıazaviye Köyü Çamcuğaz Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 97, 98, 99, 100

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sarıklı başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 112x31x7 cm.

Ayakucu şâhidesi : 71x26x10 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1306 Ca (Cemaziyelevvel / 19 Ocak 1889

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

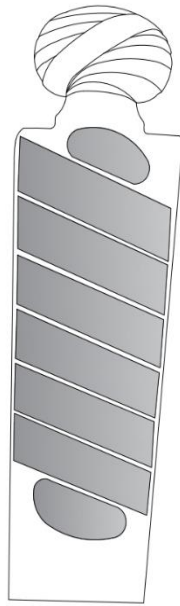
1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Bakub geçme ricam budur ey Muhammed ümmeti	۲- بقوب كجمه رجم بودر بودرای محمد امتی
3- Mevtanın diriden heman bir Fatihadır minneti	۳- موتانك ديريدن همان برفاتحه در منتی
4- Kabrimi ziyaret iden ey Rasulün Ümmeti	۴- قبرمی زیارت ایدن ای رسولك امتی
5- Bize bir Fatiha ihsan iden bulur Cenneti	۵- بزه برفاتحه احسان ایدان بولور جنتی
6- Emir Kadı Zade Hacı Mustafa	۶- امیر قاضی زاده حاجی مصطفی
7- Efendinin Mürüri Mustafa Efendinin	۷- افندیك مرری مصطفی افندیك

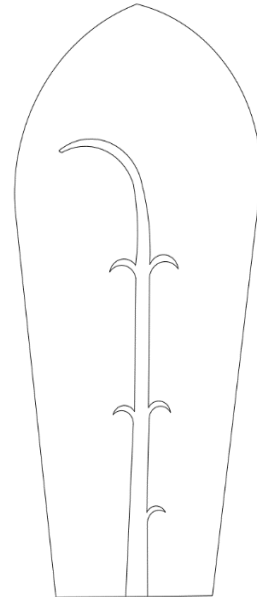
Şekil 3. 97

Şekil 3. 98

Şekil 3. 99

Şekil 3. 100

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş ve servi.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin başlığı, kısa silindirik bir boyun üzerinde yatay sarmalı sarık şeklindedir. Sarığın son sargısı çapraz olarak sarılmıştır. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş

içerisindedir. Kitabenin satır araları sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Düşey dikdörtgen gövdeli ve sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesinin ön yüzünde aşağıdan yukarıya doğru gittikçe daralan ve ucu kuzeye doğru eğik şekilde tasvir edilmiş bir servi motifi yer almaktadır Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 32

Kimliği : Çaylızade Esad Ağa

Bulunduğu Yer : Çaylıoğlu Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 101, 102, 103, 104

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidi kalıplı fesli başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer tepelikli ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 93x30-26x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : 83x27-23x7 cm.

Sanduka : -

Tarihi : Sene 10 Eylül 1308/22 Eylül 1892

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

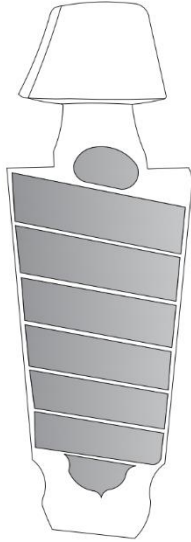
1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Yâ ilâhi ol mübarek ism-i pâkin-i izzeti	۲- يا الهي اول مبارك اسمي پاكين عزتي
3- Hem resul'ün fahr-i alem şahı'nın hürmeti	۳- هم رسولك فخر عالم شاه كونين حرمتي
4- Eyle kabrim Ravza- i Cennet İlahe' l- âlemin	۴- ايله قبرين روضه جنت اله العالمين
5- Gece gündüz hür- i gılman eylesinler hizmeti	۵- گيجه گوندز حور غلمان ايلسونلر خدمتي
6- Çaylızade Esad Ağanın	۶- چايلى زاده اسعداغناك
7- Ruhuna lillahlil Fatiha	۷- روحونه لله الفاتحه
8- Sene 10 Eylül 1308	۸- سنه ۱۰ ايلول ۱۳۰۸

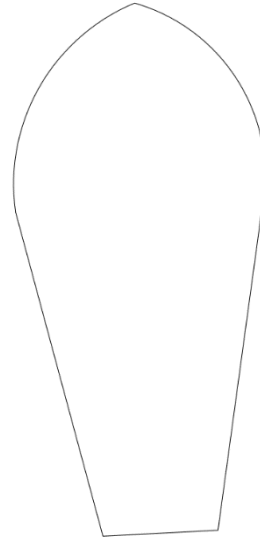
Şekil 3. 101

Şekil 3. 102

Şekil 3. 103

Şekil 3. 104

Genel Durumu: Şahideler mermer malzemeden yapılmış olup, sağlam durumdadırlar.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Mermer malzemeli başucu şahidesi, Hamidiye kalıplı fesli başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Başlık, kısa silindirik bir boyun üzerindedir. Şâhidenin serlevhası oval, tarih bölümü ise yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabenin satır araları sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Sivri kemer alınlıklı

ayakucu şâhidesinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 33

Kimliği : Kadı Esseyyid Ahmed Efendi

Bulunduğu Yer : Bakırlıazaviye Köyü Çamcuğaz Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 105, 106, 107, 108

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Kısa sarıklı baklava dilimli kavuk şeklinde başlık ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka şeklinde gövdeli ve üçgen alınlıklıdır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 96x23x11 cm.

Ayakucu şâhidesi: 84x30-22x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1309/ 1891-1892

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülûs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma kalın düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Lâ ilâhe İllallâh, Muhammedur Rasûlullah	١- لا اله الا الله محمد الرسول الله
2- Merhum ve mağfur	٢- مرحوم و مغفور
3- Kadı Esseyyid	٣- قاضي السيد
4- Ahmed Efendinin	٤- احمد افنديك
5- Rûhiçün el Fatiha	٥- روحچون الفاتحه
6- Sene 1309	٦- سنه ١٣٠٩

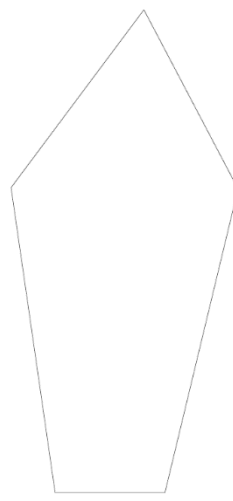
Şekil 3. 105

Şekil 3. 106

Şekil 3. 107

Şekil 3. 108

Genel Durumu: Mezar başucu ve ayakucu şâhideleri taş malzemeden yapılmıştır. Başucu şâhidesinin başlığının altından kitabenin 2. satırının ilk harfine kadar çatlak mevcuttur. Ayakucu şâhidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sarık, silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin uzun ve silindirik boynu üzerinde, sarıklı baklava dilimli kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Başucu şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları kalın silmelerle bölümlendirilmiştir. Üçgen alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli ayakucu şâhidesinde de herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 34

Kimliği : Dersaadet Tıbbiye Mektebi Hocası Sarioğlu El Hacı Muhammed Efendi

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 109, 110

Formu : Şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarılmış sarıklı başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 126x39-34x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka :

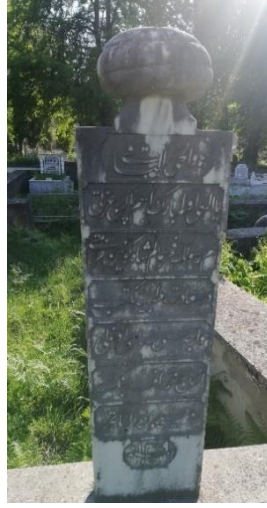
Tarihi : 15 Cemâziyelâhir 1309/16 Ocak 1892

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l-Hayyul Baki
- 2- Ya İlâhi ol mübarek ism-i pakın izzeti
- 3- Hem Resûlün Fahr-i Alem şah-ı kevneyn
hürmeti
- 4- Dersaadet Tıbbiye Mektebi
- 5- Hocası Sarioğlu
- 6- El Hâc Muhammed Efendi'nin
- 7- Rûhîcün el-fâtiha
- 8- Fi 1309 15 Cemâziyelâhir

- ۱- هو الحی الباقی
- ۲- یا الہی اولمبارک اسم پاکن عزتی
- ۳- ہم رسولک فخر عالم شاہ کونین
حرمتی
- ۴- در سعادت طبیبہ مکتب
- ۵- حوجہ سی صاری اوغلی
- ۶- الحاج محمد افندک
- ۷- روحیچون الفاحتہ
- ۸- فی سنہ ۱۳۰۹ ۱۵ جمادی الآخر

Şekil 3. 109

Şekil 3. 110

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu şâhidesi sağlam durumda olup sonradan yapılan beton duvara oturtulmuş vaziyettedir. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin uzun ve silindirik boynu üzerinde, yatay sarılmış sarıklı başlık bulunmaktadır. Başucu şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları düz ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisindedir.

No : 35

Kimliği : Sarioğlu El Hâc Muhammed Efendi'nin Zevcesi Fatıma Hanım

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 111, 112

Formu : Şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 108x35-30x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1310/ 1892-1893

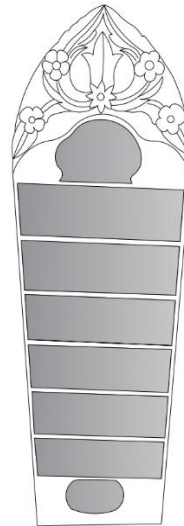
Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Huve'l-Hallâku'l-Bâkî	۱- هو الخلاق الباقي
2- Mateminden çeşmimiz yaş döktü heman	۲- ماتمندن چشممزیاش دوکدی همان
3- Hak garîk-i rahmet etsün afvedüp isyanını	۳- حق غریق رحمت ایتسون عفوادوب عصیاننی
4- Kabri pür envari dolsun Ravza-i Darusselam	۴- قبرپرانواری دلسون روضئه دارالسلام
5- Gel oku bir Fatiha ihlas-ı kalp ile ihvan	۵- کل اقو بر فاتحه اخلاص قالب ایله اخوان
6- Sarioğlu El Hâc Muhammed Efendi'nin	۶- صاری اوغلی الحاج محمد افندنک
7- Zevcesi Fatıma Hanımın rûhuna Fatiha	۷- زوجه سی فاطمه خانمک روحنه فاتحه
8- Fi 1309 15 Cemâziyelâhir	۸- فی سنه ۱۳۰۹ ۱۵ جمادی الآخر

Şekil 3. 111

Şekil 3. 112

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu şâhidesi sağlam durumda olup sonradan yapılan beton duvara oturtulmuş vaziyettedir. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant yaprağı, lale, çiçek, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin alınlığının yüzeyinde stilize bir şekilde aşağıya sarkan ve yukarıya yükselen akant yaprakları mevcuttur. Akant yapraklarının ortasında yıldız çiçeği ve

yıldız çiçeğinin hemen üzerinde lale motifi bulmaktadır. Akant yapraklarının üzerinde de gülbezek tasvir edilmiştir. Kitabe metninin satırları düz kabartma çizgilerle ayrılmıştır. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 36

Kimliği : Sarı İsmail Oğlu Mustafa Efendi

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Ak Köprüsü Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 113, 114, 115, 116

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan bir forma sahip gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve daralan dikdörtgen gövdeli.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 122x33-27x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : 100x34-32x7 cm

Sanduka : -

Tarihi : 1310 / 1892-1893

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Bakub geçme ey Muhammed ümmeti

3- Ölünün diriye ricası

4- Bir fatihadır minneti kabrimi

5- Ziyaret eden ey Resulün ümmeti

6- Bana bir fatiha ihsan

7- İden bulur cenneti

8- Sarı İsmail Oğlu

9- Mustafa efendi ruhuna

10- Fi sene 1310 Şevval

۱- هو الباقي

۲- باقوب كجه ای محمد امتی

۳- اولونك درییه رجا نسی

۴- برفاتحه منتی قبرمی

۵- زیارت ایدن ای رسولك امتی

۶- بنا برفاتحه احسان

۷- ایدان بولورجنتی

۸- صاري اسماعیل اوغلی

۹- مصطفی افندی روحنه

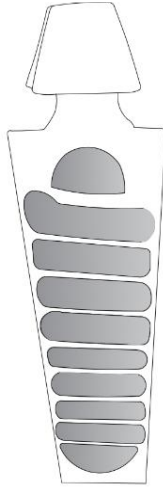
۱۰- فی سنه ۱۳۱۰ شوال

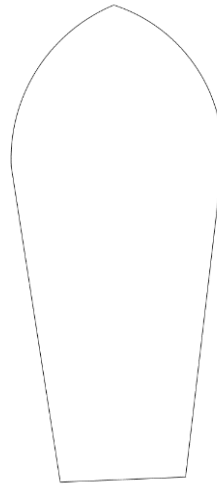
Şekil 3. 113

Şekil 3. 114

Şekil 3. 115

Şekil 3. 116

Genel Durumu: Şâhideler taş malzemeden yapılmış olup, sağlam durumdadırlar.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi Hamidiye kalıplı fesli başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Başlık, kısa silindirik bir boyun üzerindedir. Kitabenin satırları, yanları yuvarlatılmış kartuşlarla, serlevha ve tarih bölümü ise yay şeklinde kartuşlarla bölümlendirilmiştir. Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 37

Kimliği : Ali Beyin Zevcesi Züleyha Hanım

Bulunduğu Yer: Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı.

Şekil No : 117, 118, 119, 120

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli, kenarları “s” kıvrımı şeklinde dalgalı, düşey yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve kenarları “s” kıvrımı şeklinde dalgalı yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 195x40-37x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : 170x40-35x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 7 Recep 1310-13 Kanunusani 1308 / 25 Ocak 1893

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Ah minel firak	۱- آه من الفراق
2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân	۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان
3- Günahım afv edüb bir lahza şayan	۳- کناهم عفوایدوب بر لخطه شایان
4- Gelüp kabrim ziyaret eden ihvan	۴- کلوب قبرم ز یارت ایدن اخوان
5- İdeler ruhuma bir fâtiha ihsân	۵- ایده لر روحمه بر فاتحه احسان
6- Ocalı zade Ahmed Ağanın	۶- اوجالی زاده احمد اغانک
7- Kerimesi Şükrü Zade	۷- کریمه سی شکری زاده
8- Ali Beyin Zevcesi	۸- علی بکک زوجه سی
9- Züleyha Hanımın ruhuna Fatiha	۹- زلیخا خانم روحنه فاتحه
10- Sene 1310 sene 1308	۱۰- سنه ۱۳۱۰ سنه ۱۳۰۸
11- Fi Recep 7 fi Kanunisani 13	۱۱- فی رجب ۷ فی کانون ثانی ۱۳

Şekil 3. 117

Şekil 3. 118

Şekil 3. 119

Şekil 3. 120

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan ve düşey dikdörtgen gövde üzerinde bitkisel tepelikli formdaki başucu şâhidesi ile yine aynı formdaki ayakucu şâhidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Bordür, çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül, yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği, kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi ve 2 adet kır çiçeği

motifi görülmektedir. Kitabenin etrafını çevreleyen “s” kıvrımı şeklinde dalgalı bordür yer almaktadır. Bordürün içinde yapraklı kır çiçeği bulunmaktadır.

Ayakucu şâhidesinin tepeliği, başucu şâhidesinin tepeliğiyle aynı formda oluşturulmuştur. Tepelikte, vazo içerisinden çıkan taşkın akant yaprakları iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Sitalize akant yapraklarının üzerine 4 adet gülbezek yerleştirilmiştir. Kenarları “s” kıvrımı şeklinde dalgalı ve kalın bir silme ile çevrili olan gövdenin yüzeyinde altta kurdele ile bağlanmış “s” kıvrımlı çiçek dalı motifi yer almaktadır. Çiçek dalının üzerinde ise 1 adet gülbezek ve 3 adet kır çiçeği motifi bulunmaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 38

Kimliği : Halid Bekir

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Eski Gebelit Camii Haziresi.

Şekil No : 121, 122

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan plaka halinde gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 63x25-22x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 8 1311 / 1893/1894

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe metni kısmen deforme olmuş vaziyettedir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Hacı İbrahim Bey Zade

3- Hafızın Mahdumu

4- Halid Bekir Ruhuna

١- هو الباقي

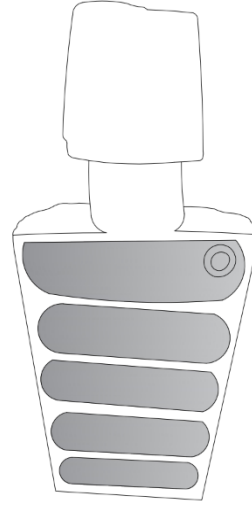
٢- حاجی ابراهیم بك زاده

٣- حافظن محدومی

٤- خالد بكیر روحنه

Şekil 3. 121

Şekil 3. 122

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılan başucu şâhidenin fes başlıklığının ön yüzü ve gövdenin bir kısmı deforme olmuş durumdadır. Mezarın ayakucu şâhidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve halka.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi Hamidiye kalıplı fesli başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Başlık, kısa silindirik bir boyun üzerindedir. Gövdenin ön yüzünde kitabenin birinci satırının üst köşesinde bir tane halka motifi yer almaktadır. Kitabenin satırları kalın silmelerle bölümlendirilmiştir.

No : 39

Kimliği : Mehmed Haşim Efendi Zevcesi Fatma Hanım

Bulunduğu Yer: Dedeagaç Köyü Çay Mevkii Merkez Camii Haziresi.

Şekil No : 123, 124, 125, 126

Formu : Şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve daralan dikdörtgen plaka halinde gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 163x40x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : 155x38-34x9 cm.

Sanduka : -

Tarihi : H. 8 Ramazan 1313-R. 10 Şubat 1311 / 22 Şubat 1896

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

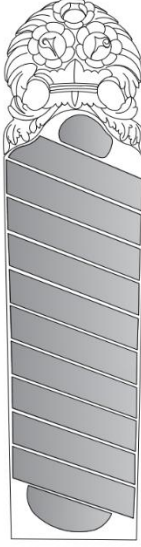
1- Ah minel mevt	۱- آه من الموت
2- Hamlini vaz' eyler iken eyledi terk-i fenâ	۲- حملنی وضع ایلر ایکن ایلدی ترک فنا
3- Ol Habîbin hürmetine mağfîret kıl yâRabbenâ	۳- اول حبیبک حرمتنه مغفرت قیل یاربنا
4- Bırakup gitti ma'sumun azm etti dar-ı ukbaya	۴- بر اقوب کتدی معصومک عزم ایتدی دار اوقبایه
5- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân	۵- بحق عرش اعظم نورقرآن
6- Çün ecel geldi ana olmaz aman	۶- چون اجل کلدی انا اولماز امان
7- Cürmünü afveyle yâ Rabbe'l-Mennân	۷- جرمنی عفو ایله یارب المنان
8- Şükri Zade İbrahim Beyin mahdumu	۸- شکری زاده حاجی ابراهیم بک محدومی
9- Muhammed Bey Kerimesi Şükrizade Emin Beyin	۹- محمد بک کریمه سی شکری زاده امین بک
10- Mahdumu Mehmed Haşim Efendi Zevcesi Fatıma	۱۰- مخدومی محمد هاشم افندی زوجه سی فاطمه
11- Hanımın Ruhiçün el-fâtiha	۱۱- خنمک روحیچون الفاتحه
12- Fi sene 1313 Ramazan 8 Fi Şubat	۱۲- فی سنه ۱۳۱۳ رمضان ۸ شباط

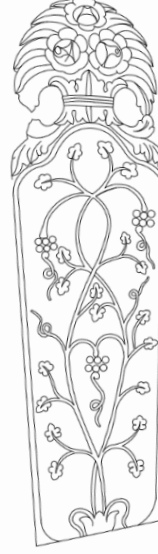
Şekil 3. 123

Şekil 3. 124

Şekil 3. 125

Şekil 3. 126

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan ve sonradan beton havuzlu hale getirilen mezarın, başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant yaprağı, gülbezek, yaprak, gül dalı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, gövde ve bitkisel bir tepelikten meydana gelmektedir. Şâhidenin tepelikle gövdesini birleştiren boyun kısmında sıra sıra dizilmiş akant yaprakları tasvir edilmiştir. Bu yaprakların tam ortasından düz kalın bir silme geçmektedir. Şâhidenin tepeliğinde stilize dizilmiş akant yaprakları üzerine oturtulmuş üç adet gülbezek motifi yer almaktadır. Gövdenin hemen üzerinde sağ ve sol omuza yayılmış, aşağı ve yukarıya bakan akant yaprakları “c” kıvrımı oluşturmaktadır. Şâhidenin kitabe metni sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisine alınmıştır. Ayakucu şâhidesinde kullanılan tepelik formu, başucu şâhidesinde kullanılan form ile aynıdır. Şâhidenin gövdesini çevreleyen ince bir silme bulunmaktadır. Gövde ise en altta akant yaprakları arasından “s” kıvrımı oluşturarak yükselen ve üzerinde üç adet üzüm salkımı bulunan sarmal iki üzüm ağacı motifiyle süslenmiştir. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 40

Kimliği : Mustafa Bey

Bulunduğu Yer: Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 127, 128, 129, 130

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve alt tarafı yuvarlatılmış düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Topuz başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 193x38x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : 180x36x12 cm

Sanduka : -

Tarihi : R. 13 Haziran 1318-H. 20 Rebiü'l Evvel 1320/ 26 Haziran 1902

Malzeme/ İşleniş: Mermer/ Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Ah minel firak	۱- آه من الفراق
2- Şükrüzadeler nâm-ı nâmîyle yad olunurken	۲- شكري زاده لر نام ناميله ياداولنوركن
3- Meğer aslı yokdur cihanın binası beka varken	۳- مكر اصلى يوقدر جهانك بناسى بقاوارك
4- Ehibbâmdan oldum cûda turabı eyledim mesken	۴- احبا مدن اولدم جداترابى ايلدم مسكن
5- Hasretimle yanardım abalimi hiç doymazken	۵- حسرتمله يانردم اباليمنى هيچ دويمزكن
6- Ya rab ailem biçarelere sabr-ı cemilin
kıl ihsan	۶- يارب عائله م بچاره لره صبر جميلك
قيل احسان
7- Peder kardaşlarımla masumlarım bıraktım
hasret	۷- پدرقرداشلرمله معصوملرم براقدم
حسرت
8- Terk edip cihanı cennet-i firdevse oldum
heman	۸- ترك ايديوب جهان جنت فردوس بولدم
همان
9- Şükrü zade Ali Beyin Mahdumu	۹- شكري زاده على بك مخدومى
10- Merhum ve mağfur ilâ rahmeti Rabbihi'l-Gafûr	۱۰- مرحوم و مغفور الى رحمة ربه الغفور
11- Mustafa Beyin ruhuiçün lillahi'l Fatiha	۱۱- مصطفى بك روحچون لله الفاتحه
12- Fi 20 Rebîulevvel sene 1320
Fi 13 Haziran sene 1318	۱۲- فى ۲۰ ربيع الاول سنه ۱۳۲۰
فى ۱۳ خزران سنه ۱۳۱۸

Şekil 3. 127

Şekil 3. 128

Şekil 3. 129

Şekil 3. 130

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılmış olan başucu şâhidesi, yedinci satırının olduğu yerden kırılmış ancak arkasından metal bir malzemeyle perçinlenerek sağlamlaştırılmış vaziyettedir. Ayakucu şâhidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes, topuz, girland, kadeh vazo, üzüm ağacı üzüm salkımı, gülbezek, kır çiçeği, akant yaprağı, silme, bordür.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, alt tarafı yuvarlatılmış düşey dikdörtgen gövde ve Hamidiye kalıplı fesli başlığa sahiptir. Başlık kısa ve silindirik bir boyun üzerindedir. Şâhidenin gövdesini, sağ ve sol omuzlara oturtulan iki çiçeğe bağlanmış ve kır çiçeği ile gülbezekten oluşturulmuş girland çevrelemektedir. Ayrıca birinci satırın üzerinde

boyna asılmış vaziyette bir girland daha mevcuttur. Boyundaki bu girlandın hemen üzerinde bir adet çiçek tasviri yer almaktadır. Kitabe metninin birinci satırının başında ve sonunda birer adet çiçek motifi bulunmaktadır. Altı yuvarlatılmış gövdenin oturtulduğu tabakanın ön yüzüne sıra halinde yapraklı çiçek tasviri yerleştirilmiştir.

Ayakucu şâhidesi topuz tepelik ve düşey dikdörtgen gövdeden oluşmaktadır. Topuz tepeliğin üzerine yerleştirilmiş, bir adet yapraklı çiçek motifi bulunmaktadır. Gövde üzerinde kadeh vazo içerisinden çıkan yapraklı üzüm ağacı motifi tasvir edilmiştir. Bu ağaçtan üç adet üzüm salkımı sarmaktadır. Gövdenin kenarları “s” ve “c” kıvrımlı bitkisel bezeme ile süslenmiş bordür ile çevrelenmiştir. Kompozisyonun en alt kısmında büyükçe bir kurdele motifi yer almaktadır. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 41

Kimliği : Âişe Kadın

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Eski Gebelit Camii Haziresi.

Şekil No : 131, 132

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Üst kısmı kırık olduğundan başlık ya da tepelik formu bilinmemektedir. Kırık olmayan kısmı düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir..

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : Kırık olmayan kısmın ölçüleri 72x32x6 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1320 / 1902-1903

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

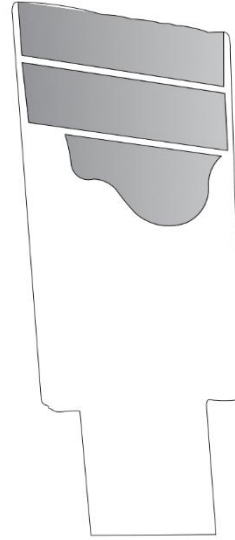
Kitabesi: Başucu şâhidesinin üst kısmı yerinde bulunmadığı için kitabenin son üç satırı okunabilmektedir. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- ...Zevcesi Gök Hasan'ın
- 2- Kerimesi Âiše kadının
- 3- Ruhuna El-Fatiha Sene 1320

- ۱- ... زوجسی کوک حسنک
- ۲- کرمسی عائشہ قادنک
- ۳- روحنه الافاتحه سنه ۱۳۲۰

Şekil 3. 131

Şekil 3. 132

Genel Durumu: Başucu şâhidesinin üst kısmı kırık ve yerinde değildir. Mezarın ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Taş malzemeden yapılan şâhidenin üst kısmı kırık olduğu için başlık ya da tepelik formu hakkında bilgi edinilememiştir. Şâhidenin kalan kısmında kitabe satırlarının sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli silmelerle bölümlendirildiği anlaşılmaktadır.

No : 42

Kimliği : Hamza Oğlu Ali Ağa

Bulunduğu Yer: Dede ağaç Köyü

Şekil No : 133, 134, 135, 136

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarılmış sarıklı başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 113x27-25x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : 71x26x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 15 Receb 1322-12 Eylül 1320 / 25 Eylül 1904

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî
- 2- Beni kıl mağfîret ey Rabb-ı Yezdân
- 3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân
- 4- Gelüp kabrime ziyaret eden ihvan
- 5- İdeler ruhuma bir fâtîha ihsân
- 6- Merhum ve mağfur Hamza Oğlu
- 7- Ali Ağa'nın ruhiçün Fatiha
- 8- Fi sene 1322 Receb 15
Fi sene 1320 Eylül 12

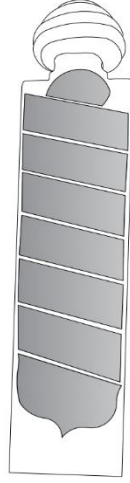
- ۱- هو الخلاق الباقي
- ۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان
- ۳- بحق عرش اعظم نورقرآن
- ۴- کلوب قبرم ز یارت ایدن اخوان
- ۵- ایدہ لر روحمه بر فاتحه احسان
- ۶- مرحوم و مغفور حمزه اوغلی
- ۷- علی اغنک روحچون فاتحه
- ۸- فی سنه ۱۳۲۲ رجب ۱۵
فی سنه ۱۳۲۰ ايلول ۱۲

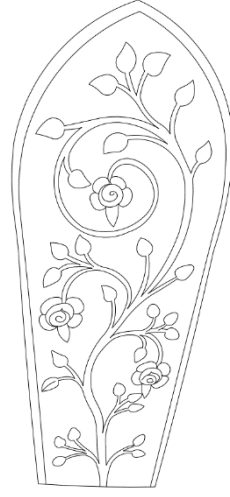
Şekil 3. 133

Şekil 3. 134

Şekil 3. 135

Şekil 3. 136

Genel Durumu: Mezar başucu şâhidesi yere düşmüş durumdadır ancak yüzeyinde herhangi bir hasar bulunmamaktadır. Ayakucu şâhisei yerinde ve sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Gülbezek, gül dalı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin uzun ve silindirik boynu üzerinde, yatay sarılmış sarıklı başlık bulunmaktadır. Şâhidenin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. İnce bir silmeyle çevrili olan ayakucu şâhidesinin ön yüzünde yerden yükselen “s” kıvrımlı gül dalı motifi tasvir edilmiştir. Bu dalın üzerinde de üç adet gülbezek yer almaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 43

Kimliği : Hacı İbrahim Bey’in Zevcesi Hanife Hanım

Bulunduğu Yer: Merkez Yalı Mahallesi Eski mezarlık alanı.

Şekil No : 137, 138, 139, 140

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Şualı güneş motifli başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Şualı güneş motifli başlıklı.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 160x35x9 cm.

Ayakucu şâhidesi: -

Sanduka : -

Tarihi : Cemazeyilevvel 1323/ 11 Temmuz 1905

Malzeme/ İşleniş: Mermer/ Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l-Bâkî	۱- هو الباقي
2- Ayancık Kâimmakamlığında	۲- عيانجق قائمقام لڭنده
3- Ayandon kazasında Hacı	۳- عياندون قضاسنده حاجی
4- Darıcızâde Hacı İsmail	۴- دارجی زاده حاجی اسماعیل
5- Bey'in Kerimesi merhum	۵- بک کرمه سی مرحوم
6- Hanife Hanım ve İstefan	۶- خنیفه خانم واستفان
7- Kazasında Şükrizâde	۷- قضاسنده شکری زاده
8- Hacı İbrahim Bey'in Zevcesi	۸- حاجی ابراهیم بکک زوجه سی
9- Hanife Hanımın ruhuna Fatiha	۹- خنیفه خانمک روحنه فاتحه
10- Sene fi "ca" 1323 11 Temmuz	۱۰- سنه جی ۱۳۲۳ ۱۱ تموز

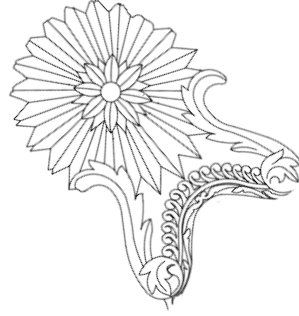
Şekil 3. 137

Şekil 3. 138

Şekil 3. 139

Şekil 3. 140

Genel Durumu: Şâhideli toprak mezarın başucu ve ayakucu şâhideleri mermer malzemeye yapılmış olup, her ikisinde mevcuttur. Ancak ayakucu şahidesinin gövde kısmı tamamen toprak altında kalmış vaziyettedir. Mezar, kaba ham taşlarla çevrilili olup toprak kayması nedeniyle dağılmış durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, bordür, silme, akant yaprağı, yaprak.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, ortası yıldız çiçekli şualı güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövdeye sahiptir. Başlık “s” kıvrımlı iki akant yaprağının üzerine yerleştirilmiş olarak tasvir edilmiştir. Şâhidenin gövdesinin dış kenarı, içi kıvrımlı yaprak motifli bordürle çevrenmektedir. Tepelik ile kitabe, stilize yapraklardan oluşan dış bükey bir hatla ayrılmaktadır. Kitabenin satır araları düz ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

Ayakucu şâhidesinin başlığı başucu şâhidesiyle benzer düzenlemeye sahiptir. Ancak şâhidenin gövdesi toprak altında kalmış olduğundan gövde üzerindeki süsleme unsurları hakkında bilgi verilememiştir.

No : 44

Kimliği : Hacı Emin Ağa

Bulunduğu Yer: Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı.

Şekil No : 141, 142, 143, 144

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Çapraz sarılmış sarıklı başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Topuz başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 173x41x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : 160x39x11 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 8 Kanunievvel 1322/ 21 Aralık 1906

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî	۱- هو الخلاق الباقي
2- Olucak ferman-ı Hakk ister icabet davete	۲- اولیجق فرمان حق ایستراجابت دعوته
3- Emrine mutî olan cümle irerler izzete	۳- امرینه مطیع اولان جمله ایررلر عزته
4- Azm edüb gitdi bakâ mülkine bir merd- i sahî	۴- عزم ایدوب کتدی بقا ملکنه بر مردسخی
5- El çeküb fâni cihândan erd-i kurb-i rahmete	۵- الچکوب فانی جهانندن ایردی قرب رحمته
6- Hayatında rûz şeb ikrâmederdi âleme	۶- حیاتنده روز شب اکرام ایدردی عالمه
7- Hânesinde nice kimse el sunardı nîmete	۷- خانه سنده نیجه کمسه الصوناردی نعمته
8- Eşraftan merhum Şükri Zade Ali	۸- اشرافدن مرحوم شکری زاده علی
9- Beyin Hacı Emin Ağa ruhuna Fatiha	۹- بکک حاجی امین اغا روحنه فاتحه
10- Fi 8 sene 1322 Kanunievvel	۱۰- فی ۸ سنه ۱۳۲۲ کانون اول
Yevm-i pençsenbe ahşam saat 3	یوم پنجشنبه اخشام ساعت ۳

Şekil 3. 141

Şekil 3. 142

Şekil 3. 143

Şekil 3. 144

Genel Durumu: Mezar başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Topuz, üzüm ağacı üzüm salkımı, çiçek, çiçek dalı, akant yaprağı, silme, kurdele, bordür.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin uzun ve silindirik boynu üzerinde, çapraz sarılmış sarıklı başlık bulunmaktadır. Şâhidenin gövdesinin dış kenarı, içi kıvrımlı yaprak motifli bordürle çevrelenmektedir. Kitabenin hemen üst kısmında, ortasından kurdele ile bağlı iki çiçek dalının üzerine oturtulmuş iki adet

çiçek motifi yer almaktadır. kitabenin satır araları düz ince silmelerle bölümlendirilmiştir.

Ayakucu şâhidesi topuz tepelik ve düşey dikdörtgen gövdeden oluşmaktadır. Topuz tepeliğin hemen altında, ortasından kurdele ile bağlı iki çiçek dalının üzerine oturtulmuş iki adet çiçek motifi bulunmaktadır. Gövde üzerinde zeminden çıkan üzüm ağacı tasviri yer almaktadır. Bu dallardan üzüm salkımı ve üzüm yaprakları sarkmaktadır. Şâhidenin gövdesinin dış kenarı, içi kıvrımlı yaprak motifli bordürle çevrelenmektedir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 45

Kimliği : Hacı Ahmed Beyin Oğlu Hüseyin Bey

Bulunduğu Yer: Merkez Yalı Mahallesi Eski mezarlık alanı.

Şekil No : 145, 146, 147, 148

Formu : Şâhideli üstü açık sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve aşağıya doğru hafif bir şekilde genişletilerek alt kısmı yuvarlatılan gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Bitkisel başlıklı ve aşağıya doğru hafif bir şekilde genişletilerek alt kısmı yuvarlatılan gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 126x29-35x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : 116x19-34x10 cm

Sanduka : 320x180 cm

Tarihi : 1325 /1907

Malzeme/ İşleniş: Mermer/ Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l-Bâkî

2- Şükrizâde

١- هو الباقي

٢- شكري زاده

- 3- Hacı Ahmet Bey'in
- 4- Mahdumu Hüseyin
- 5- Bey'in ruhu için
- 6- Rızaen lillahi-l Fatiha
- 7- Fi sene 1325 ...

- ۳- حاجی احمد بکک
- ۴- مخدومی حسین
- ۵- بکک روحیچن
- ۶- رضا ء لله الفاتحه
- ۷- فی سنه ۱۳۲۵ ...

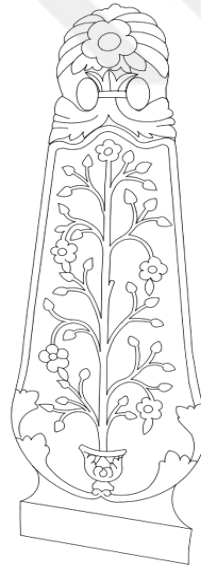
Şekil 3. 145

Şekil 3. 146

Şekil 3. 147

Şekil 3. 148

Genel Durumu: Başucu ve ayakucu şâhideleri mermer malzemeyle yapılmış olup, her ikiside sağlamdır. Başucu şahidesi, oturtulduğu dikdörtgen taş bloğun üzerinden sökülüp düşmüş durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kadeh vazo, çiçek dalı, gülbezek, bordür, akant yaprağı, girland, silme.

Kompozisyon: Aşağıya doğru hafif bir şekilde genişletilerek alt kısmı yuvarlatılan gövdeye sahip olan başucu şahidesinin kısa ve silindirik bir boynu üzerinde Hamidiye kalıplı fesli başlık mevcuttur. Gövde kısmı alttan başlayıp yukarıya doğru çıkan akant yaprak dizileriyle kuşatılmıştır. Kitabenin hemen üzerinde sağ ve sol omuzlarına oturtulmuş iki gülbezeğe bağlanmış ve çiçeklerden oluşmuş, uçları kenarlardan sarkan bir girland kompozisyonu tamamlamaktadır.

Aşağıya doğru hafif bir şekilde genişletilerek alt kısmı yuvarlatılan gövdeye sahip olan ayakucu şahidesinin alt kısmı akant yaprakları, üst kısmı ise kalın bir silme ile çevrelenmiştir. Gövde bu silme ile tepelikten ayrılmaktadır. Tepelik, boyun bölümünde, düz bir silme ile birbirine bağlanan taşkın akant yaprakları üzerine oturtulmuş gülbezek motifiyle tasvir edilmiştir. Yalpaze açılımlı akant yapraklarının uçları, iki omuza sarkıtılan akat yapraklarıyla birleşmiş vaziyettedir. Gövdenin önyüzünde kadeh vazo içerisinden yükselen çiçek dalı bulunmaktadır. Her iki şahidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 46

Kimliği : Ali Beyin Kerimesi Fatıma Hanım

Bulunduğu Yer: Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı.

Şekil No : 149, 150, 151, 152

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şahidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şahidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şahidesi : 155x37x7 cm.

Ayakucu şahidesi : 145x34x10 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 28 Rebiülahir 1327- 6 Mayıs 1325 / 19 Mayıs Ocak 1909

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak

işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

1- Ah minel Mevt

2- Hey meded bulunmadı bu ecelin çaresi

3- On sekiz yaşında tamam oldu vadesi

4- Gençliğime doymadan ah kıldı kadr-i felek

5- Gelse Lokmân neylesin dolmuş ecel
peymânesi

6- Şükrü Zade Ali Beyin Kerimesi

7- Fatıma Hanımın ruhuna Fatiha

8- Sene 28 Rebiülahir 1328 sene 6 mayıs
1325

۱- أه من الموت

۲- هی مدد بولنمدی بواجلك چاره سی

۳- اون سکزیاشندی تمام اولدی وادیسی

۴- کنجکمه طویمدن آه قیلدی غادر فلک

۵- کلسه لقمان نیلسون طولمش اجل

پیمانہ سی

۶- شکری زاده علی بکک کریمه سی

۷- فاطمه جانمک روحنه فاتحه

۸- سنه ۲۸ ربیع ۱۳۲۷ الاخر سنه ۶ مایس
۱۳۲۵

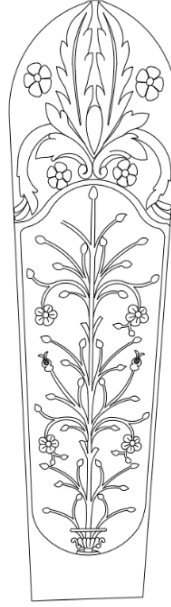
Şekil 3. 149

Şekil 3. 150

Şekil 3. 151

Şekil 3. 152

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, akant yaprağı, kadeh vazo, defne yaprağı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği, dışbükey silmeyle ayrılmış olan gövdenin üzerine oturtulmuş taşkın akant yaprağı ve defne yaprağı motifleri kullanılarak tasvir edilmiştir. Zeminde yer alan yapraklar, iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepeliğin en üst kısmında, yanlarda iki adet çiçek motifi yer almaktadır. Kitabenin satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir.

Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesinin tepeliği, düşey dikdörtgen plaka üzerine kabartma iki adet silitize akant yaprağı ve dört adet çiçek motifinden oluşmaktadır. Tüm gövdeyi çevreleyen ince bir silme içerisinde, kadeh vazodan çıkan “s” ve “c” kıvrımlı çiçek dalı motifi yer almaktadır. Çiçek dalının üzerinde ise tomurcuk halinde ve açmış çiçek tasviri bulunmaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 47

Kimliği : Şükrüzâde Numan Beyin zevcesi Aişe Hanım

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Eski Gebelit Camii Hazinesi.

Şekil No : 153, 154, 155, 156

Formu : Silindirik şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve silindirik gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve silindirik gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 183x80x cm.

Ayakucu şâhidesi : 180x74 cm.

Sanduka : -

Tarihi : H.1327 Rebiü'l Evvel 18-R.1325 Mart / M. 9 Nisan 1909

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

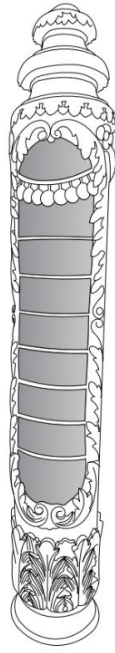
1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Yâ ilâhi ol mübarek ism-i pâkin izzeti	۲- يا الهي اول مبارك اسمي پاكن عزتي
3- Hem resul'ün fahr-i alem şahı'nın hürmeti	۳- هم رسولك فخر عالم شاه كوني حورمتي
4- Eyle kabrin Ravza- i Cennet İlahe' l- âlemin	۴- ايله قبرين روضه جنت اله العالمين
5- Gece gündüz hür- i gılman eylesinler hizmeti	۵- گيجه گوندز حور غلمان ايلسونلر خدمتي
6- Şükriyâde Numan Beyin Zevcesi	۶- شكري زاده نعمان بكك زوجه سي
7- Ve Uzunoğlu İbrahim Ağa'nın	۷- واوزون اوغلي زاده ابراهيم آغا
8- Kerimesi Aişe Hanımın ruhuna Fatiha	۸- كريمسي عايشه حانمن روحونه فاتحه
9- Fi sene 1327 Rebiü'l Evvel 18	۹- في سنه ۱۳۲۷ ربيع الاول ۱۸
Sene 1325 Mart 27	سنه ۱۳۲۷ مارت ۲۷

Şekil 3. 153

Şekil 3. 154

Şekil 3. 155

Şekil 3. 156

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu ve ayakucu şâhideleri, sonradan beton havuzlu hale getirilen mezarın üzerinde bulunan kesme dikdörtgen taşlara yerleştirilmiş durumda ve sağlamdırlar.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Bitkisel tepelik, akant yaprağı, girland, pullu takı, hilal, yıldız, silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, bitkisel tepelikli ve silindirik formlu bir gövdeye sahiptir. Gövdenin zemininde, sıra sıra dizilmiş akant yaprakları tasvir edilmiştir.

Uçları içeriye bakacak şekilde, yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya doğru yönlendirilmiş halde bulunan akant yaprakları, kitabenin dördüncü satırında birleştirilerek çerçeve içine alınmıştır. İnce silmelerle bölümlendirilen kitabenin birinci ve ikinci satırları arasında sekiz pullu takı motifi bulunmaktadır. Kitabenin ilk satırı arkasında ise iki gülbezeğe bağlanarak asılmış girland motifine yer verilmiştir. Başucu şahidesinin üst kısmında, etrafı sivilize akant yapraklarıyla çevrelenmiş vaziyette üç sıra halinde tepelik bulunmaktadır.

Ayakucu şahideside ayakucu şâhidesiyle aynı gövde ve tepelik formu kullanılmıştır. Şâhidenin gövdesine, akant yapraklarıyla çerçeve içerisine alınmış halde hilal ve yıldız motifi tasvir edilmiştir.

No : 48

Kimliği : Samsunlu Neş'et Efendi'nin Halilesi Emine Hanım

Bulunduğu Yer: Merkez Yalı Mahallesi Eski mezarlık alanı.

Şekil No : 157, 158, 159, 160

Formu : Şâhideli üstü açık sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 151x34-27x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : 126x29-22x8 cm.

Sanduka : 131x63x52 cm

Tarihi : 25 Cemazi'l Evvel sene 1327, 1 Haziran sene 1325 / 14 haziran 1909

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

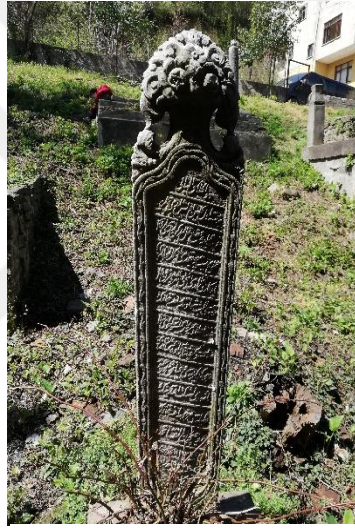
Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 13 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî

١- هو الخلاق الباقي

- 2- Bir sene evvel gelin olmuş idi bîçare genç
- 3- Gurbet ilde vaz-ı haml eylerken etti irtihal
- 4- Hamli bir meyyit çocuktu yadıġar olmaz idi
- 5- Yadıġar kaldı ancak hasretle ve hüzn-ü-melâl
- 6- Rutbesi elbet şehadettir Emine hanım ın
- 7- Cennet-i âlâda pervaz eylesün huri misal
- 8- Samsunlu Ayntablızâde Osman Efendi
- 9- Merhumun Kerimesi ve Ayancık Duyun-ı Umumiye
- 10- Memuru Neş'et efendinin
- 11- Halîlesi merhûme Emine Hanımın
- 12- Ruhiçün el-fâtiha
- 13- Fi sene 25 Cemâziyelevvel 1327
- Fi sene 1 Haziran 1325

- ۲- برسنة اول کلین اولموش اییدی بیچاره کنج
- ۳- غربت ایله وضع حمل ایلرکن اییدی ارتحال
- ۴- حملی بر میت چوجقدی یادکار اومازایدی
- ۵- یادکاری کالیدی انجق حسرت و خزن ملال
- ۶- رتبسی البت شهادتدر امینه خانمک
- ۷- جنت اعلاده پرواز ایلسون حوری مثال
- ۸- صامسونلی عینتابلی زاده عثمان افندی
- ۹- مرحومک کریمسی و عیانجق دیون عمومیه
- ۱۰- مأموری نشئت افندینک
- ۱۱- حلیله سی مرحوم امینه خنمک
- ۱۲- روحیچون الفاتحه
- ۱۳- فی سنه ۲۵ جمادی الاول ۱۳۲۷
- فی بسنه ۱ حزیران ۱۳۲۵

Şekil 3. 157

Şekil 3. 158

Şekil 3. 159

Şekil 3. 160

Genel Durumu: Mermer malzemeye yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant, gülbezek, yaprak, çiçek dalı, vazo ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli ve bitkisel tepelikli forma sahiptir. Şâhide, düzgün kesim dikdörtgen taş üzerine oturtulmuş vaziyettedirler. Şâhidenin gövdesinin dış kenarı, içi kıvrımlı yaprak motifli bordürle çevrelenmektedir. Kitabenin satır araları sağdan sola doğru yukarı yönde eğimli ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Tepelik, omuzlarda ters-düz “c” kıvrımları yaparak gövdenin üzerine oturtulmuş olan taşkın akant yapraklarına, üç adet gülbezeğin kondurulması şeklinde tasvir edilmiştir. Gövde ile başlık arasına bir adet yıldız motifi yerleştirilmiştir.

Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. Gövdeyi çevreleyen ince bir silme bulunmaktadır. Şâhidenin ön yüzünde vazo içerisinden üzerinde bir adet gülbezek bulunan ve “s” kıvrımları yaparak yükselen çiçek dalı tasviri mevcuttur. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 49

Kimliği : Samsunlu Neş’et Efendi’nin pederi Mustafa Reis

Bulunduğu Yer: Merkez Yalı Mahallesi Eski mezarlık alanı.

Şekil No : 161, 162, 163, 164

Formu : Şâhideli üstü açık sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarılmış sarıklı başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: sivri kemerli alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 90x32x7,5 cm.

Ayakucu şâhidesi : 93x30-27x7 cm.

Sanduka : 127x63x52 cm

Tarihi : 28 Rebiyü’l-Evvel 1329-16 Mart 1330-27 / 29 Mart 1911

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

- 1- Ah minel mevt
 - 2- Ayancık Duyun-ı Umumiye-i Osmaniye
 - 3- Me'muru Samsunlu
 - 4- Neş'et Efendinin
 - 5- Pederi Mustafa Reisin
 - 6- Ruhu için Fatiha
 - 7- Fi sene 28 Rebiyü'l-Evvel 1329
- Ve fi sene 16 Mart 1327 / 29 Mart 1911

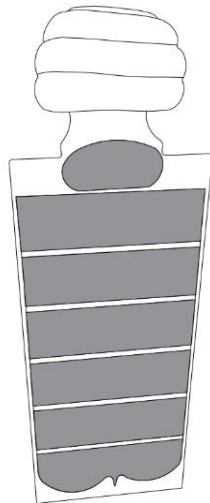
- ۱- آه من الموت
 - ۲- اینجیق دیون عمومیه عثمانیه
 - ۳- مأموری صامسونلی
 - ۴- نشئت افندی
 - ۵- پدری مصطفی رئیسک
 - ۶- روحیچون فاتحه
 - ۷- فی سنه ۲۸ ربیع الاول ۱۳۲۹
- وفی سنه ۱۳ مارت ۱۳۲۷

Şekil 3. 161

Şekil 3. 162

Şekil 3. 163

Şekil 3. 164

Genel Durumu: Mermer malzemeye yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sarık başlık, gülbezek, gül dalı, vazo kartuş ve silme.

Kompozisyon: En alt kısmı kaba ham taşlardan oluşan sanduka, üst iki sırası düzgün kesim dikdörtgen taşların birbirine kenetlenmesi suretiyle ve son sırası da dört ayrı blok taştan süslemesiz formda yapılmıştır. Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesi, kısa ve silindirik bir boyun üzerinde yatay sarılmış sarık formlu başlığa sahiptir. Kitabenin satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisindedir.

Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. Gövdenin ön yüzünü çevreleyen ince bir silme içerisinde, vazo içerisinden yükselen “s” kıvrımlı gül dalı tasvir edilmiştir. Bu dalın üzerinde de iki adet gülbezek bulunmaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 50

Kimliği : Mehmed Beyin Zevcesi Alime Hanım

Bulunduğu Yer: Dedeâğaç Köyü Çay Mevkii Merkez Camii Haziresi.

Şekil No : 165, 166, 167, 168

Formu : Şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Şualı güneş motifli başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Şualı güneş motifli başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi: 172x36x11 cm.

Ayakucu şâhidesi: 150x36x9 cm.

Sanduka:-

Tarihi : H. 13 Şaban 1330-R. 15 Temmuz 1328 / 28 Temmuz 1912

Malzeme/ İşleniş: Mermer/ Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l- Baki
- 2- Ziyâretten murâd bir du'âdır
- 3- Bugün bana ise yarın sanadır
- 4- Şükrü Zade Müteveffa
- 5- Ali Bey'in Kerimesi Şükrü
- 6- Zade müteveffa Hacı İbrahim
- 7- Beyin mahdumu Mehmed Beyin
- 8- Zevcesi Alime Hanımın
- 9- Ruhiçün fâtiha
- 10- Fi sene 13 Şevval 1330 fi sene 15
Temmuz 1328

- ۱- هو الباقي
- ۲- زیارتدن مراد بر دعادر
- ۳- بوکون بکا ایسه یارین سکادر
- ۴- شکری زاده متوفی
- ۵- علی بک کریمه سی شکری
- ۶- زاده متوفی حاجی ابراهیم
- ۷- بکک مخدومی محمد بکک
- ۸- زوجه سی علیمه خنمک
- ۹- روحیچون فاتحه
- ۱۰- فی سنه ۱۳ شaban ۱۳۳۰ فی سنه ۱۵
تموز ۱۳۲۸

Şekil 3. 165

Şekil 3. 166

Şekil 3. 167

Şekil 3. 168

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır. Mezar sonradan yapılan beton havuz ile çevrilidir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Gül, lale, çiçek dalı, bordür, silme, akant yaprağı, yaprak, güneş motifi, kolye ve vazo.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, ortası yıldız çiçekli şualı güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövdeye sahiptir. Başlık “s” kıvrımlı iki akant yaprağının üzerine yerleştirilmiş olarak tasvir edilmiştir. Şâhidenin gövdesinin dış kenarı, içi kıvrımlı yaprak motifli bordürle çevrelenmektedir. Tepelik ile kitabe, stilize 9 sıra yapraktan oluşan dış bükey bir hatla ayrılmaktadır. Kitabenin ilk satırının üstünde kolye, sağında ve solunda akant yaprağı tasvir edilmiştir. Kitabenin satır araları düz ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

Ayakucu şâhidesinin başlığı başucu şâhidesiyle benzer düzenlemeye sahiptir. Şâhidenin gövdesi ile tepeliğini ayıran kalın bir silme üzerinde sıra sıra dizilmiş 9 adet yaprak motifi vardır. Şâhidenin düşey dikdörtgen gövdesini çevreleyen ince bir silme mevcuttur. Şâhidenin ön yüzünde kadeh vazo içerisinden çıkarak bütün gövdeyi kaplayan çiçek dalı tasviri yer almaktadır. bu dalın üzerinde lale ve gül motifleri bulunmaktadır. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 51

Kimliği : Hacı Ahmed Beyin Zevcesi Hacı Hanife Hanım

Bulunduğu Yer: Merkez Yalı Mahallesi Eski mezarlık alanı.

Şekil No : 169, 170, 171, 172

Formu : Silindirik şâhideli üstü kapalı sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve silindirik gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve silindirik gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 155x84 cm.

Ayakucu şâhidesi : 146x74 cm

Sanduka : 223x160 cm

Tarihi : R. Sene 8 Mart 1330- H. sene 23 Rabiulahir 1332 / M. 21 Mart 1914

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

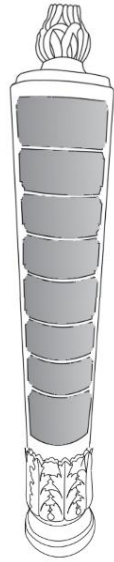
1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî	۱- هو الخلاق الباقي
2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân	۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان
3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân	۳- بحق عرش اعظم نور قرآن
4- Gelüp kabrime ziyaret eden ihvan	۴- کلوب قبرم زیارت ایدن اخوان
5- İdeler ruhuma bir fâtiha ihsân	۵- ایدله لر روحمه بر فاتحه احسان
6- Şükrizâde Hacı Ahmed Bey'in	۶- شکری زاده حاجی احمد بک
7- Zevcesi Hacı Hanife Hanımın	۷- زوجه سی حاجی خنیفه خانمک
8- Ruhu için el-Fatiha	۸- روحین الفاتحه
Fi Sene 8 Mart 1330 / 23 Rebiü'l Ahir 1332	فی سنه ۸مارت ۱۳۳۰ ربیع الآخر ۱۳۳۲
Mart 1914	مارت ۱۹۱۴

Şekil 3. 169

Şekil 3. 170

Şekil 3. 171

Şekil 3. 172

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kadeh vazo, gül dalı, gülbezek, akant yaprağı ve kartuş.

Kompozisyon: Başucu ve ayakucu şâhideleri kesme dikdörtgen taşlardan yapılan sandukanın üzerinde bulunan kapak taşına (167x71x10) oturtulmuştur. Kenarları silmelerle hareketlendirilen kapak taşının üzerinde, şâhidelerin oturtulduğu ve ortasında mezarın yağmur suyu alması için oluşturulan üç tane yuva yer almaktadır. Bitkisel başlıklı başucu şâhidesinin zemininde, aşağıdan yukarıya doğru yönelen, yan

yana dizilmiş akant yaprakları bulunmaktadır. Kitabe satırları kartuşlarla bölümlendirilmiştir.

Ayakucu şâhidesinin gövde ve tepelik formu başucu şahidesiyle aynı düzenlemeye sahiptir. Şâhidenin ön yüzünde, üstü ve altı yuvarlatılmış kartuş içerisinde, üzerinde taç yaprak bulunan kadeh vazodan yükselen gül dalı motifi kullanılmıştır. Bu dalda 6 adet gülbezek asılı halde tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 52

Kimliği : Hazaloğullarından Muhammed Kapudanın mahdumu Salih Efendi

Bulunduğu Yer: Merkez Yalı Mahallesi Eski mezarlık alanı.

Şekil No : 173, 174, 175, 176

Formu : Şâhideli üstü açık sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 85x31-30x8,5 cm.

Ayakucu şâhidesi : 78x30-27x10 cm.

Sanduka : 300x192 cm

Tarihi : Doğum tarihi: 1312 / 1896-1897

Vefat tarihi: 18 Ağustos 1332 / 31 Ekim 1916

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Hasılı ömrüm ciğerim pâresi

3- Gitti elden dilde kaldı yaresi

4- Kıl şefaât nevcıvanım bizlere

5- Valideynin gayrı yoktur çaresi

6- Rize'nin Asbet Karyesinden Hazaloğullarından

7- Muhammed Kapudanın mahdumu

۱- هو الباقي

۲- حاصلی عمرم جکرم پاراسی

۳- کندی الدن دیلده قالدی یاره سی

۴- قبل شفاعت نوجوانم بزلره

۵- والیدک غیری یوقدر چاره سی

۶- ریزه نک آسبت قریه سندن خطل اوغلرندن

۷- محمد قیودنک مخدومی

Salih Efendinin ruhuna Fatiha
8- Tarihi tevellüdi 1312 ve tarihi vefati
fi 18 Ağustos 1332

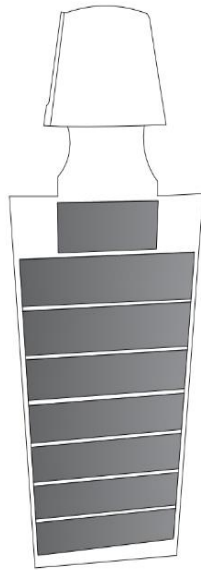
صالح افنديك روحنه فاتحه
۸- تاريخ تولدی ۱۳۱۳ و تاريخ وفا تی
فی ۱۸ اغستوس ۱۳۳۲

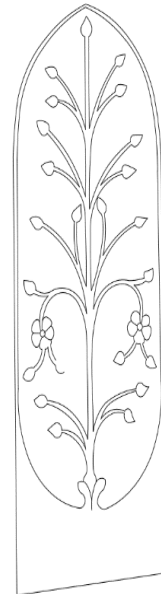
Şekil 3. 173

Şekil 3. 174

Şekil 3. 175

Şekil 3. 176

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu şâhidesi sağlamdır. Ayakucu şâhidesi, alt kısmından kırılmış ve düşmüş durumda olup gövde kısmı sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Gül, çiçek dalı, yaprak ve silme.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdesinin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan başucu şâhidesinde, süsleme unsuru yer almamaktadır.

Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde Hamidiye kalıplı fes başlık bulunmaktadır. Şâhidenin satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir.

Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir. Gövdeyi çevreleyen ince bir silme mevcuttur. Şâhidenin ön yüzünde iki küçük yaprağın arasından yükselen ve yapraklarla bezenmiş çiçek dalı tasvir edilmiştir. Bu dalın üzerinde de iki adet gül motifi yer almaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 53

Kimliği : Hacı Muhammed Oğlu Hacı Ursula.

Bulunduğu Yer: Merkez Çayıçi Mahallesi Belediye Mezarlığı.

Şekil No : 177, 178, 179, 180

Formu : Şâhideli mezar.

Baş ucu şâhidesi: Yatay sarılmış sarıklı başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 135x31-26x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : 130x30x10,5 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 12 Safer 1335 / 8 aralık 1916

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî	١- هو الحى الباقي
2- Hicret ettim vatanımdan izn-i şer ile
muvakkat	٢- هجرت ایتدم وطانمدن اذن شر
عله موقت
3- Hicret ettim mezarıma emr-i Hakla müebbed	٣- هجرت ایتدم مزاریمه امر حقله مؤبد
4- Hicretim badi şefa'at oluna ya Rasül	٤- هجرتم بادى شفاعت اولونوله یارسول
5- Hicretimle eyle idhal cennetine mahale	٥- هجرتمله ایله ادخل جنتته مخله
6- Sürmene Kazasının Sergüne	٦- سورمنه قضااسنك سر غونه

- 7- İskelesinden Hacı Muhammed Oğlu
 8- Hacı Orsula' nın ruhuna fatiha
 9- Fi sene 1335 12 Safer

- ۷- اسکله سندن حاجی محمد اوغلی
 ۸- حاجی اورسلانک روحنه فاتحه
 ۹- فی سنه ۱۲۱۳۳۵ صافر

Şekil 3. 177

Şekil 3. 178

Şekil 3. 179

Şekil 3. 180

Genel Durumu: Sonradan beton havuzlu hale getirilmiş olan mezarda, mermerden yapılmış başucu ve ayakucu şâhidesi mevcut olup, sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, çiçek dalı, çiçek, kase ve kartuş.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, alt tarafına dilimli, yatay sarılmış sarıklı başlık bulunmaktadır. Başucu şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin serlevhası ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir.

Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir. Gövdeyi çevreleyen ince bir silme mevcuttur. Şâhidenin ön yüzünde kase içerisinden yükselen ve yapraklarla bezenmiş çiçek dalı tasvir edilmiştir. Bu dalın üzerinde de 4 adet çiçek motifi yer almaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 54

Kimliği : Baki Oğlu Hacı Ali Beyin Kerimesi Adviiye Hatun

Bulunduğu Yer : Çaylıoğlu Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 181, 182, 183, 184

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Şualı güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 128x28x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : 113x30x9 cm

Sanduka : -

Tarihi : 1333 / 1917

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî
- 2- Bakub geçme ricam
- 3- Budur ey Muhammed ümmeti
- 4- Mevtanın diriden
- 5- Bir Fatihadır minneti
- 6- Kabrimi ziyaret iden
- 7- Resulün ümmeti
- 8- Bize bir Fatiha iden
- 9- İden bulur Cenneti
- 10- Baki Oğlu Hacı Ali Beyin
- 11- Kerimesi Adviiye

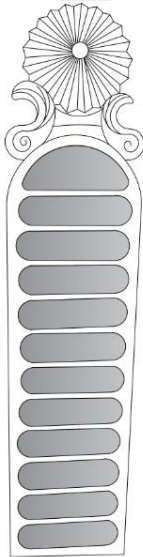
- ۱- هوالحی الباقی
- ۲- بقوب کجه رجم
- ۳- بودرای محمد امتی
- ۴- موتانک دیریدن
- ۵- برفاتحه در منتی
- ۶- قبرمی زیارت ایدن
- ۷- ای رسولک امتی
- ۸- بزه برفاتحه ایدان
- ۹- بولوراعلا جنتی
- ۱۰- باقی اوغلی حاجی علی بکن
- ۱۱- کریمه سی عدویّه

Şekil 3. 181

Şekil 3. 182

Şekil 3. 183

Şekil 3. 184

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılan mezarın başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam olup, sonradan kırmızı bir boya ile boyanmış durumdadırlar .

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Güneş şualı başlık, çiçek dalı, çiçek, silme, kartuş, yaprak.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen gövdeden kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunan yapraklar üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Kitabe satırları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla birbirinden ayrılmıştır. Serlevhası yay şeklinde bir kartuş içerisinde.

Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesi kanlın bir silme ile çevrelenmiştir. Şâhidenin ön yüzeyinde yerden yükselen “s” kıvrımlı çiçek dalı tasviri mevcuttur. Çiçek dalının üzerinde iki adet çiçek motifi asılı olarak tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 55

Kimliği : Kara Ali Zade Hacı Hasan Efendinin Zevcesi Hacı Gülfe Hanım

Bulunduğu Yer: Merkez Yalı Mahallesi Eski mezarlık alanı.

Şekil No : 185, 186, 187, 188

Formu : Şâhideli üstü açık sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Şualı güneş motifli başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Yuvarlak kemerli alınlıklı ve yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 127x33-28x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : 123x32-28x8 cm

Sanduka : 300x180 cm

Tarihi : 12 Mayıs 1334 / 12 Mayıs 1918

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

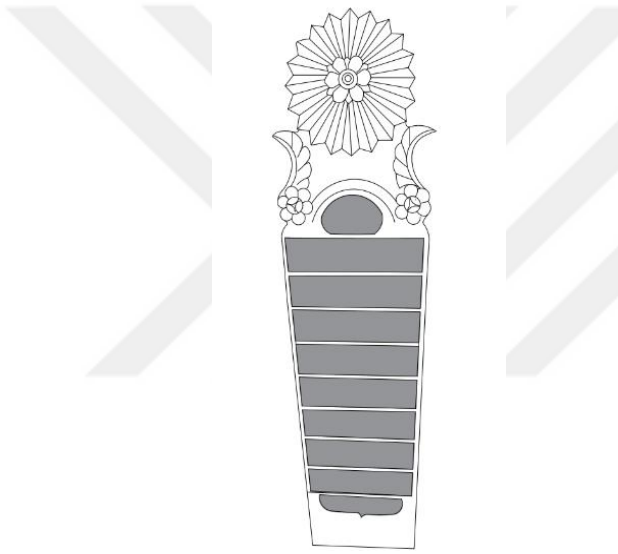
1- Hüve'l-Hayyul Kadim	۱- هو الحی القدیم
2- Aldım arzumi gayri fani dünyadan	۲- الدم ارزومی غیرى فانی دنیادن
3- Bırakıp gittim altı evladı bu dünyadan	۳- براقب کتدم التی اولادی بو دنیادن
4- Nizaa etmeyin dünya için ibret alın ölümden	۴- نزع اتمیک دنیا ایچون عبرت آلین اولمدن
5- Rizenin Asbet iskelesi	۵- ریزه نک أصبت اسکلسی
6- Muhacirlerinden Kara Alizâde Hacı	۶- مهاجرلرندن قره علی زاده حاجی
7- Hasan Efendinin Zevcesi Gülfe	۷- حسن افندنک زوجه سی کولفه
8- Hanımın ruhu için her kalanlar	۸- خانمک روحیچن هرکلانلر
9- Okusunlar Fatiha	۹- اوقسونلر فاتحه
10-Sene 12 Mayıs 1334	۱۰- سنه ۱۲ مایس ۱۳۳۴

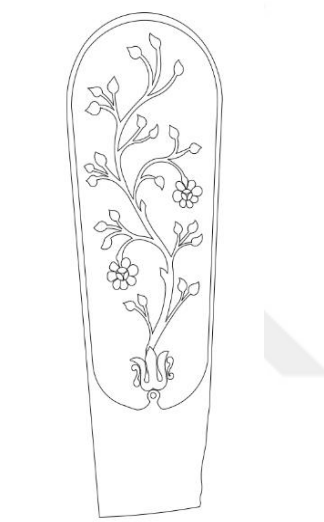
Şekil 3. 185

Şekil 3. 186

Şekil 3. 187

Şekil 3. 188

Genel Durumu: Mermer malzemeli başucu ve ayakucu şâhideleri ile dikdörtgen kara taşların demir perçinlerle birleştirilmesiyle oluşturulmuş sanduka sağlam durumdadırlar.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Güneş şualı başlık, palmet, gül dalı, akant yaprağı, silme, kartuş, gülbezek, gonca gül.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen gövdeden kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Serlevha oval, tarih bölümü ise yay

şeklinde kartuş içerisine alınmıştır. Kitabenin satırları ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir.

Yuvarlak kemer alınlıklı ayakucu şâhidesi, ince bir silme ile çevrelenmiştir. Şâhidenin ön yüzeyinde kulplu vazo içerisinden yükselen ve “s” ve “c” kıvrımlı gül dalı tasviri mevcuttur. Gül dalının üzerinde iki adet gülbezek motifi asılı olarak tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 56

Kimliği : Mehmed Beyin Kerimesi Zarife Hanım

Bulunduğu Yer: Dedeâğaç Köyü Çay Mevkii Merkez Camii Haziresi.

Şekil No : 189, 190, 191, 192

Formu : Şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 163x40x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : 155x38-34x9 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 21 Teşrinisani 1335/ 21 Kasım 1919

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

1- Hüve'l- Baki

2- Şükri Zade İsmail

3- Efendinin Zevcesi

4- Şükrü Zade Mehmed

5- Beyin Kerimesi Zarife

6- Hanımın ruhuna Fatiha

7- Sene 1335 fi Teşrin-i Sani 21

١- هو الباقي

٢- شكري زاده اسماعيل

٣- افندنيك زوجه سي

٤- شكري زاده محمد

٥- بك كريمة سي ظريفه

٦- خنمك روحنه فاتحه

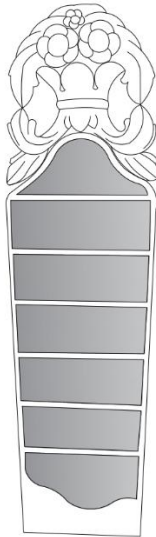
٧- سنه ١٣٣٥ في تشرين ثاني ٢١

Şekil 3. 189

Şekil 3. 190

Şekil 3. 191

Şekil 3. 192

Genel Durumu: Sonradan beton havuzlu hale getirilmiş mezarın, mermer malzemeyle yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant yaprağı, gülbezek, yaprak, gül dalı, lale, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, gövde ve bitkisel bir tepelikten meydana gelmektedir. Şâhidenin tepelikle gövdesini birleştiren boyun kısmında sıra sıra dizilmiş akant yaprakları tasvir edilmiştir. Bu yaprakların tam ortasından düz kalın bir silme geçmektedir. Şâhidenin tepeliğinde stilize dizilmiş akant yaprakları üzerine oturtulmuş üç adet gülbezek motifi yer almaktadır. Gövdenin hemen üzerinde sağ ve

sol omuza yayılmış, aşağı ve yukarıya bakan akant yaprakları “c” kıvrımı oluşturmaktadır. Kitabenin satır araları düz silmelerle bölümlendirilmiştir.

Yuvarlak kemer alınlıklı ayakucu şâhidesi, ince bir silme ile çevrelenmiştir. Şâhidenin ön yüzeyinde vazo içerisinden yükselen ve “s” ve “c” kıvrımlı gül dalı tasviri mevcuttur. Gül dalının üzerinde iki adet gülbezek ve iki adet lale motifi asılı olarak tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 57

Kimliği : Hanife Hanım.

Bulunduğu Yer : Ayancık Merkez Cevizli Mahallesi Mezarlık Alanı.

Şekil No : 193, 194, 195, 196

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli başlık ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 107x29-26x13 cm.

Ayakucu şâhidesi : 105x31x10 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1922

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Bu cihanın bağına geldim bir	۲- بو جهان باغنه کلدیم بر
3- Mürüvvet görmedim. Derdime derman	۳- مروت کوردم. دردیمه درمان
4- Aradım bir ilacın bulmadım. Âh	۴- ا رادم برعلاجن بولدم. اه
5- ile zâr kılarak tâzeliğime doymadım	۵- ایله زارق یله رق تازلکمه طویمدم
6- Girmahal mahallesinden Muhammed Ali	۶- کرمحال محلسندن محمد علي
Kerimesi	کریمسی
7- Ve Raşidin halîlesi Hanife Hanım ruhuna	۷- وراشدک تابیی حنیفه خانم روحنه

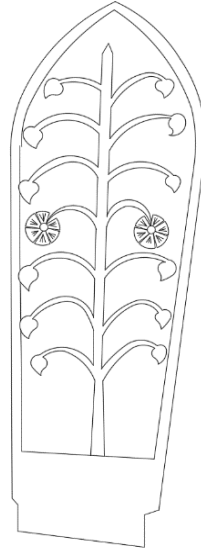
Şekil 3. 193

Şekil 3. 194

Şekil 3. 195

Şekil 3. 196

Genel Durumu: Taş malzemedan yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Yaprak, silme, çiçek dalı, çiçek ve kartuş.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, gövde ve bitkisel bir tepelikten meydana gelmektedir. Şâhidenin tepeliğinde stilize dizilmiş yaprak motifi yer almaktadır. gövde üzerine sarkan yapraklar yanlarda ters-düz “c” formu oluşturmaktadır. Kitabe satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha yay şeklinde kartuş içerisinde.

Ayakucu şahidesinin sivri kemer alınlıklı olan ve ince silmeyle çevrili ön yüzünde, dalları iki yana sarkan çiçek dalı tasvir edilmiştir. Bu dalın üzerinde iki adet çiçek motifi bulunmaktadır. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 58

Kimliği : Şükrü Zade Mustafa Beyin Hanımı Fatma Hanım

Bulunduğu Yer: Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı.

Şekil No : 197, 198, 199, 200

Formu : Şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 174x38x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : 130x34x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 15 Şaban sene 1342-21 Mart sene 1340 / 21 Mart 1924

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

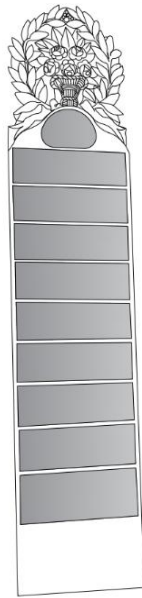
1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân	۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان
3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân	۳- بحق عرش اعظم نورقرآن
4- Gelüp kabrime ziyaret eden ihvan	۴- کلوب قبرم ز یارت ایدن اخوان
5- İdeler ruhuma bir fâtiha ihsân	۵- ایدہ لر روحمه بر فاتحه احسان
6- Ayancık kazası eşrafından	۶- عیانجق قضا سی اشرفاندن
7- Müteveffa Şükrüzade	۷- متوفی شکری زاد
8- Mustafa Beyin Hanımı	۸- مصطفی بکک خنمی
9- Fatıma Hanımın ruhuna Fatiha	۹- فاطمه خانمک روحنه فاتحه
10-Sene 15 Şaban 1342 sene 21 Mart 1340	۱۰- سنه ۱۵ شابان ۱۳۴۲ سنه ۲۱ مارت ۱۳۴۰

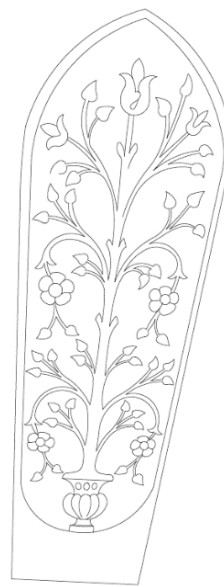
Şekil 3. 197

Şekil 3. 198

Şekil 3. 199

Şekil 3. 200

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Zeytin dalı, gül, yaprak, sepet, lale, vazo, çiçek dalı, çiçek, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin düşey dikdörtgen gövdesi üzerinde bitkisel formlu başlık kullanılmıştır. Tepelikle kitabe metnini iç bükey bir silme ayırmaktadır. Gövdenin üzerinde halat motifinden yapılmış ve içerisinde beş adet gül bulunan örme bir sepet mevcuttur. Sepet motifinin çevresinde zeytin yapraklarından yapılmış taç bulunmaktadır. Sepet içerisindeki gül tasvirinin arka fonunda yaprak motifleri yer

almaktadır. Gövde ile tepelik arasında, omuzlara uzanan kurdele motifi tasvir edilmiştir. Kitabenin satır araları düz ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha bölümü kartuş içerisine alınmıştır.

Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. Gövdenin ön yüzünü çevreleyen silme içerisinde, kadeh vazodan yükselen çiçek dalı motifi yer almaktadır. Bu dalın üzerinde de üç adet lale, dört adet çiçek motifi yer almaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 59

Kimliği : Çaylızade Sabri Çavuş

Bulunduğu Yer : Çaylıoğlu Köyü Mezarlık alanı.

Şekil No : 201, 202, 203, 204

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes başlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 123x28x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : 100x34-27x7 cm

Sanduka : -

Tarihi : Nisan 1340/ Nisan 1924

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 14 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî

2- Bakub geçme ricam budur

3- Ey Muhammed ümmeti

4- Mevtanın diriden

5- Bir Fatihadır minneti

6- Bize bir Fatiha ihsan

7- Şad olmadım takdir-i

8- İlâhi bu imiş derya

9- Ya gark oldum

۱- هو الحی الباقی

۲- بقوب کجه رجم بودر

۳- ای محمد امتی

۴- موتانک دیریدن

۵- برفاتحه در منتی

۶- بزه برفاتحه احسان

۷- شاد اولدم تقدیر

۸- الہی بو ایمش دریا

۹- یه غرق اولدم

- 10-Geçdi ömrüm bir safa gör
 11- Medim bir misafir geldim
 12- Mihman olmadım
 13- Çaylızade Sabri Çavuş
 14- Sene 1340 Nisan

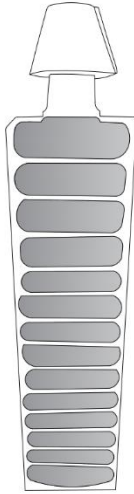
- ۱۰- کجی عمرم برصفا کور
 ۱۱- مدم بر مسافر کدم
 ۱۲- مهمان المدم
 ۱۳- جیلی زاده صبر جاوش
 ۱۴- سنه ۱۳۴۰ نسان

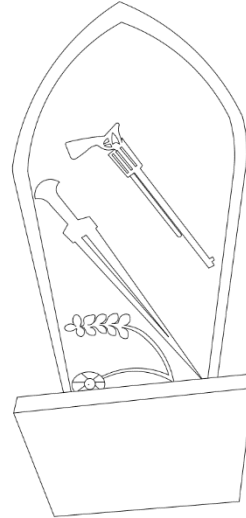
Şekil 3. 201

Şekil 3. 202

Şekil 3. 203

Şekil 3. 204

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, silah, çiçek.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Başlık, kısa silindirik bir boyun üzerindedir.

Kitabenin satırları, yanları yuvarlatılmış kartuşlarla bölümlendirilmiştir. Şâhidenin satırları ise kenarları yuvarlatılmış dikdörtgen kartuşlar içerisine alınmıştır. Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesinin kenarları ince bir silmeyle çevrelenmiş olup, ön yüzünde bir adet silah, bir adet kama bir adet, iki adet çiçek motifi yer almaktadır. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 60

Kimliği : Numan Bin Hacı İbrahim (Hacı İbrahim'in oğlu Numan)

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Eski Gebelit Camii Haziresi.

Şekil No : 205, 206, 207, 208

Formu : Şâhideli mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes başlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 134x38x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : 123x34x10 cm.

Sanduka : -

Tarihi : H.1343-R.1341 / 1925

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân

3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân

4- Gelüp kabrime ziyaret eden ihvan

5- İdeler ruhuma bir fâtiha ihsân

6- Numan Bin Hacı İbrahim

7- Ruhu için Fatiha

8- Tarih-i vefati sene-i Hicri 1343

sene-i Rumi 1341

۱- هو الباقي

۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان

۳- بحق عرش اعظم نورقرآن

۴- کلوب قبرم ز یارت ایدن اخوان

۵- ایدہ لر روحمه بر فاتحه احسان

۶- نعمان بن حاجی ابراهم

۷- روحیچن فاتحه

۸- تاریجی وفاتی سنئی هجری ۱۳۴۳

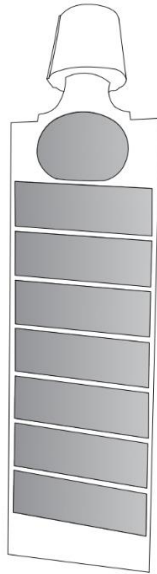
سنهء رومی ۱۳۴۱

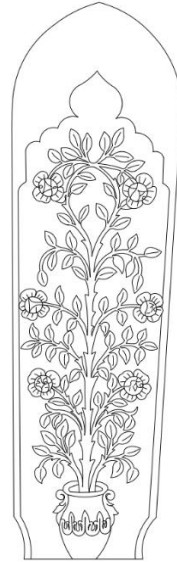
Şekil 3. 205

Şekil 3. 206

Şekil 3. 207

Şekil 3. 208

Genel Durumu: Sonradan beton havuzlu hale getirilmiş olan mezarda, mermerden yapılmış başucu ve ayakucu şâhidesi mevcut olup, sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Gonca gül, gül ağacı, yaprak, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Başlık, kısa silindirik bir boyun üzerindedir. Şâhidenin satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha bölümü oval kartuş içerisine alınmıştır.

Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. İnce bir silme ile çevrelenmiş olan gövdenin ön yüzünde kulplu vazodan yükselen gül ağacı motifi yer almaktadır. Bu ağacın üzerinde altı adet gonca gül asılı olarak tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 61

Kimliği : Şükrizâde İsmail Efendi.

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 209, 210, 211, 212

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes başlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 102x28-22x6,5 cm.

Ayakucu şâhidesi : 69x30x9 cm

Sanduka : -

Tarihi : 15 Haziran 1928

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabe şudur:

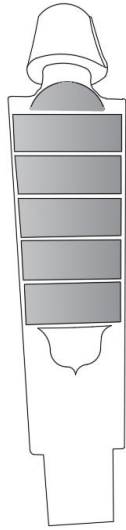
1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Çıkdım dağlar başına sahraya hacet kalmadı	۲- چيقدم طاغلر باشنه صحرايه حاجت قالمادی
3- İçtim ecel şerbetini Lokman'a hacet kalmadı	۳- ايچدم اجل شربتني لقمانه حاجت قالمادی
4- Hep yaralarım oldu cerraha hacet kalmadı	۴- هپ ياره لرم اولدی جراحه حاجت قالمادی
5- Yapıldı cennet sarayım mimara hacet kalmadı	۵- ياپیلدی جنت سرايم معمار حاجت قالمادی
6- Şükrizâde İsmail Efendi'nin rûhuna Fatiha	۶- شکري زاده اسماعيل افنديک روحنه فاتحه
7- Fi sene 15 Haziran 1928	۷- في سنه ۱۵ خزران ۱۹۲۸

Şekil 3. 209

Şekil 3. 210

Şekil 3. 211

Şekil 3. 212

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu şâhidesi sağlam olup, bulunduğu yerden düşmüş vaziyettedir. Ayakucu şâhidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes, kartuş, silme, gül, gül ağacı, vazo, kır çiçeği.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Başlık, kısa silindirik bir boyun üzerindedir. Şâhidenin satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisine alınmıştır.

Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. İnce bir silme ile çevrelenmiş olan gövdenin ön yüzünde, yerden yükselen gül ağacı motifi yer

almaktadır. Bu ağacın üzerinde iki adet gül bir adet kır çiçeği asılı olarak tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 62

Kimliği : Tarakcı zade Hasan Kerimesi Habibe

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Ak Köprüsü Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 213, 214

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 100x29-25x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1934

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Bakub geçme ey Muhammed

3- Ümmeti ölünün diriye

4- Dir bir fatiha minneti

5- Faniye geldim evhamlı

6- Gençliğim bulmadım muradım

7- Görmedim Tarakcı

8- Zade Hasan Kerimesi

9- Habibe ruhuna Fatiha

10- Sene 934

۱- هو الباقي

۲- باقوب کجه ای محمد

۳- امتی اولونک درییه

۴- دربر فاتحه منتی

۵- فانیه کلام اوحم لی

۶- کنجکم بلمدم مرادم

۷- کورمدم طارقجی

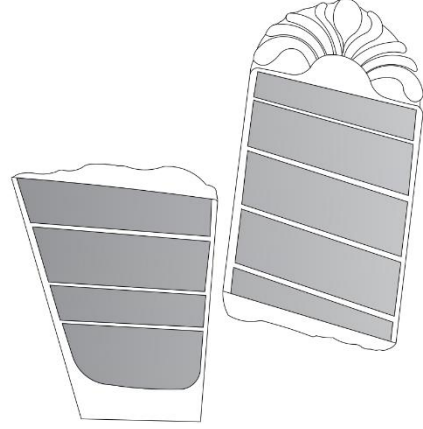
۸- زاد حسن کریمسی

۹- حبیبیه روحنه فاتحه

۱۰- سنه ۹۳۴

Şekil 3. 213

Şekil 3. 214

Genel Durumu: Şâhide 5. Satırın olduğu yerden kırılmış vaziyettedir. Genel olarak sağlam durumdadır. Mezarın ayakucu şâhidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sivri kemer alınlık, bitkisel başlık, yaprak, silme.

Kompozisyon: Sivri kemer alınlıklı şahidenin ön yüzünde, kitabenin üst kısmında stilize bir şekilde yaprak motifi kullanılmıştır. Kitabenin satır araları kabartma düz çizgilerle bölümlendirilmiştir. Kitabe metniyle başlığı birbirinden ayıran iç bükey bir silme bulunmaktadır.

No : 63

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Ak Köprüsü Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 215, 216

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 100x33-29-25x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

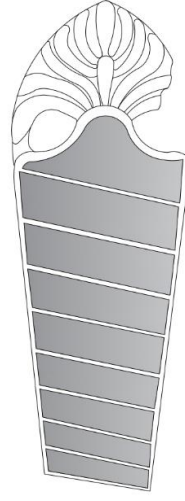
Tarihi : 1934

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzü deforme olduğundan okunamamaktadır.

Şekil 3. 215

Şekil 3. 216

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin, bitkisel formlu tepeliğinin gövdeyle birleşen sol kısmı kırık durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Yaprak ve silme.

Kompozisyon: Tepelikle kitabe metnini içbükey bir silme ayırmaktadır. Okunamayan kitabe metninin hafif sağa yatık düz silmelerle birbirinden ayrıldığı görülmektedir. Bitkisel formlu başlıkta stilize yaprak motifi yer almaktadır. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 64

Kimliği : Uzun İbrahim Oğlu Osman Ağa

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Yukarı Tarakçı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 217, 218

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarıklı başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 98x32-27x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : 1352/1934

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

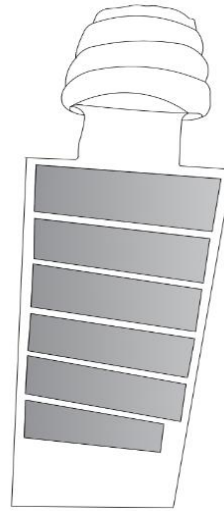
Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Bâkî
- 2- Merhum ve mağfur
- 3- Uzun İbrahim Oğlu
- 4- Osman Ağanın
- 5- Ruhuna fatiha
- 6- Sene 1352

- ۱- هو الباقي
- ۲- مرحوم و مغفور
- ۳- اوزون ابراهيم و غلى
- ۴- عثمان اغانك
- ۵- روحنه فاتحه
- ۶- سنه ۱۳۵۲

Şekil 3. 217

Şekil 3. 218

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesi sağlam durumdadır. Mezarın ayakucu şâhidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sarık, fes ve silme.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli başucu şahidesi, kalın ve silindirik bir boyun kısmı üzerinde yatay sarıklı başlığa sahiptir. Kitabenin satır araları eğimli ince silmelerle ayrılmıştır. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 65

Kimliği : Yakup Efendi 'in Zevcesi Aişe Hanım

Bulunduğu Yer: Merkez Yalı Mahallesi Eski mezarlık alanı.

Şekil No : 219, 220, 221, 222

Formu : Şâhideli üstü açık sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : ...x30x7 cm.

Ayakucu şâhidesi : 120x30x12 cm.

Sanduka : 330x141 cm

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Mermer/ Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup Celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

1- Hüve'l-Hallâkü'l-Bâkî

2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân

3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân

4- Gelüp kabrime ziyaret eden ihvan

5- İdeler ruhuma bir fâtiha ihsân

6- Şükriyâde Müteveffa Ali

7- Kerimesi Hacı Hatip

8- Zade merhum Yakup Efendi'nin

9- Zevcesi Aişe Hanımın rûhiçün

۱- هو الخالق الباقي

۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان

۳- بحق عرش اعظم نورقرآن

۴- کلوب قبرم ز یارت ایدن اخوان

۵- ایدہ لر روحمه بر فاتحه احسان

۶- شکری زاده متوفی علی

۷- بک کریم سی حاجی خطیب

۸- زاده مرحوم یعقوب افندک

۹- زوجه سی عائشه خنمک روحیچن

Şekil 3. 219

Şekil 3. 220

Şekil 3. 221

Şekil 3. 222

Genel Durumu: Başucu ve ayakucu şâhideleri mermer malzemeyle yapılmıştır. Her iki şahidenin tepelikleri kırıktır. Başucu şâhidesinin kırık olan tepeliği mevcut değildir. Ancak ayakucu şâhidesinin kırık olan tepeliği yanındır. Başucu şâhidesi doğrudan toprağa oturtulmuş ve sağlam, ayakucu şâhidesi oturtulduğu yerden düşmüş durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek dalı, çiçek, gül, vazo, silme, akant yaprağı, bordür.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, düşey dikdörtgen gövdeye ve bitkisel tepelikliğe sahiptir. Şâhidenin gövdesinin dış kenarı, içi kıvrımlı yaprak motifli bordürle

çevrelenmektedir. Kırık olan tepeliğin akant yaprakları ile süslenmiş olduğu kırılmamış kısmından anlaşılmaktadır.

Ayakucu şâhidesinin dış kenarı, içi kıvrımlı yaprak motifli bordürle çevrelenmektedir. Gövdenin ön yüzünde, kulplu kadeh vazo içerisinde, aşağıdan yukarıya doğru gittikçe daralan ve ucu eğik servi ağacı motifi bulunmaktadır. Bu ağaca sarmal bir şekilde dolanmış iki çiçek dalı tasvir edilmiştir. Çiçek dalı üzerinde iki adet çiçek yer almaktadır. Şâhidenin kırık olan tepeliğinde akant yaprakları üzerine yerleştirilmiş iki gül motifi görülmektedir. Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 66

Kimliği : Emine Hatun.

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 223, 224

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Baş ucu şâhidesi: Yuvarlak kemerli alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 135x31-26x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düzçizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin tarih bölümü okunamamaktadır. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Buraya gelmeden

3- Murad bir dua bu

4- Gün bana ise

5- Yarın sana Emine

۱- هو الباقي

۲- بوريه كالمدين

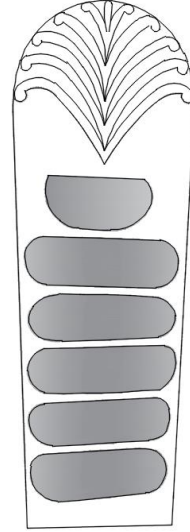
۳- مرد بردعابو

۴- كون بكا ايسه

۵- ياي رن سكا امينه

Şekil 3. 223

Şekil 3. 224

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin tepeliğinin ve gövdesinin bazı bölümlerinde çatlaklar mevcuttur. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Soyut bitki motifi ve kartuş.

Kompozisyon: Yuvarlak kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin alınlık kısmında soyut bir bitki kompozisyonu yer alır. Kitabe metninin serlevhası yay şeklinde, satırları ise yanları yuvarlatılmış kartuşlar içerisinde yer alır. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 67

Kimliği : Hasan Reis.

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 225, 226

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Çapraz sarılmış sarıklı başlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 129x39x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

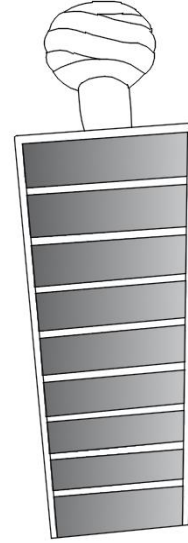
Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düzçizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin tarih bölümü okunamamaktadır. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Bâkî
- 2- Lutfunla mekânım kıl cennet yâ
- 3- Kerîm cürmümi 'afv et
- 4- İlâhî cümleden sensin
- 5- Rahîm emri bari böyle imiş
- 6- Bugün banadır yarın sana
- 7- Buraya gelmeden murad bir dua
- 8- Değirmenci oğlu Hasan
- 9- Reisin ruhuna Fâtiha

- ۱- هو الباقي
- ۲- لطفك له مكنم قل جنت يا
- ۳- كريم جرمي عفو ايت
- ۴- الهي جملدن سنسين
- ۵- رحيم امرباري بويله ايمش
- ۶- بو كون بكادريارين سكا
- ۷- بورايه كالمدن مرد بردعا
- ۸- ذكر منجي او غلى حسن
- ۹- ريسك روحنه فاتحه

Şekil 3. 225

Şekil 3. 226

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesi sağlam durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sarık ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, alt tarafına dilimli çapraz sarılmış sarıklı başlık bulunmaktadır. Şâhidenin ön

yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları düz kalın silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 68

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 227, 228

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Baş ucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -x35x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 6 satırı okunan kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin bir kısmı toprak altında olduğundan okunamamıştır. Kitabenin tarih bölümü okunamamaktadır. Kitabe şudur:

1- Hüve'l- Baki

۱- هو الباقي

2- Ya İlâhi ol mübarek ism-i pakın izzeti

۲- یا الهی اولمبارک اسم پاکن عزتی

3- Hem Resûlün Fahr-i Alem şah-ı kevneyn
hürmeti

۳- هم رسولک فخر عالم شاه کونین
حرمتی

4- Eyle kabrimi ravza-ı cennet ya ilahe'l âlemin

۴- ایله قبرم روضئه جنت یا اله العالم ن

5- Gîce gündüz eylesünler hûrî gılmân hizmeti

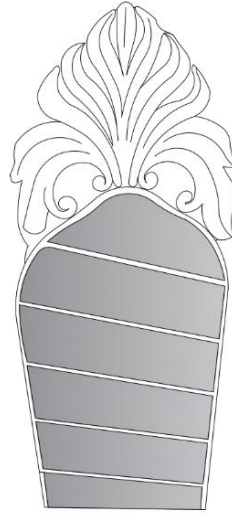
۵- کيجه کوندزا یلسونلر حوری غلمان خدمتی

6- ... Muhammed Zevcesi

۶- ... محمد زوجسی

Şekil 3. 227

Şekil 3. 228

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu şâhidesi sağlam durumdadır. Gövde bölümünün bir kısmı toprak altında kalmış vaziyettedir. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant yaprağı, silme.

Kompozisyon: Bitkisel tepelikli başucu şâhidesinin tepeliği, içbükey silme ile gövdeden ayırmaktadır. Şâhidenin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabe metninin satır araları mâil silmelerle bölümlendirilmiştir. Şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 69

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 229, 230, 231, 232

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Baş ucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 110x31-27x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : 100x31-27x11 cm.

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 6 satırı okunan kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin bir kısmı, toprak altında olduğundan okunamamıştır. Kitabe şudur:

1- Mine'l-Mevt1

2- Bir kuş idim uçdum yuvadan

3- Mevlam beni ayırdı anadan babadan

4- Beni arayan bula

5- Cennet-i A'lada Taşcı

6- ... kerimesi

۱- من الموت

۲- برقوشی ایدم او چدم یوادم

۳- مولام بنی ایردی انادن بابادن

۴- بنی اریان بولور

۵- جنت اعلی ده طشجی

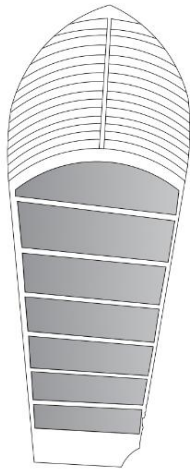
۶- ... کریمه سی

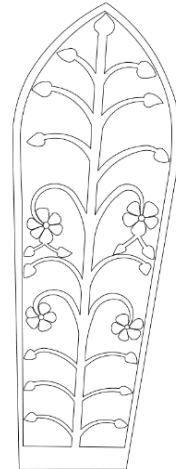
Şekil 3. 229

Şekil 3. 230

Şekil 3. 231

Şekil 3. 232

Genel Durumu: Taş malzemeye yapılan sivri kemer alınlıklı başucu ayakucu şâhideleri sağlam durumdadırlar. Kitabe metninin son satırı toprak altında kaldığından ve deforme olduğundan okunamamaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, silme,

Kompozisyon: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şâhidesi, yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli ve sivri kemer alınlıklıdır. Yarım dairesel silme ile ayrılan alınlık üzerinde yay şeklinde çizgi motifleriyle tasvir edilmiştir. Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. İnce bir silme ile çevrili olan gövdenin ön yüzünde, yerden yükselen çiçek dalı mevcuttur. Çiçek dalı üzerinde, dört adet çiçek ve yaprak motifleri yer almaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 70

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 233, 234, 235, 236

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Baş ucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli tepelikli ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -x36-30x10 cm.

Ayakucu şâhidesi : 100x28x10 cm.

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 7 satırı okunabilen kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin bir kısmı toprak altında olduğundan okunamamıştır Kitabe şudur:

- 1- Ah Mine'l-Mevt أه من الموت
- 2- Lütfunla meskenim kıl bağ-ı cennet yâ Kerim لطفكلى مسكنم قيل باغ جنت يا كريم
- 3- Cürmümi afv it ilâhî cümleden sensin Rahîm جرممى ع فوايت الهى جمله دن سنسين رحيم
- 4- Emr-i Bârî böyle imiş gençliğime doymadım امر بار بويله ايمش كنجلگمه طويمدم

- 5- İrdi bana ecel soldurdı nâzik tenim
 6- Almadım dünyâ murâdın nâmurâd oldum bugün
 7- Hem anâm atâm çekeler tâ kıyâme hasretim
 8- ...

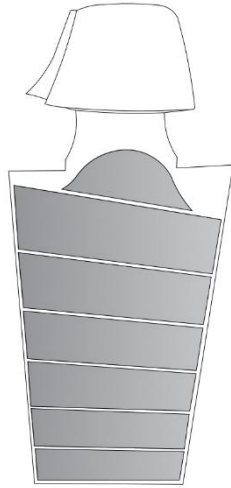
- ۵- ایردی بکا اجل سولدردی نازک تنم
 ۶- المدم دنیامرادی نمرداولدم بوکون
 ۷- هم انام اتام چکه لرتاقیامت حسرتم
 ۸- ...

Şekil 3. 233

Şekil 3. 234

Şekil 3. 235

Şekil 3. 236

Genel Durumu: Şahideler mermer malzemeden yapılmış olup, sağlam durumdadırlar. Ayakucu şâhidesi sonradan yapılan beton duvara yaslanmış vaziyettedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş, hurma ağacı, hurma, silme.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin kısa silindirik boynu üzerinde fes başlık kullanılmıştır. Şâhidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olduğundan başka bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin serlevhası kartuş içerisindedir. Diğer satırlar ise sağdan sola doğru yükselen eğimli çizgilerle bölümlendirilmiştir. Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli ayakucu

şâhidesinin ön yüzü stilize hurma ağacı tasviri ile bezenmiştir. Aşağıdan yukarıya doğru yükselen ağacın iki yanına simetrik olarak hurma yaprakları yerleştirilmiştir. Ağacın alt kısmında üzerlerinde onar adet hurma bulunan iki hurma heveniği yer almaktadır. Bu hevenklerin uçlarından yapraklar sarkmaktadır. Ayrıca hurma hevenklerinin üst kısmında, uçlarında dörder adet hurma bulunan iki dal yer almaktadır. Şâhidelerin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 71

Kimliği : Taneci Zade El Hac

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 237, 238, 239, 240

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Baş ucu şâhidesi: Dairesel tepelik ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 100x30-26x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : 81x28x6 cm.

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 8 satırı okunan kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin bir kısmı toprak altında olduğundan okunamamıştır Kitabe şudur:

- 1- Ah Mine'l-Mevt
- 2- Bir gonca gül idim
- 3- Ecelimden soldum
- 4- Terk idüb cennet-
- 5- Alayı buldum
- 6- Bu dünya sırrın olan
- 7- Ben Mevlayı buldum
- 8- Tanecizâde el Hac ...

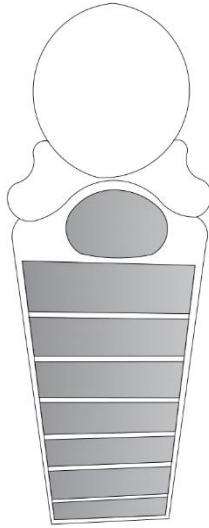
- ۱- أه من الموت
- ۲- بر غونجه كول ایدم
- ۳- اچلمدن صولدوم
- ۴- ترك ایدوب جئت
- ۵- اعلای بولدوم
- ۶- بو دنیا سرك اولی ن
- ۷- بن مولای بولدوم
- ۸- طانجی زادالحاج...

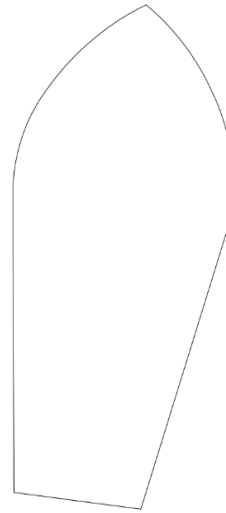
Şekil 3. 237

Şekil 3. 238

Şekil 3. 239

Şekil 3. 240

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin gövdesinin son kısmı toprak altında olup sağlam durumdadır. Ayakucu şahidesi mezardan sökülmüş ve bir duvara yaslanmış vaziyettedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin dairesel formlu tepeliği bulunmaktadır. Gövdenin iki omuzunda tepeliği gövdeye bağlayan bitkisel motifler yer almaktadır. Şâhidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olduğundan başka bir süsleme unsuru yoktur. Kitabe metninin satırları, düz kabartma çizgilerle bölümlendirilmiştir. Serlevha bölümü kartuş içerisinde. Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 72

Kimliği : Molla Hüseyin

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 241, 241

Formu : Şâhideli mezar.

Baş ucu şâhidesi: Dardağan başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -x32-29x13 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

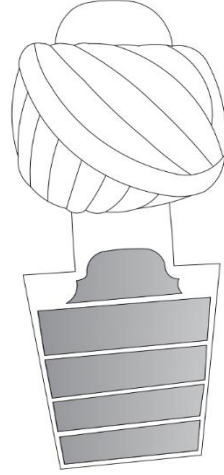
Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celi sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma kalın düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Hâzâ kabr
- 2- Merhûm ve mağfûr el-muhtâc
- 3- İlâ rahmeti Rabbihil-Gafûr
- 4- Molla Hüseyin rûhi
- 5- İçün Fâtiha

- ١- هذا قبر
- ٢- مرحوم و مغفور المحتاج
- ٣- الى رحمت ربه الغفور
- ٤- ملا حسين روحى
- ٥- ايچون الفاتحه

Şekil 3. 241

Şekil 3. 242

Genel Durumu: Sonradan beton havuzlu hale getirilmiş olan mezarda, mermerden yapılmış başucu mevcut olup, sağlamdır. Kitabe metni boyanmış durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdesinin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan başucu şâhidesinde, süsleme unsuru yer almamaktadır. Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde dardağan başlık kullanılmıştır. Kitabenin satır araları kalın kabartma silmelerle bölümlenmiştir. Serlevha yay şeklinde kartuş içerisindedir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 73

Kimliği : Uzunoğlu Ağa

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Eski Gebelit Camii Haziresi.

Şekil No : 243, 244, 245, 246

Formu : Şahideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarılmış sarıklı başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve düşey dikdörtgen plaka halinde gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 133x31-27x16 cm.

Ayakucu şâhidesi : 121x32x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla belirlenmiştir. Kitabenin 11. Satırında ismin olduğu bölüm deforme olduğundan okunamamıştır. Kitabe şudur:

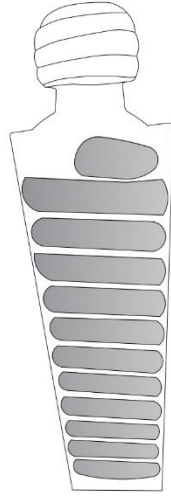
1- Hüve'l Bâkî	۱- هو الباقي
2- Olacak ferman-ı Hakk ister icabet	۲- اولیجق فرمان حق ایستراجابت
3- Davete emrine mutî olan	۳- دعوته امرینه مطیع اولان
4- Cümle irerler izzete azm edüb	۴- جمل ایررلر عزته عزم ایدوب
5- Gitdi bakâ mülkine bir merd- i sahâ	۵- گتدی بقا ملکنه بر مردسخی
6- El çeküb fâni cihândan erd-i kurb-i	۶- الچکوب فانی جحاندن ایردی قرب
7- Rahmete hayatında rûz şeb	۷- رحمته حیاتنده روز شب
8- İkrâmederdi âleme	۸- اکرام ایدردی عالمه
9- Hânesinde nice kimse	۹- خانه سنده نیجه کمسه
10- El sunardı nîmete	۱۰- الصوناردی نعمته
11- Uzunoğlu ... Ağanın	۱۱- اوزون اوغلی ... اغانک
12- Ruhuna Fâtiha	۱۲- روحنه فاتحه

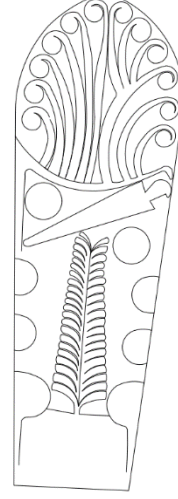
Şekil 3. 243

Şekil 3. 244

Şekil 3. 245

Şekil 3. 246

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu ve ayakucu şâhideleri sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş, servi ağacı, geometrik şekiller, kama, yaprak.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, yatay sarılmış sarıklı başlık bulunmaktadır. Şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları satır araları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla bölümlendirilmiştir.

Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesinin ön yüzünde alttan yukarıya uzanan bir servi ağacı tasvir edilmiştir. Bu ağacın hemen üzerinde bir kama motifi, sağında ve solunda geometrik şekiller yer almaktadır. Şâhidenin en üst kısmında stilize yaprak motifi mevcuttur. Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 74

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Ak Köprüsü Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 247, 248

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 60x28x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 4 satırı okunabilen kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Şâhidenin son kısmı toprak altında kaldığından dördüncü satırdan sonrası okunamamıştır. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Bâkî
- 2- Gel efendim nazar eyle şu mezarım
- 3- Taşına salunub gezer iken
- 4- Bak ne geldi başa merhum
- 5- ...

- ۱- هو الباقي
- ۲- کل افندم نظر ايله شو مزارم
- ۳- طاشنه صالنوب كزارايكن
- ۴- بكنه كلدی باشی مرحوم
- ۵- ...

Şekil 3. 247

Şekil 3. 248

Genel Durumu: Şahide sağlam vaziyette olup, alt kısmı toprak altındadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Stilize yaprak, silme.

Kompozisyon: Sivri kemer alınlıklı şahidenin ön yüzünde, kitabenin üst kısmında stilize bir şekilde yaprak motifi kullanılmıştır. Kitabenin satır araları kabartma düz

çizgilerle bölümlendirilmiştir. Kitabe metniyle başlığı birbirinden ayıran iç bükey bir silme bulunmaktadır.

No : 75

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Kütük Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 249, 250

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Yatay sarıklı başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -x35x16 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 4 satırı okunabilen kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha bölümü kartuş içerisinde. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

2- Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân

3- Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân

4- Gelüp kabrime ziyaret eden ihvan

۱- هو الباقي

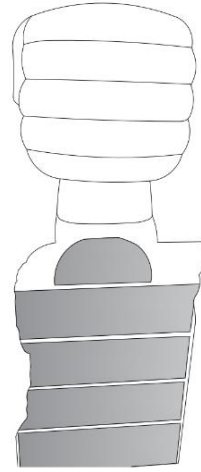
۲- بنی قیل مغفرت ای رب یزدان

۳- بحق عرش اعظم نورقرآن

۴- کلوب قبرم زیارت ایدن اخوان

Şekil 3. 249

Şekil 3. 250

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin dördüncü satırdan aşağısı toprak altındadır. Şâhidenin kenarlarında kırıklar mevcuttur. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş, silme.

Kompozisyon: Taş malzemeli düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesi, kalın ve silindirik bir boyun kısmı üzerinde yatay sarıklı başlığa sahiptir. Kitabenin satır araları eğimli ince silmelerle ayrılmıştır. Serlevha bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 76

Kimliği : Ali Beyin Oğlu

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı.

Şekil No : 251, 252, 253, 254

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 109x29x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : 120x28x9 cm.

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 8 satırı okunabilen kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî
- 2- Bir gonca gül idim
- 3- Açılmadan soldum
- 4- Terk edüp Cenneti
- 5- A'layı buldum
- 6- Bu dünya sizin olsun
- 7- Ben Mevlayı buldum
- 8- Ali Beyin Oğlu Merhum
- 9- ...

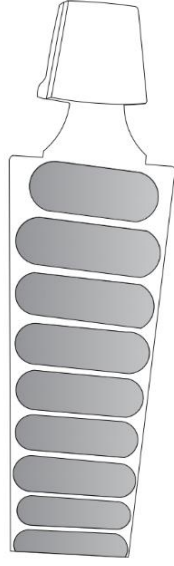
- ۱- هو الحي الباقي
- ۲- بر غنجه كل ايدم
- ۳- آچلمدن صولدم
- ۴- ترك ايدوب جنت
- ۵- اعلايى بولدم
- ۶- بو دنيا سزك اولسون
- ۷- بن مولامى بولدم
- ۸- على بكك اوغلو مرحوم
- ۹- ...

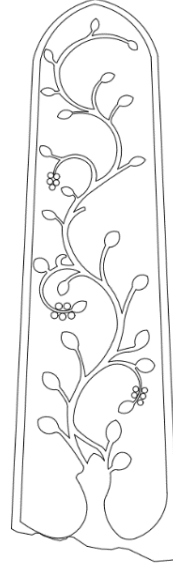
Şekil 3. 251

Şekil 3. 252

Şekil 3. 253

Şekil 3. 254

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin sekizinci satırından sonrası toprak altındadır. Ayakucu şâhidesi, alt kısmından kırılmış ve düşmüş durumda olup gövde kısmı sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, yaprak ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şâhidesinin kısa silindirik boynu üzerinde fes başlık kullanılmıştır. Şâhidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olduğundan başka bir süsleme unsuru yoktur. Şâhidenin satırları, kenarları yuvarlatılmış kartuş içerisine alınmıştır. Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahiptir. Gövdenin ön yüzünü çevreleyen ince bir silme içerisinde, silmeye birleştirilmiş vazodan yükselen ve tomurcuklarla bezenmiş çiçek dalı tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 77

Kimliği : -

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Kayaaltı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 255, 256

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 117x33-28x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 6 satırı okunabilen kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla belirlenmiştir. Kitabe metninin altıncı satırından sonrası deforme olduğundan okunamamaktadır. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l -Bâkî
- 2- Beni kıl mağfîret ey
- 3- Rabbi Yezdan bi hakkı arşı
- 4- A'zamı nuru Kur'an
- 5- Gelüb kabrime ziyaret
- 6- İden ihvan ideler
- 7- ...

- ۱- هو الباقي
- ۲- بنی قیل مغفرت ای رب
- ۳- یزدان بحق عرش
- ۴- اعظم نور قرآن
- ۵- کلوب قبرم ز یارت
- ۶- ایدن اخوان ایدہ لر
- ۷- ...

Şekil 3. 255

Şekil 3. 256

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin ön yüzünün alt tarafı deforme olmuş durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes, yaprak, kartuş, silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin altıncı satırından sonrası deforme olmasına rağmen, taşın kenarşarından, 12 satırın kartuş içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Sivri

kemer alınlıklı gövdenin ön yüzünde, kitabenin hemen üst kısmında fes tasviri yer almaktadır. Fes motifi dışbükey bir hat ile birleştirilmiş vaziyettedir. Fes tasvirinin hemen üstünde, iki adet yaprak motifi yer almaktadır. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 78

Kimliği : Yusuf Ağa

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Kayaaltı Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 257, 258

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi : Taş malzemeden yapılmış olup, fesli başlık ve düşey dikdörtgen forma sahip gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi : -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 115x33-30x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla belirlenmiştir. Kitabe metninin bazı yerleri deforme olduğundan okunamamaktadır. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî

2- Gençliğimde hiç görmedim sefa

3- Çok aradım derde derman

4- Bulmadım taze iken

5- Düştü devasız bir illet

6- ...

7- Çoban Hasan

8- Oğlu Merhum Yusuf

9- Ağanın ruhiçün el Fatiha

10- ...

۱- هو الحی الباقی

۲- کنچلکمدہ ہج کورمدہ بر صفی

۳- چوق ا رادم درده درمان

۴- بولمدہ ... تازا ایکن

۵- دوشدودواسز بر علت

۶- ...

۷- ... چوبان حسن

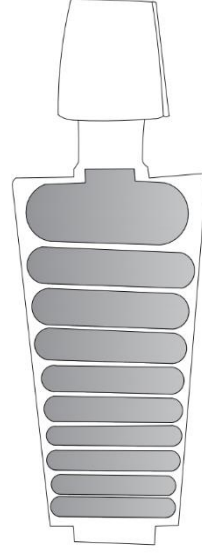
۸- اوغلی مرحوم یوسف

۹- اغانک روحیچن الفاتحه

۱۰- ...

Şekil 3. 257

Şekil 3. 258

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin ön yüzü deforme olduğundan bazı satırları okunamamıştır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdesinin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan başucu şâhidesinde, süsleme unsuru yer almamaktadır. Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde Hamidiye kalıplı fes başlık bulunmaktadır. Şâhidenin tüm satırları yanları yuvarlatılmış kartuş içerisine alınmıştır. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 79

Kimliği : -

Bulunduğu Yer : Ünlüce Köyü Huru Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 259, 260

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi : Çapraz sarılmış sarıklı başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi : -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 64x41x6 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 2 satırı okunabilen kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe deforme olduğundan ilk iki satır hariç okunamamıştır Kitabe şudur:

1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî

2- Bakub geçme ricam

3- ...

4- ...

5- ...

6- ...

١- هو الحى الباقي

٢- يقوب كجمه رجم

٣- ...

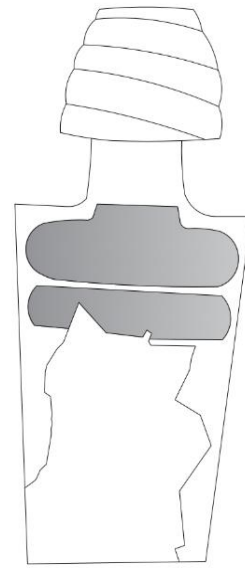
٤- ...

٥- ...

٦- ...

Şekil 3. 259

Şekil 3. 260

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin ön yüzü deforme olmuş durumdadır. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, çapraz eğimde dilimli sarıklı başlık bulunmaktadır. Şâhidenin deforme olmuş ön yüzeyinde satır aralarının düz silmelerle bölümlendirildiği ilk iki sarırından anlaşılmaktadır. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 80

Kimliği : -

Bulunduğu Yer : Ünlüce Köyü Hulu Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 261, 262, 263, 264

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 83x30x8 cm.

Ayakucu şâhidesi : 44x29x6 cm

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 6 satırı okunabilen kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla belirlenmiştir. 6. satırından itibaren kırık olduğundan, kimlik ve tarih bilgisi bulunmamaktadır. Kitabe şudur:

1-Hüve'l Bâkî

2- Bakub geçme ricam

3- Budur ey Muhammed

4- Ümmeti mevtanın

5- Diriden bir Fatihadır minneti

6- Kabre ziyaret iden

7- ...

8- ...

9- ...

۱- هو الباقي

۲- بقوب كجمه رجم

۳- بودر ای محمد

۴- امتی موتانك

۵- منتی در دیریدن برفاتحه

۶- قبرزیارت ایدن

۷- ...

۸- ...

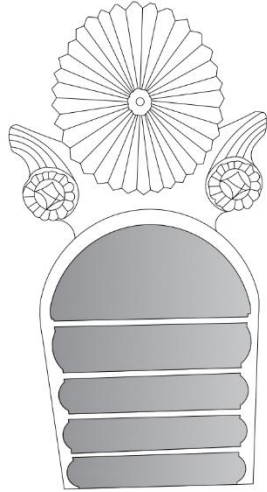
۹- ...

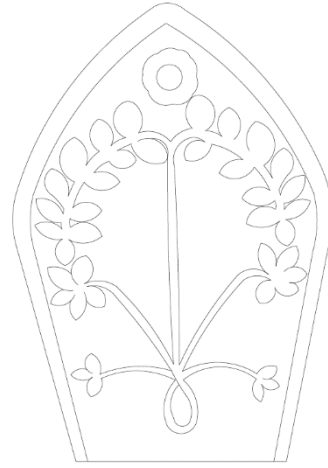
Şekil 3. 261

Şekil 3. 262

Şekil 3. 263

Şekil 3. 264

Genel Durumu: Şahideli toprak mezarın başucu şâhidesi, toprak kayması sebebiyle eğilmiş ve bir kısmı toprak altında kalmış durumdadır. Ayakucu şâhidesinde bir kısmı toprak altındadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek dalı, çiçek, silme, kartuş, yaprak.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen gövdeden kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Kitabe satırları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla bölümlendirilmiştir. Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesi kanlın bir silme ile çevrelenmiştir. Şâhidenin ön yüzeyinde yukarıya doğru yükselen bir çiçek dalı ve bu dalda, biri şâhidenin tepesinde diğerleri yanlarda olmak üzere 3 adet çiçek

bulunmaktadır. Yanlarda bulunan çiçeklerin üzerinde iki adet yapraklı çiçek dalı tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 81

Kimliği : -

Bulunduğu Yer : Ünlüce Köyü Hülü Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 265, 266, 267, 268

Formu : Tespit edilemedi.

Başucu şâhidesi: Güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 72x30x7 cm.

Ayakucu şâhidesi : 69x28x6 cm

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 6 satırı okunabilen kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yanları yuvarlatılmış kartuşlarla belirlenmiştir. Kitabe 6. satırından itibaren kırık olduğundan, kimlik ve tarih bilgisi bulunmamaktadır. Kitabe şudur:

- 1- Hüve'l Hayyu'l Bâkî
- 2- Ah gençliğimde bu alem içre
- 3- Bende şadan olmadım
- 4- Çaresiz derde düştüm
- 5- Def'e imkân bulmadım
- 6- Geçti ömrüm şu cihanda
- 7- ...
- 8- ...
- 9- ...

- ۱- هو الحى الباقي
- ۲- آه کنجلكمده بو عالم ایجره
- ۳- بنده شادان اولدم
- ۴- چاره سز درده دوشدم
- ۵- دفعه امکان بولدم
- ۶- کجدی عمرم شو جهانده
- ۷- ...
- ۸- ...
- ۹- ...

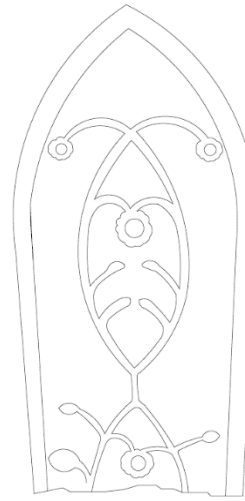
Şekil 3. 265

Şekil 3. 266

Şekil 3. 267

Şekil 3. 268

Genel Durumu: Şahideli toprak mezarın başucu şâhidesinin 6. satırından itibaren kırık ve yeni yapılan bir mezara yaslanmış durumdadır. Ayakucu şâhidesinin de alt kısmı kırık ve yere düşmüş vaziyettedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Güneş şualı başlık, çiçek dalı, çiçek, silme, kartuş, yaprak.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen gövdeden kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Kitabe satırları kartuşlarla birbirinden ayrılmıştır. Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesi kalın bir silme ile çevrelenmiştir. Şâhidenin ön yüzeyinde “s” kıvrımlı olan iki çiçek dalı sarmal biçimde şâhidenin tepeliğinde

birleşmektedir. Çiçek dalının üzerinde iki adet çiçek motifi asılı olarak tasvir edilmiştir. Her iki şâhidenin de arka yüzeleri süslemesizdir.

No : 82

Kimliği : El Hac Muhammed İbni Mahmud

Bulunduğu Yer: Ortalık Köyü mezarlık alanı.

Şekil No : 269, 270

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Baş ucu şâhidesi: Çapraz eğimde dilimli sarıklı külah biçiminde başlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 125x26x12 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

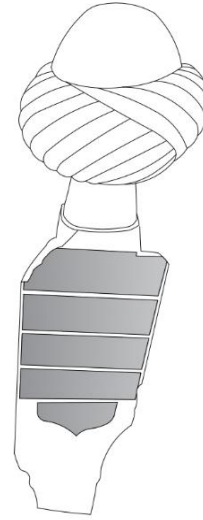
Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Okuyalar Fatiha rahmeten-lil âlemin
- 2- Durağı cennet ola fi makam emin
- 3- Merhum El Hac Muhammed İbni
- 4- Mahmud Efendi ruhuna Fatiha

- ۱- اقویالر فاتحه رحمة للعالمین
- ۲- دوراگی جنت اوله فی مقام امین
- ۳- مرحوم الحاج محمد ابن
- ۴- محمود افندی روحنه فاتحه

Şekil 3. 269

Şekil 3. 270

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılan başucu şâhidesi sağlam olup, başlık ve gövdesinin bazı bölümlerinde kırıklar mevcuttur. Ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdesinin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan başucu şâhidesinde, süsleme unsuru yer almamaktadır. Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde çapraz eğimde dilimli sarıklı külâh biçiminde başlık kullanılmıştır. Kitabenin satır araları kabartma ince silmelerle bölümlenmiştir. Şahidenin tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisinde. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 83

Kimliği : Kadı Esseyid Ahmed Efendi

Bulunduğu Yer: Kaldırayak Köyü Cöcü Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 271, 272, 273, 274

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çapraz eğimde dilimli sarıklı oval başlık ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Düşey dikdörtgen plaka şeklinde gövdeli ve üçgen alınlıklıdır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 96x23x11 cm.

Ayakucu şâhidesi: 84x30-22x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : 1309/ 1891-1892

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülûs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabe şudur:

- 1- Lâ ilâhe İllallâh, Muhammedur Rasûlullah
- 2- Merhum ve mağfur
- 3- Eşşeyh Karabaş
- 4- Muahmmmed Dede
- 5- Rûhiçün el Fatiha

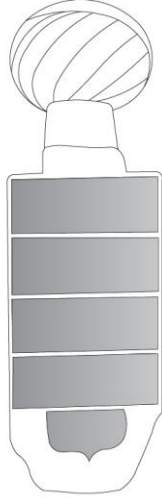
- ۱- لا اله الا الله محمد الرسول الله
- ۲- مرحوم و مغفور
- ۳- الشيخ قره باش
- ۴- محمد دده روحچون
- ۵- الفاتحه

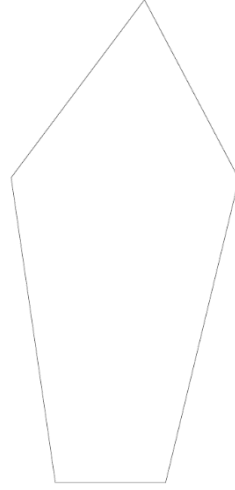
Şekil 3. 271

Şekil 3. 272

Şekil 3. 273

Şekil 3. 274

Genel Durumu: Mezar başucu ve ayakucu şâhideleri mermer malzemedendir. Başucu şâhidesi mezardan sökülmüş durumda olup, sağlamdır. Ayakucu şâhidesi sağlam vaziyettedir..

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş, silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin uzun ve silindirik boynu üzerinde, çapraz sarıklı oval başlık bulunmaktadır. Başucu şâhidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Üçgen alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdeli ayakucu şâhidesinde de herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Her iki şâhidenin arka yüzleri süslemesizdir.

No : 84

Kimliği : Hafız Hasan Efendi Kerimesi Şükriye Hanım

Bulunduğu Yer : Çaylıoğlu Köyü Mezarlık alanı.

Şekil No : 275, 276

Formu : Tespit edilemedi.

Baş ucu şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -x27x7 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

Tarihi : -

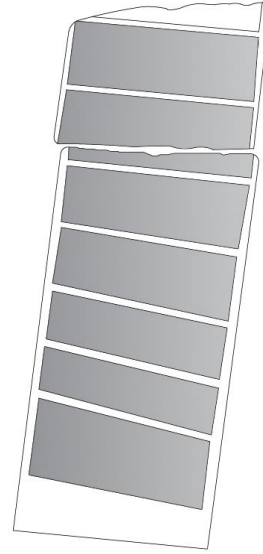
Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde 1 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin ilk birkaç satırı, başlık kısmı kırık olduğundan okunamamıştır. Kitabe şudur:

1- ...	... - ۱
2- ...	... - ۲
3- ...	... - ۳
4- ...	... - ۴
5- Alayı buldum	۵- جنت اعلای بولدوم
6- Bu dünya sizin olsun	۶- بو دنیا سزک اولسون
7- Ben Mevlayı buldu m	۷- بن مولای بولدوم
8- Çaylızade Merhum	۸- جایللی زاده مرحوم
9- Hafız Hasan Efendi	۹- حافظ حسن افندی
10- Kerimesi merhume	۱۰- کریمه سی مرحوم
11- Şükriye Hanım ruhuna Fâtiha	۱۱- شکریه جانم روحنه فاتحه

Şekil 3. 275

Şekil 3. 276

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şâhidesi yere düşmüş durumdadır. Şâhidenin başlığı ve gövdesi kırık olup, başlık mevcut değildir. Mezarın ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin başlık kısmı mevcut olmadığından süsleme unsuru hakkında bilgi verilememiştir. Şahidenin satırları ince mâil çizgilerle bölümlşendirilmiştir. Şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 85

Kimliği : -

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı.

Şekil No : 277, 278, 279, 280

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka halinde gövdeli.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 115x34-30x14 cm.

Ayakucu şâhidesi : 115x36-30x8 cm.

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şahidesinin ön yüzünde, satır aralarındaki düz çizgilerden 11 satır olduğu anlaşılan kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin ilk satırı hariç diğer satırları deforme olduğundan okunamamıştır. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

١- هو الباقي

2- ...

٢- ...

3- ...

٣- ...

4- ...

٤- ...

5- ...

٥- ...

6- ...

٦- ...

7- ...

٧- ...

8- ...

٨- ...

9- ...

٩- ...

10- ...

١٠- ...

11- ...

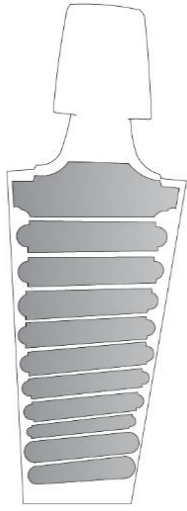
١١- ...

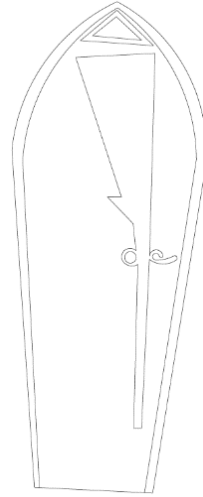
Şekil 3. 277

Şekil 3. 278

Şekil 3. 279

Şekil 3. 280

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu ve ayakucu şâhidelerinin ön yüzleri deforme olmuş vaziyettedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, kartuş, üçgen ve tüfek.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdesinin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan başucu şâhidesinde, süsleme unsuru yer almamaktadır. Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde Hamidiye kalıplı fes başlık bulunmaktadır. Şâhidenin tüm satırlar kartuş içerisine alınmıştır. Ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahip olup, alınlığın ortasında bir adet üçgen bulunmaktadır. Üçgenin hemen altında bir adet tüfek motifi yer almaktadır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 86

Kimliği : -

Bulunduğu Yer : Bahçeli Köyü Odayanı Mevkii Mezarlık Alanı.

Şekil No : 281, 282, 283, 284

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka halinde gövdeli.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : ...x30x11 cm.

Ayakucu şâhidesi : 112x29-27x9 cm.

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde, satır aralarındaki düz çizgilerden 11 satır olduğu anlaşılan kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin ilk satırı hariç diğer satırları deforme olduğundan okunamamıştır. Kitabe şudur:

1- Hüve'l Bâkî

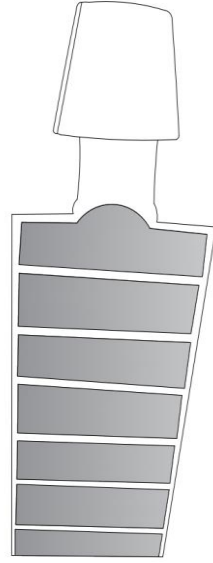
١- هو الباقي

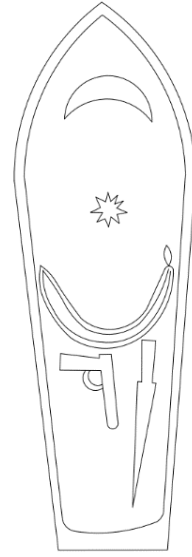
Şekil 3. 281

Şekil 3. 282

Şekil 3. 283

Şekil 3. 284

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesinin ön yüzü deforme olmuş durumdadır. Ayakucu şâhidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hilal, tabanca, kama, yıldız, silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin deforme olmuş yüzeyinde kitabenin düz ince silmelerle bölümlendirildiği anlaşılmaktadır. Şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde Hamidiye kalıplı fes başlık bulunmaktadır. İnce silmeyle çevrili ayakucu şâhidesi, sivri kemer alınlıklı forma sahip olup, gövde yüzeyinde, en üstte aşağıya bakan bir küçük bir hilal, ortasında bir yıldız ve yıldızın altında da hayali bir motif vardır. Şâhidenin en alt kısımda tabanca ve onun yanında kama motifi kullanılmıştır. Her iki şâhidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 87

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Tarakçı Köyü Ak Köprüsü Mevkii mezarlık alanı.

Şekil No : 285, 286, 287, 288

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Bitkisel tepelikli başlık ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 120x30-27x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : 97x34-30x9 cm

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma.

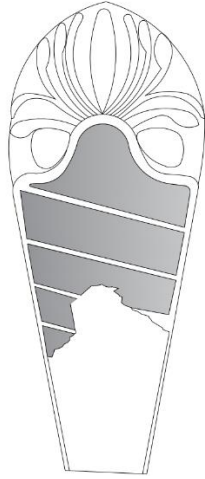
Kitabesi: Şâhidenin ön yüzü tamamen deforme olduğundan okunamamaktadır.

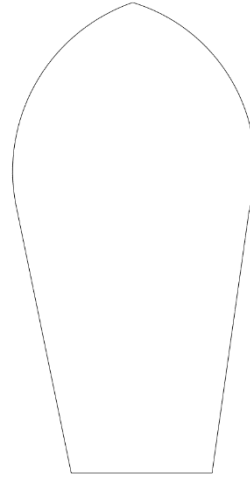
Şekil 3. 285

Şekil 3. 286

Şekil 3. 287

Şekil 3. 288

Genel Durumu: Başucu şâhidenin ön yüzü tamamen deforme olmuştur. Ayakucu şâhidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Bitkisel başlık, silme, yaprak.

Kompozisyon: Daralan dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin bitkisel başlıklığını ayıran iç bükey bir silme bulunmaktadır. Başlık stilize yaprak motifleriyle tasvir edilmiştir. Şâhidenin deforme olmamış kısmından kitabe metinlerini ayıran mâil silmelerin olduğu anlaşılmaktadır. Ayakucu şâidesi sivri kemer alınlıklı olup, gövdesinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

No : 88

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Merkez Çayıçi Mahallesi Belediye Mezarlığı.

Şekil No : 289, 290, 291, 292

Formu : Şahideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Tarikat başlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen bir gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 104x30-28x6,5 cm.

Ayakucu şâhidesi : -x29x7,5 cm

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş /-

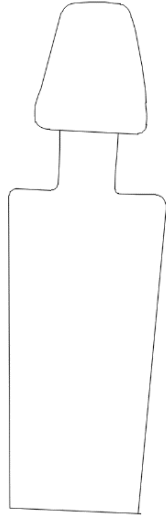
Kitabesi: Kitabesi tamamiyle silik durumdadır.

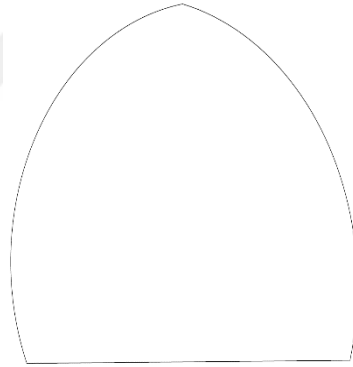
Şekil 3. 289

Şekil 3. 290

Şekil 3. 291

Şekil 3. 292

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu ve ayakucu şâhidesi sonradan yapılan beton duvar arasında kalmaktadır. Tarikat başlığının kırılmış olduğu ve kırılan başlığın gövde üzerine çimento ile tamir edilerek oturtulduğu, boyun bölgesindeki yamadan anlaşılmaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Süslemesiz.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde tarikat başlığı bulunmaktadır. Gövde yüzeyinde kitabe ve süsleme unsuru bulunmamaktadır. Sivri kemer alınlıklı ayakucu şâhidesinde de herhangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır.

No : 89

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Merkez Çayıçi Mahallesi Belediye Mezarlığı.

Şekil No : 293, 294, 295, 296

Formu : Şâhideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: Yuvarlak kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ayakucu şâhidesi: Yuvarlak kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya doğru daralan dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -

Ayakucu şâhidesi : -x26x7 cm

Sanduka : -

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

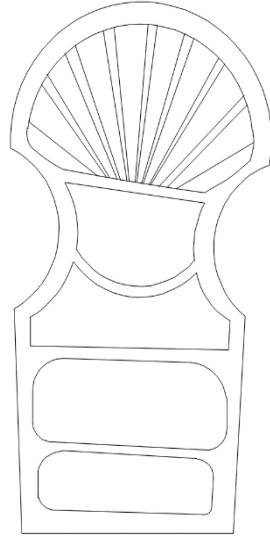
Kitabesi: Kitabesi deforme olduğundan okunamamıştır.

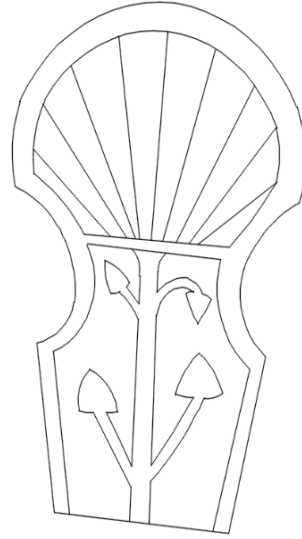
Şekil 3. 293

Şekil 3. 294

Şekil 3. 295

Şekil 3. 296

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şâhidesi, sonradan yapılan tuğla ile örülmüş beton duvar arasında kalmaktadır. Başucu şâhidesinin büyük bir bölümü toprak altında kalmış vaziyettedir. şâhidenin ön yüzü kitabesi okunamayacak kadar eskimiş ve dökülmüştür. Ayakucu şâhidesinin de bir bölümü toprak altında kalmış durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, çiçek dalı.

Kompozisyon: Her iki şâhide, yuvarlak kemer alınlıklıklı ve gövdeyi çevreleyen kalın bir silmeye sahiptir. Şâhidelerin Tepeliklerinde simetrik yukarıdan aşağıya sivrilen silmeler mevcuttur. Tepelik ile gövde, yanlarda dışbükey silmeyle birleşmektedir. Başucu şâhidesinin tepeliği ile gövdesi arasında içbükey ince bir silme bulunmaktadır. Ayakucu şâhidesinin toprağa gömülü olmayan kısmından anlaşıldığı üzere, aşağıdan yukarı yükselen kalın düz bir çiçek dalı tasvir edilmiştir.

No : 90

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 297, 298

Formu : Tespit edilemedi.

Baş ucu şâhidesi: Şualı güneş motifli başlıklı, düşey dikdörtgen gövde üzerine işlenmiş kitabe olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -x29x7 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

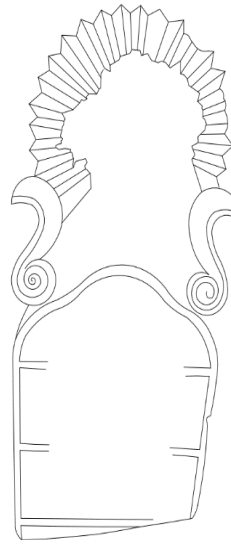
Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Kitabe metni deforme olduğundan okunamamaktadır.

Şekil 3. 297

Şekil 3. 298

Genel Durumu: Şahide taş malzemeden yapılmıştır. Güneş motifli formda olan şahidenin dördüncü satırdan sonrası kırık durumda olup, kırık olan bölümü mevcut değildir. Kitabe metninin tamamı, tepeliğin de bir bölümü deforme olmuş vaziyettedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, akant yaprağı ve gonca gül.

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, şualı güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövdeye sahiptir. Başlık “s” kıvrımlı iki akant yaprağının üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Güneş motifinin ortasına gonca gül motifi yerleştirilmiştir. Deforme olmuş gövde yüzeyinde kitabe metnini ayıran düz ince silmeler görünür durumdadır.

No : 91

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Merkez Cevizli Mahallesi mezarlık alanı.

Şekil No : 299, 300

Formu : Tespit edilemedi.

Baş ucu şâhidesi: -

Ayakucu şâhidesi: Sivri kemer alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdelidir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -x30x7 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : -

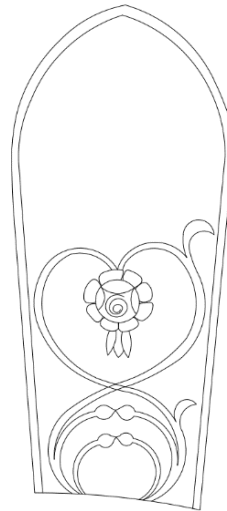
Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: -

Şekil 3. 299

Şekil 3. 300

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılan ayakucu şâhidesi mezarından sökülmüş durumdadır. Başucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır. Şahidenin üst bölümü deforme olmuş vaziyettedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Gül dalı, gül ve silme.

Kompozisyon: Sivri kemer alınlıklı bir forma sahip olan ayakucu şâhidesi, ince bir silme ile çevrilidir. Gövdenin ön yüzünde iki gül dalı sarmal biçimde tasvir edilmiştir. Şahidenin tepeliğine doğru yükselen gül dallarının ortasında bir adet gülbezek motifi

mevcuttur. Gövdenin üst kısmı deforme olduğundan gül dalı tasvirinin devamı silik durumdadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

No : 92

Şekil No : 301, 302

Formu : Şahideli toprak mezar.

Başucu şâhidesi: -

Ayakucu şâhidesi: Topuz başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -

Ayakucu şâhidesi : 96x26x12 cm.

Sanduka : -

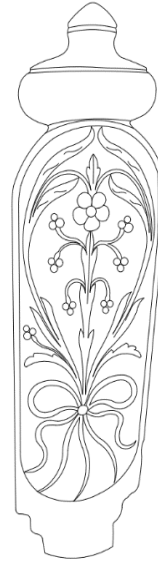
Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma.

Kitabesi: -

Şekil 3. 301

Şekil 3. 302

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan ayakucu şâhidesi, dikdörtgen kesim taş üzerine oturtulmuş ve sağlam durumdadır. Başucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Topuz, silme, çiçek, çiçek dalı, yaprak kurdele, yuvarlak kemer.

Kompozisyon: Ayakucu şâhidesi topuz tepelik ve düşey dikdörtgen gövdeden oluşmaktadır. Şâhidenin ön yüzünde, alttan kurdele şeklinde başlayıp topuz başlığın altında biten çiçek yaprakları yer almaktadır. Bu yaprakların ortasından yükselen bir dal ve dalın ucunda bir çiçek bulunmaktadır. Çiçek dalının iki yanında üçer tomurcuklu dallar görülmektedir.

No : 93

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Ayancık Merkez Yalı Mahallesi eski mezarlık alanı.

Şekil No : 303, 304

Formu : Şâhideli üstü kapalı sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Mermer malzemeden yapılmış olup, sivri kemer alınlıklı düşey dikdörtgen gövdeli.

Ayakucu şâhidesi: -

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : 54x21-19x9 cm.

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : 133x106 cm

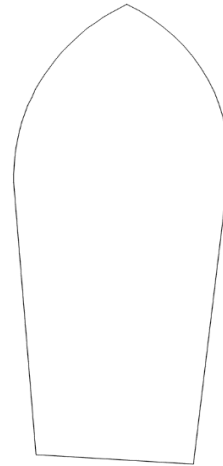
Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: Taş / -

Kitabesi: Kitabe bulunmamaktadır. Muhtemelen bebek mezarıdır.

Şekil 3. 303

Şekil 3. 304

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu şâhidesi, dikdörtgen kesim taş üzerine gömülmüş durumda ve sağlamdırlar. En alt kısmı kaba ham taşlardan oluşan sanduka, üst iki sırası düzgün kesim dikdörtgen taşların birbirine kenetlenmesi suretiyle ve en üstte de rast gele kesim kapak taşı mevcuttur. Mezarın hemen bitişiğinde, annesi olduğu kitabesinden anlaşılan mezar (Kat. No: 48) bulunmaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: -

Kompozisyon: Başucu şâhidesi, sivri kemerli alınlıklı süzlemesiz formdadır.

No : 94

Kimliği : -

Bulunduğu Yer: Ayancık Merkez Yalı Mahallesi eski mezarlık alanı.

Şekil No : 305

Formu : Şâhidesiz üstü açık sanduka tipi mezar.

Başucu şâhidesi: Oturtulduğu yerden sökülmüş durumda ve mevcut değildir.

Ayakucu şâhidesi: Oturtulduğu yerden sökülmüş durumda ve mevcut değildir.

Ölçüleri : Başucu şâhidesi : -

Ayakucu şâhidesi : -

Sanduka : 286x174 cm

Tarihi : -

Malzeme/ İşleniş: -

Kitabesi: -

Şekil 3. 305

Genel Durumu: Şahideleri mevcut değildir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: -

Kompozisyon: Başucu şahidesi ve ayakucu şahidesi mevcut olmayan sandukalı mezarın alt kısmı, kaba ham taşların birbirlerine kenetlenmesi suretiyle, üstü ise düzgün kesim dikdörtgen taşların birbirlerine kenetlenmesi suretiyle yapılmıştır. Mezarın dört köşesinde sütunlar bulunmaktadır.

4. DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

Ayancık ve köylerinde Osmanlı Dönemine ait 94 mezar tespit ettik. Bunlardan elli üçü erkek (Kat. No: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 45, 49, 52, 53, 59, 60, 61, 64, 67, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 82, 83, 85, 86, 88); otuz yedisi kadın (Kat. No: 6, 8, 12, 15, 16, 18, 19, 29, 35, 37, 39, 41, 43, 46, 47, 48, 50, 51, 54, 55, 56, 57, 58, 62, 63, 65, 66, 68, 69, 71, 74, 80, 81, 84, 87, 89, 90) mezarıdır. Bunlarla birlikte katalogda yer verdiğimiz dört örnekte (Kat. No: 91, 92, 93, 94) başucu şahidesi mevcut olmadığından cinsiyetleri hakkında bilgi verilememiştir. İncelediğimiz mezarların 62 tane de ayakucu şahidesi bulunmaktadır.

Bu bölümde katalog halinde sunulan 94 mezarın tip açısından, 152 mezar taşının ise tip, kitabe, yazı türü, başlık, malzeme ve süslemelerde kullanılan motifleri bakımından, genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

4.1. Mezar Tipleri

Ayancık ve köylerindeki mezar taşlarını konu edinerek incelemiş olduğumuz mezarları, yapısı bakımından şu şekilde sınıflandırabiliriz; Şâhideli üstü açık sandukalı mezarlar, şâhideli üstü kapalı sandukalı mezarlar, şâhideli mezarlar ve şâhideli toprak mezarlar. Bu mezar tiplerinin Sinop genelinde kullanıldığı, mezar taşları konusunda Sinop Seyyid Bilal Türbesinde⁸⁷ ve Boyabat ilçesinde⁸⁸ yapılan çalışmalarda görülmüştür. Literatür taramamızda, Samsun, Ordu, Trabzon, Rize, Amasya, Kastamonu, Malatya ve Aydın gibi şehirlerde yapılan mezar taşı çalışmalarında da bu tip mezarlara yer verilmiştir.

4.1.1. Şâhideli Üstü Açık Sandukalı Mezarlar

Pehle taşlarının dikdörtgen bir sanduka olacak şekilde birbirlerine bağlanıp, içine toprak doldurularak başucu ve ayakucu şâhidelerinin dikilmesi ve üzeri açık bırakılan mezar tipidir. Araştırma yaptığımız mezarlıklarda 7 adet şâhideli üstü açık sandukalı mezar mevcuttur (Kat. No: 27, 45, 48, 49, 52, 55, 65). Bir mezarın ise şâhideleri sökülmüş ve üstü açık sandukalı olduğu görülmektedir (Kat. No: 94).

⁸⁷ Fatma Türker, *Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Taşları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2011.

⁸⁸ Halit Çal, *Boyabat Mezar Taşları*, Boyabat Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2015.

Mezarlardan 1 tanesinin de sadece başucu şâhidesi bulunmaktadır (Kat. No: 27). İncelediğimiz bu formdaki mezarlar, 1882-1918 tarihleri arasında yapılmıştır.

4.1.2. Şâhideli Üstü Kapalı Sandukalı Mezarlar

Tek parça halinde yapılan kapak taşının sandukanın üzerine yerleştirilmesi ile oluşan mezar tipidir. İncelediğimiz mezarların 2 tanesinde şâhideli üzeri kapalı sanduka tipi mezar mevcuttur (Kat. No: 51, 93). Bu mezarlardan 1 tanesi silindirik şâhideli ve 1914 tarihli olup, üzerinde bulunan kapak taşında, yağmur suyu girmesi için delik bulunmaktadır (Kat. No: 51). Diğerinin ise sadece ayakucu şâhidesi yer almaktadır (Kat. No: 92).

4.1.3. Şâhideli Mezarlar

Başucu ve ayakucu şâhidelerinin, sonradan yapılan beton havuzun baş ve uç kısmına yerleştirilmesi ile oluşan mezar tipidir. İncelediğimiz mezarların 12 tanesinde şâhideli mezar mevcuttur (Kat. No: 4, 20, 34, 35, 39, 47, 50, 53, 56, 58, 60, 72). Bu mezarların 3 tanesinde ise sadece başucu şâhidesi bulunmaktadır (Kat. No: 34, 35, 72). Diğerlerinde ise her iki şâhidede yer almaktadır. İncelediğimiz bu formdaki mezarlar, 1799-1925 tarihleri arasında yapılmıştır.

4.1.4. Şâhideli Toprak Mezarlar

Mezar çevresinde herhangi bir yapı unsuru yapmadan başucu ve ayakucu şâhidelerinin doğrudan toprağa dikilmesi ile oluşan mezar tipidir. İncelediğimiz mezarların 67 tanesinde şâhideli toprak mezar mevcuttur (Kat. No: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 54, 57, 59, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 92). Bu mezarların 24 tanesinde sadece başucu şâhidesi yer almaktadır (Kat. No: 1, 9, 13, 14, 16, 17, 18, 21, 24, 28, 38, 41, 62, 63, 64, 66, 67, 8, 74, 75, 77, 78, 79, 82).

4.2. Mezar Taşı Tipleri

Çalışmamızın bu bölümünde, mezar taşları cinsiyete göre sınıflandırılmıştır. Ancak 91, 92, 93 ve 94 no'lu mezarların başucu şâhideleri bulunmadığından sınıflandırmaya dahil edilmemiştir.

4.2.1. Erkek Mezar Taşları

Ayancık ve köylerindeki mezarlıklarda elli üç adet erkek mezarı bulunmaktadır. Bunlardan otuz iki tanesinde (Kat. No: 2, 3, 4, 7, 10, 11, 20, 22, 23, 25, 26, 30, 31, 32, 33, 36, 40, 42, 44, 45, 49, 52, 53, 59, 60, 61, 70, 76, 83, 85, 86, 88) baş ve ayakucu şahideleri bulunurken, yirmi bir tanesinde (Kat. No: 1, 5, 9, 13, 14, 17, 21, 24, 27, 28, 34, 38, 64, 67, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 82) sadece başucu şahidesi yer almaktadır. Erkek mezar taşlarında ayakucu ve başucu şahideleri farklı formalarda yapıldığından ayrı ayrı incelemeye tabi tutulmuştur.

4.2.1.1. Başucu Şâhideleri

Form tipleri farklı olan erkek mezar taşlarının başlıkları şu şekilde sınıflandırılmaktadır; fesli olanlar, sarıklı olanlar, sivri kemer alınlıklı olanlar, kavuklu olanlar, tarikat başlıklı olanlar, dardağan başlıklı olanlar.

Erkek mezar başucu şâhidelerinden sadece bir tanesinin başlığı kırık olduğundan başlık tipi hakkında bilgi verilememiştir (Kat. No: 5).

4.2.1.1.1. Fesli Olanlar

Fesler, Osmanlı Dönemi erkek mezarlarında yaygın olarak kullanılan başlık türlerinden biridir. Diğer başlıklara göre daha basit olan feslerin biçimine göre çeşitli tipleri vardır.⁸⁹ Araştırmamıza konu olan erkek mezar taşlarında, sadece Osmanlı Devletinde 1876-1909 yılları arasında padişah olan Sultan 2. Abdülhamid'in ismiyle kullanılan Hamidî fes kullanılmıştır.

4.2.1.1.1.1. Hamidî Fes

Osmanlı dönemi erkek mezarlarında en fazla kullanılan tip olan Hamidî fes başlıklar, devletin üst düzey kademelerinde görevli memurlar, askeriye mensupları, zengin tüccarların yanısıra, her sınıftan halk tabakası tarafından da kullanılmıştır.⁹⁰ Ayancık ve köylerinde yaptığımız araştırmalarda yirmi bir adet Hamidiye kalıplı fesli başlık bulunmaktadır (Kat. No: 3, 11, 14, 27, 28, 30,32, 36, 38, 40, 45, 52, 59, 60, 61, 70, 76, 78, 79, 85, 86). Hamidî feslerin alt genişliği üst genişliğinden biraz daha fazladır. İncelediğimiz başlıkların 18. 19. ve 20. y.y'lara ait olduğu görülmektedir. İncelediğimiz mezar taşlarından sadece bir tanesinde (Kat. No: 59) meslek olarak

⁸⁹ Çal, "Boyabat Mezar Taşları", ss. 137.

⁹⁰ Güzel, "Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri", ss.190.

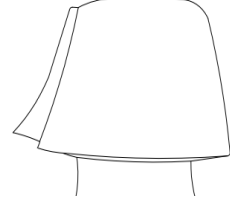
çavuş unvanı kullanılmıştır. Bununla birlikte unvan ve vasıf olarak hacı, ağa, bey, efendi ifadelerine yer verilmiştir. Aşağıda bu başlıkların üç örneğine yer verilmiştir.

Şekil 4. 1

Şekil 4. 2

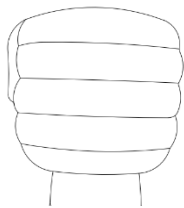
Şekil 4. 3

4.2.1.1.2. Sarıklı Olanlar

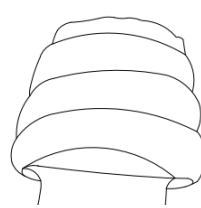
Araştırmamızda sarık tipli başlığa sahip yirmi dört adet mezar taşı tespit edilmiştir (Kat. No: 2, 7, 10, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 31, 34, 42, 44, 49, 53, 64, 67, 73, 75, 79, 82, 83). Bu tipte yer alan mezar taşları dört alt başlıkta incelenmiştir.

4.2.1.1.2.1. Yatay Dilimli Sarıklı Başlık

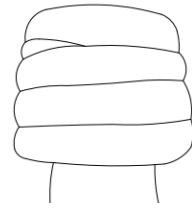
Sarık dilimlerinin yatay bir şekilde başlığa sarılmasıyla oluşmaktadır. Çalışmamızda bu tipte sekiz adet başlık bulunmaktadır (Kat. No: 10, 25, 49, 53, 64, 73, 75, 79). Bu tip başlığın kullanıldığı mezar taşlarında herhangi bir meslek ifadesi yer almamakla birlikte, hafız, molla, reis, hacı ve ağa vasıfları belirtilmiştir. Tarih olarak 19. ve 20. y.y'lara ait olduğu görülmektedir. Aşağıda bu başlıkların üç örneğine yer verilmiştir.

Şekil 4. 4

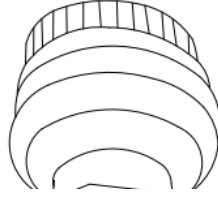
Şekil 4. 5

Şekil 4. 6

4.2.1.1.2.2. Çubuklu Başlıklı Kalın Dilimli Sarıklı Kavuk Şeklinde Başlık

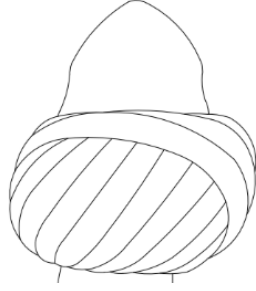
Düşey uzun çubuk derinliği verilmiş silindirik başlığın alt kısmına kalın dilimli sarık sarılmasıyla oluşur. Üstte uzun çubuklar görünür haldedir. Çalışmamızda bu tipte bir adet başlık bulunmaktadır (Kat. No: 17). İncelediğimiz örneğin 19. y.y'a ait olduğu ve herhangi bir meslek grubunda olmadığı görülmektedir.

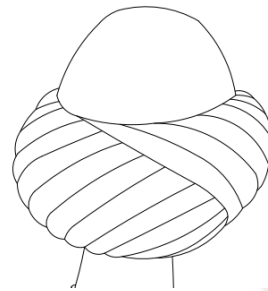
Şekil 4. 7

4.2.1.1.2.3. Çapraz Dilimli Sarıklı Külâh Biçiminde Başlık

Bu tip başlığın tepesi külâh şeklindedir. İri dilimli sarıkla sarılan külâhın üst kısmı sarılmamıştır. Çalışmamızda bu tipte iki adet başlık bulunmaktadır (Kat. No: 7, 82). Bu taşlardan 7 no'lu örneğin 19. y.y'la ait olduğu görülmektedir. Diğer taşın tarihi belli değildir. İki örnekte de meslek ifadesi yer almamakla birlikte hacı ve ağa vasıfları kullanılmıştır.

Şekil 4. 8

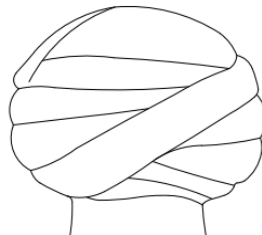
Şekil 4. 9

4.2.1.1.2.4. Oval Başlıklar

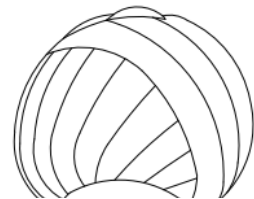
Takke olan iç başlığın etrafına çapraz yada yatay şekilde sarık sarılmasıyla oluşan başlık tipidir. Çalışmamızda bu tipte on üç başlık bulunmaktadır (Kat. No: 2, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 31, 34, 42, 44, 67, 83). İncelediğimiz başlıkların 18. 19. ve 20. y.y'lara ait olduğu görülmektedir. Bu başlığın kullanıldığı bir örnekte meslek olarak tıbbiye mektebi hocalığı karşımıza çıkmaktadır. diğerlerinde ise dede, seyyid, ağa, hacı efendi, reis vasıfları yer almaktadır. Aşağıda bu başlıkların üç örneğine yer verilmiştir.

Şekil 4. 10

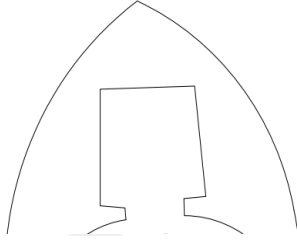
Şekil 4. 11

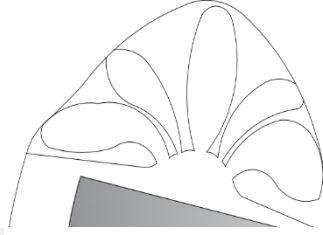
Şekil 4. 12

4.2.1.1.3. Sivri Kemer Alınlıklı Olanlar

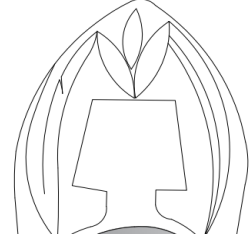
Bu tip mezar taşları başlıksız olup sivri bir kemere sahiptir. Genellikle alınlık kısmına süsleme unsuru yerleştirilir. Çalışmamızda bu tipte yalnızca üç adet başlık bulunmaktadır (Kat. No: 9, 13, 77). Bu başlığın kullanıldığı örneklerde herhangi bir meslek yada vasıf ifadesi yer almamaktadır. İncelediğimiz başlıkların 18. y.y'la ait olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 13

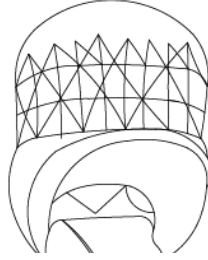
Şekil 4. 14

Şekil 4. 15

4.2.1.1.4. Kavuklu Olanlar

İç başlığın büyük bir bölümünün görüldüğü ve alt kısmının taşkın olmasıyla oluşan başlık tipidir. İncelediğimiz mezarlardan sadece bir tanesinde bu tip başlık görülmüştür (Kat. No: 33). Bu örnek 19. y.y'a ait olup, seyyid vasıflıdır.

Şekil 4. 16

4.2.1.1.5. Tarikat Başlıklı Olanlar

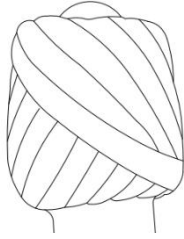
İncelediğimiz mezarlardan sadece bir tanesinde tarikat başlığı bulunmaktadır (Kat. No: 88). Şâhidenin kitabesi okunmadığından hangi y.y'larda yapıldığı ve hangi meslek ya da unvana sahip olduğu belirlenememiştir.

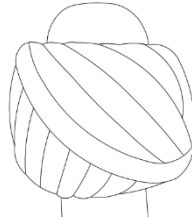
Şekil 4. 17

4.2.1.1.6. Dardağan Başlıklı Olanlar

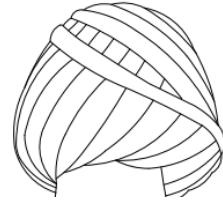
İç başlığın dışının kalın dilimli sarıkla sarılıp, tepesinin çok az görünmesi ile oluşan başlık tipidir. İncelediğimiz mezarlardan sadece üç tanesinde dardağan başlık bulunmaktadır (Kat. No: 1, 4, 72). Bu başlığın kullanıldığı birinde meslek olarak çavuş ifadesi yer almaktadır. Vasıf olarak molla ve ağa ifadeleri kullanılmıştır. İncelediğimiz başlıkların 18. y.y'la ait olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 18

Şekil 4. 19

Şekil 4. 20

4.2.1.2. Ayakucu Şâhideleri

Form tipleri farklı olan erkek mezar taşlarının ayakucu şâhidelerinin başlık tipleri şu şekilde sınıflandırılmaktadır; sivri kemer alınlıklı olanlar, üçgen alınlıklı olanlar, bitkisel biçimli başlıklı olanlar, topuz başlıklı olanlar.

4.2.1.2.1. Sivri Kemer Alınlıklı Olanlar

Araştırmamıza konu olan erkek mezar taşlarının ayakucu şâhidelerinde en çok kullanılan formdur. Düşey ya da daralan dikdörtgen plaka halindeki gövdenin üst kısmının sivri bir şekilde sonlanmasıyla oluşur. İncelediğimiz mezarların yirmi iki tanesinde bu tip başlık görülmektedir (Kat. No: 3, 10,11, 22, 23, 30, 31, 32, 36, 42, 49, 52, 53, 59, 60, 61, 70, 73, 76, 85, 86, 88).

Şekil 4. 21

4.2.1.2.2. Üçgen Alınlıklı Olanlar

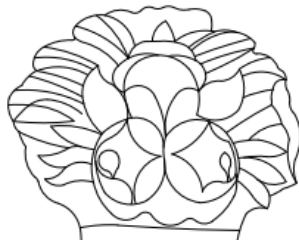
Düşey ya da daralan dikdörtgen plaka halindeki gövdenin üst kısmının üçgen bir şekilde sonlanmasıyla oluşur. Araştırmamıza konu olan erkek mezar taşlarındaki üçgen alınlıklı ayakucu şâhidelerinin tümü süzlemesiz sade üçgen bir forma sahiptir. İncelediğimiz mezarların altı tanesinde bu tip başlık görülmektedir (Kat.No: 2, 4, 7, 26, 33, 83).

Şekil 4. 22

4.2.1.2.3. Bitkisel Biçimli Başlıklı Olanlar

Genellikle dikdörtgen plaka halinde gövde üzerinde bitkisel bezeme unsurlarının tepelik yüzeyine yerleştirilmesi ile oluşan başlık türüdür. Başucu şâhidesi olarak sadece kadın mezarlarında görülen bitkisel biçimli başlık, ayakucu şâhidesi olarak hem erkek hem de kadın mezarlıklarında görülebilmektedir. İncelediğimiz erkek mezarlarının iki tanesinde bu tip başlık yer almaktadır (Kat.No: 25, 45).

Şekil 4. 23

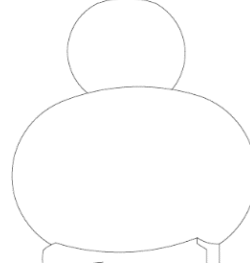
Şekil 4. 24

4.2.1.2.4. Topuz Başlıklı Olanlar

İncelediğimiz erkek mezar ayakucu şahidelerinin iki tanesinde topuz biçimli başlık kullanılmıştır (Kat.No: 40, 44).

Şekil 4.. 25

Şekil 4. 26

4.2.2. Kadın Mezar Taşları

Ayancık ve köylerindeki mezarlıklarda otuz yedi adet kadın mezarı bulunmaktadır. Bunlardan yirmi altı tanesinde (Kat. No: 6, 8, 12, 15, 19, 29, 37, 39, 43, 46, 47, 48, 50, 51, 54, 55, 56, 57, 58, 65, 69, 71, 80, 81, 86, 89) baş ve ayakucu şahideleri bulunurken, on bir tanesinde (Kat. No:16, 18, 35, 41, 62, 63, 66, 68, 74, 84, 90) sadece başucu şahidesi yer almaktadır. Kadın mezar taşlarında ayakucu ve başucu şahideleri farklı formlarda yapıldığından ayrı ayrı incelemeye tabi tutulmuştur.

4.2.2.1.Başucu Şâhideleri

Form tipleri farklı olan kadın mezar taşlarının başlıkları şu şekilde sınıflandırılmaktadır; bitkisel tepelikli olanlar, şualı güneş motifli olanlar, sivri kemer alınlıklı olanlar, üçgen alınlıklı olanlar, yuvarlak kemer alınlıklı olanlar, hotoz başlıklı olanlar, dairesel başlıklı olanlar.

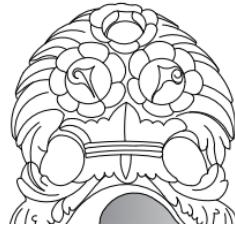
Erkek mezar başucu şahidelerinden sadece bir tanesinin başlığı kırık olduğundan başlık tipi hakkında bilgi verilememiştir (Kat. No: 5).

4.2.2.1.1. Bitkisel Tepelikli Olanlar

Araştırma konumuz olan kadın mezar taşlarında en çok kullanılan başlık türüdür. İncelediğimiz kadın mezar başucu şahidelerinin on iki tanesinde bu tip başlık kullanılmıştır (Kat.No: 37, 39, 46, 48, 51, 56, 57, 58, 63, 68, 87, 90). Bu örneklerin 19. ve 20. y.y'lara ait olduğu görülmektedir. Aşağıda bu başlıkların üç örneğine yer verilmiştir.

Şekil 4. 27

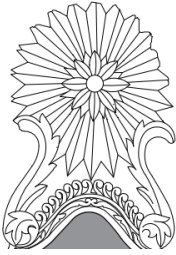
Şekil 4. 28

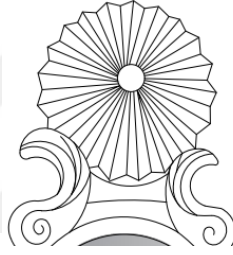
Şekil 4. 29

4.2.2.1.2. Şualı Güneş Motifli Olanlar

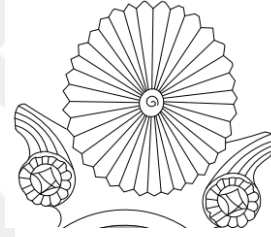
Düsey ya da daralan dikdörtgen plaka halinde gövde üzerine şualı güneş motifli tepeliğin yerleştirilmesi ile oluşur. İncelediğimiz kadın mezarlarından sekiz tanesinde bu tip başlık kullanılmıştır (Kat.No: 12, 29, 43, 50, 54, 55, 80, 81). Bu örneklerin 19. ve 20. y.y'lara ait olduğu görülmektedir. Aşağıda bu başlıkların üç örneğine yer verilmiştir.

Şekil 4. 30

Şekil 4. 31

Şekil 4. 32

4.2.2.1.3. Sivri Kemer Alınlıklı Olanlar

Düsey ya da daralan dikdörtgen plaka halindeki gövdenin üst kısmının sivri bir şekilde sonlanmasıyla oluşur. İncelediğimiz kadın mezarlarından altı tanesinde bu tip form kullanılmıştır (Kat.No: 6, 8, 35, 62, 69, 74). Bu örneklerin 19. ve 20. y.y'lara ait olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 33

4.2.2.1.4. Üçgen Alınlıklı Olanlar

Düsey ya da daralan dikdörtgen plaka halindeki gövdenin üst kısmının üçgen bir şekilde sonlanmasıyla oluşur. İncelediğimiz kadın mezarlarından dört tanesinde bu tip

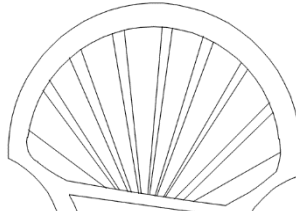
form kullanılmıştır (Kat.No: 15, 16, 18, 19). Bu örneklerin 19. ve 20. y.y'lara ait olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 34

4.2.2.1.5. Yuvarlak Kemer Alınlıklı Olanlar

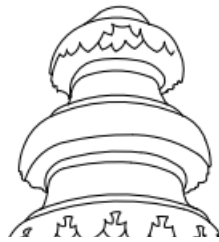
Düşey ya da daralan dikdörtgen plaka halindeki gövdenin üst kısmının yarım daire şekilde sonlanmasıyla oluşur. İncelediğimiz kadın mezarlarından yalnızca bir tanesinde bu örnek kullanılmıştır (Kat.No: 89).

Şekil 4. 35

4.2.2.1.6. Hotoz Başlıklı Olanlar

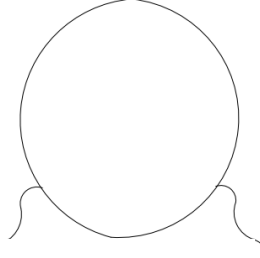
Araştırma konumuz olan kadın mezar taşlarından yalnızca bir tanesinde bu tip başlık bulunmaktadır (Kat.No: 47). Bu örneğin 20. y.y'la ait olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 36

4.2.2.1.7. Dairesel Başlıklı Olanlar

Araştırma konumuz olan kadın mezar taşlarından yalnızca bir tanesinde bu tip başlık bulunmaktadır (Kat.No: 71).

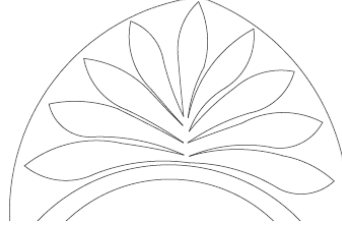
Şekil 4. 37

4.2.2.2. Ayakucu Şâhideleri

Form tipleri farklı olan kadın mezar taşlarının ayakucu şâhidelerinin başlık tipleri şu şekilde sınıflandırılmaktadır; sivri kemer alınlıklı olanlar, yuvarlak kemer alınlıklı olanlar, bitkisel tepelikli olanlar, üçgen alınlıklı olanlar, şualı güneş motifli olanlar, hotoz başlıklı olanlar.

4.2.2.2.1. Sivri Kemer Alınlıklı Olanlar

Araştırma konumuz olan kadın mezar ayakucu şâhidelerinde en çok kullanılan örnektir. Bu grup içerisinde on beş örnek incelenmiştir (Kat. No: 6, 8, 12, 29, 46, 48, 54, 56, 57, 58, 69, 71, 80, 81, 87).

Şekil 4. 38

4.2.2.2.2. Yuvarlak Kemer Alınlıklı Olanlar

Bu gruba dahil olan üç örnek incelenmiştir (Kat. No: 55, 66, 90).

Şekil 4. 39

4.2.2.2.3. Bitkisel Tepelikli Olanlar

Araştırma konumuz olan kadın mezar taşlarından üç tanesinde bu tip başlık bulunmaktadır (Kat.No: 37, 39, 51).

Şekil 4. 40

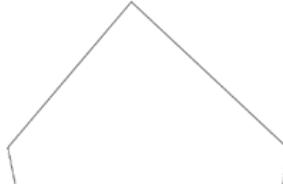
Şekil 4. 41

Şekil 4. 42

4.2.2.2.4. Üçgen Alınlıklı Olanlar

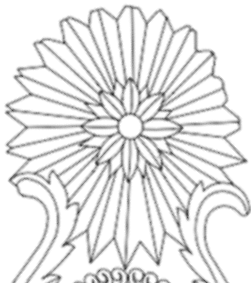
Bu başlık altında iki örnek incelenmiştir (Kat.No: 15, 19).

Şekil 4. 43

4.2.2.2.5. Şuallı Güneş Motifli Olanlar

Bu grup içerisinde iki örnek tespit edilmiştir. (Kat.No: 43, 50). Bu örnek sadece başucu şâhideleri bu tipte olanları tamamlamak için kullanılmıştır.

Şekil 4. 44

Şekil 4. 45

3.2.2.2.6. Hotoz Başlıklı Olanlar

Bu başlık altında sadece bir örnek incelenmiştir. (Kat.No: 47).

Şekil 4. 46

4.2.3. Başlığı Kırık Olanlar

İncelediğimiz erkek ve kadın mezarlarından dört tanesinin başlıkları kırık olduğundan bilgi verilememiştir (Kat. No: 5, 41, 65, 84)

4.3. Malzeme ve İşleniş

Araştırma konumuz olan Ayancık ve çevresindeki mezar taşlarında, malzeme olarak mermer ve taş kullanılmıştır. Ayancık'ta mermer yatağı bulunmaktadır. Ancak dönemin mezar taşlarında kullanılan mermerin nereden temin edildiği ya da kimler tarafından yapıldığı hakkında kesin bir bilgi yoktur. Mezarlarda kullanılan taş malzemenin, büyük bir bölümü bölgede yoğun olarak bulunan ve eski evlerin çatı kapatma taşı olarak da kullanılan kayrak taşıdır. Mezarların bazılarının sandukalarında ise iyi cins taş kullanılmıştır. İncelediğimiz mezar taşı şahidelerindeki süslemeler oyma ve kabartma teknikleriyle işlenmiştir. Kitabeler alçak kabartma tekniğiyle yazılmıştır.

Süsleme unsuru kullanılan ayakucu şahidelerinin tamamında kabartma tekniği kullanılmıştır. Şahidelerden on beş tanesinin (Kat. No: 2, 4, 7, 8, 15, 19, 22, 26, 32, 33, 36, 83, 87, 88, 93) yüzeyi boş bırakılıp, herhangi bir süsleme unsuru kullanılmamıştır.

4.4. Yazı

Mezar sahibi ve dönemin edebî yönü hakkındaki bilgilere ulaştığımız en önemli unsurlar, şahideler üzerindeki yazılardır. Bu yazılar, taşı yazan hattatların kullandığı şekillere göre farklılık göstermektedir. İncelediğimiz mezar taşlarının kitabelerinde üç yazı şekline rastlanmıştır. Bunlar tâ'lik, nesih ve sülüs hatlardır. Mezar taşlarından

sadece bir tanesinin (Kat. No: 26) ustasının ismi kitabesinde yazılıdır. İncelediğimiz mezar taşlarındaki bu yazılar hem biçim hem de içerik yönünden birtakım niteliklere sahiptir.

4.4.1. Yazıların Biçimsel Özellikleri

Araştırma konumuz olan Ayancık ve çevresindeki mezar taşlarının tamamında kitabelerde yazı dili olarak Osmanlı Türkçesi kullanılmıştır. Sadece kitabelerin başlangıç ifadelerinde Arapçaya yer verilmiştir. İncelediğimiz kırk bir mezar taşının (Kat. No: 3, 6, 8, 13, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 60, 61, 65, 69, 70, 74, 76) kitabelerinde yazı türü olarak tâ'lik kullanılmıştır. Yirmi dört mezar taşı (Kat. No: 1, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 18, 28, 29, 38, 54, 59, 62, 64, 66, 67, 71, 77, 78, 79, 80, 81, 84) nesih hatla ve on yedi mezar taşı da (Kat. No: 2, 4, 5, 15, 16, 17, 19, 25, 26, 33, 58, 68, 72, 73, 75, 82, 83) sülüs hatla yazılmıştır. Ayrıca yedi mezar taşının (Kat. No: 63, 85, 86, 87, 88, 89, 90) kitabesi okunamadığından ve dört mezarın (Kat. No: 91, 92, 93, 94) başucu şâhidesi bulunmadığından yazı türleri hakkında bilgi verilememiştir. Üç yazı türünün de 18.19. ve 20. y.y'larda örnekleri bulunmaktadır.

Kitabe satırları, aralarına çekilen silmelerle birlikte, altmış altı kitabede eğimsiz, düz, on sekiz kitabede ise mâil biçimdedir. Mâil olan yazı türlerinin iki tanesi sülüs (Kat. No: 25, 68), on altı tanesi (Kat. No: 3, 20, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 37, 39, 41, 42, 48, 63, 70, 87) tâ'liktir. Satırları eğimsiz, düz olanlar ise tâ'lik, nesih ve sülüs yazı ile yazılmıştır. Bir mezarın kitabesi (Kat. No: 13) dikdörtgen çerçeve içerisine yazılmıştır. İki mezarın (Kat. No: 47, 51) kitabesi ise silindirik gövde üzerine işlenmiştir. Kitabelerin bir kısmının serlevhası ve tarih bölümü kartuş içerisine alınmıştır. Kartuşlarda yay ve oval şekli kullanılmıştır.

4.4.2. Yazıların Muhtevası

İncelediğimiz mezar taşlarının kitabeleri, içerik açısından şu şekilde sınıflandırılmaktadır; başlangıç ifadeleri, ölmeden önceki durumu ile ölüm sebebi bildirme, dua, istek ve temenni, nasihat, toplumsal statü ifadeleri, aile adları, isimler, memleket ve tarih.

4.4.2.1. Başlangıç İfadeleri

Mezarların başucu şâhidelerinin ilk satırında yer alan ifadelerdir. Serlevha olarak tabir edilen bu satırlar Arapça olarak yazılmıştır.

Üç temel başlık altında yer verdiğimiz başlangıç ifadelerinde en fazla kullanılan örnek, Allah'ın isimlerinden oluşmaktadır (Kat. No: 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 85, 86). İkinci sırada serzeniş bildiren cümleler (Kat. No: 6, 10, 18, 22, 23, 37, 39, 40, 46, 49, 69, 70, 71) yer almaktadır. İki adet kitabe (Kat. No: 33, 83) Kelime-i Şehadet ile üç adet kitabe de (Kat. No: 7, 72, 82) başlangıç ifadesiz yazılmıştır. Sekiz adet şâhidenin başlangıç kısmı kırık ya da deforme olduğundan (Kat. No: 5, 41, 63, 84, 87, 88, 89, 90) başlangıç ifadesi hakkında bilgi verilememiştir.

4.4.2.1.1. Allah'ın İsimleri (Esmâ-i Hüsnâ)

Şahidelerin tümünde Allah'ın isimleri ilk satırda kullanılmıştır. Başucu şâhidelerinin otuz dokuz tanesinde (Kat. No: 1, 4, 8, 11, 13, 15, 19, 20, 21, 24, 25, 27, 31, 32, 36, 38, 43, 45, 47, 50, 52, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 73, 74, 75, 77, 80, 85 86) “هو الباقي” Hüve'l Bâkî (O daima var olandır) Esmâsı yer almaktadır. Bir örnekte ise (Kat. No: 16) “الباقي” El-Bâkî (O, sonsuzdur) esması, on beş tanesinde (Kat. No: 9, 12, 14, 17, 28, 29, 30, 34, 53, 54, 59, 76, 78, 79, 81) “هو الحي الباقي” Hüve'l Hayyu'l Bâkî (O diri ve daima var olandır), yedi tanesinde ise (Kat. No: 3, 35, 42, 44, 48, 51, 65) “هو الخالق الباقي” Huve'l-Hallâku'l-Bâkîl (O her şeyi yaratan ve daima var olandır) Esmâları yazılmıştır.

İki örnekte (Kat. No: 2, 26) “يا هو” Ya Hû (Ey Allah) Esmâsı, bir örnekte de (Kat. No: 55) “هو الحي القديم” Hüve'l- Hayyu'l-Kadîm (O diri ve varlığının başlangıcı olmayandır) Esmâsı kullanılmıştır.

4.4.2.1.2. Serzeniş İfadeleri

İncelediğimiz kitabelerde iki serzeniş ifadesi yer almaktadır. On bir adet mezar taşında (Kat. No: 6, 10, 18, 22, 23, 39, 46, 49, 69, 70, 71) “آه من الموت” Âh mine'l-mevt (Ah ölümdendir!) ifadesi kullanılmıştır. İki adet örnekte ise (Kat. No: 37, 40) “آه من الفراق” (Ayrılıktan dolayı ah!) ifadesi yer almaktadır.

4.4.2.1.3. Kelime-i Şehadetle Başlayanlar

İncelediğimiz örneklerden iki tanesinde (Kat. No: 33, 83) “لا اله الا الله محمد الرسول” (Allah'tan baska ilâh yoktur Muhammed O'nun rasûlüdür) Kelime-i Şehadet ifadesi yer almıştır.

4.4.2.2. Durum ve Sebep Bildirme

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında durum ve sebep bildirme ifadeleri şu cümlelerle yazılmıştır:

İfade	Kat. No	Tarih
Ağniya-ı şakirinden idi Hemen gelüp gitti	27	1882
Ah gençliğimde bu alem içre bende şadan olmadım Çaresiz derde düştüm def'e imkân bulmadım Geçti ömrüm şu cihanda	28, 81	1884, -
Ah gençliğimde bu alem içre bende şadan olmadım Çaresiz derde düşdüm def'e imkân bulmadım Geçti ömrüm şu cihanda bir safa görmedim Bir misafir gibi geldim mihman olmadım	12	1811
Ah ile zâr kılarak tazeliğime doymadım Çün ecel peymanesi dolmuş muradım almadım Hasretâ fânî cihânda tûl ömür sürmedim Firkatâ takdîr bu imiş tâ ezelden bilmedim	6	1801
Aldım arzumi gayri fani dünyadan Bırakıp gittim altı evladı bu dünyadan	55	1918
Bir gonca gül idim açılmadan soldum Terk edüp Cenneti A'layı buldum Bu dünya sizin olsun ben Mevlayı buldum	76	-
Bir gonca gül idim ecelimden soldum Terk idüb cennet-i Alayı buldum Bu dünya sırrın olan ben Mevlayı buldum	71	-
Bir sene evvel gelin olmuş idi biçare genç Gurbet elde vaz-ı haml eylerken etti irtihal Hamli bir meyyit çocuktu yadiğar olmaz idi Yadiğar kaldı ancak hasretle ve hüzn-ü-melâl Rutbesi elbet şehadettir Emine hanım ın	48	1909
Bir kuş idim uçdum yuvadan Mevlam beni ayırdı anadan babadan	69	-

Bu cihanın bağına geldim Bir Mürüvvet görmedim. Derdime derman aradım bir ilacın bulmadım. Âh ile zâr kılarak tâzeliğime doymadım	57	1922
Bu dünyada bulamadım hiç rahatı	22	1858
Çıkdım dağlar başına sahraya hacet kalmadı İçtim ecel şerbetini Lokman'a hacet kalmadı Hep yaralarım oldu cerraha hacet kalmadı Yapıldı cennet sarayım mimara hacet kalmadı	61	1928
Çün ecel geldi ana olmaz aman	23	1864-1865
Ecel-i Kazâ ilen	4	1800
Emr-i Bârî böyle imiş gençliğime doymadım İrdi bana ecel soldurdu nâzik tenim Almadım dünyâ murâdın nâmurâd oldum bugün Hem anâm atâm çekeler tâ kıyâme hasretim	70	-
Faniye geldim evhamlı Gençliğim bulmadım murad görmedim	62	1934
Fenadan bekaya eyledi rihlet	15	1830
Gençliğimde hiç görmedim sefa Çok aradım derde derman bulmadım taze iken düştü devasız bir illet	78	-
Gezerdim ecel geldi başıma ... turab oldum Taş dikildi başıma	3	1796
Hamlini vaz' eyler iken eyledi terk-i fenâ Bırakup gitti ma'sumun azm etti Çün ecel geldi ana olmaz aman	39	1896
Hasılı ömrüm çekerim parası Gitti elden dilde kaldı yarası Kıl şefa'at nevcıvanım bizlere Validenin gayrı yoktur çaresi	52	1896
Hey meded bulunmadı bu ecelin çaresi On sekiz yaşında tamam oldu vadesi	46	1909

Gençliğime doymadan ah kıldırı kader felek Gelse Lokmân neylesin dolmuş ecel peymânesi		
Koyub fenayı gitti bekaya Ki muhtaçdır bir fatihaya	1	1792
Mücerret ettim vatanımda izn-i şer ile muvakkat Mücerret ettim mezarıma emr-i Hakla müebbed	53	1916
Olucak ferman-ı Hakk ister icabet davete Emrine mutî olan cümle irerler izzete Azm edüb gitdi bakâ mülkine bir merd- i sahî El çeküb fâni cihândan erd-i kurb-i rahmete Hayatında rûz şeb ikrâmederdi âleme Hânesinde nice kimse el sunardı nîmete	17, 20, 24, 44, 73	1831, 1853, 1870, 1906, -
Şad olmadım takdir-i İlâhi bu imiş derya ya gark oldum Geçdi ömrüm bir safa görmedim Bir misafir geldim mihman olmadım	59	1924
Şükrüzadeler nâm-ı nâmîyle yad olurken Meğer aslı yokdur cihanın binası beka varken Ehibbabımdan oldum cûda turabı eyledim mesken Hasretimle yanardım abalimi hiç doymazken Peder kardaşlarımla masumlarım bıraktım hasret Terk edip cihanı cennet-i firdevse oldum heman	40	1902
Tahsîl-i rızâ-yı Hak ile müteâzım-ı dâr-ı bekâ Salat-ı asrı bi'l eda secdede ittî iktida Taslîm-i ruh-ı Hak ittî	30	1888

İncelediğimiz otuz üç şâhidede, yirmi sekiz farklı durum ve neden bildiren ifadeye yer verilmiştir. Bunlardan yirmi bir tanesi erkeklere, on iki tanesi ise kadınlara aittir. İfadelerden en sık kullanılanı; “Olucak ferman-ı Hakk ister icabet davete, Emrine mutî olan cümle irerler izzete, Azm edüb gitdi bakâ mülkine bir merd- i sahî, El çeküb fâni cihândan erd-i kurb-i rahmete, Hayatında rûz şeb ikrâmederdi âleme, Hânesinde nice kimse el sunardı nîmete”dir.

Ölüm nedeni olarak, altı kitabede (Kat. No: 12, 28, 57, 61, 78, 81) çaresiz dert ifadesinden hastalık olduğu tahmin edilmektedir. Bununla birlikte yine altı kitabede

(Kat. No: 3, 4, 6, 23, 70, 71) ecel, iki kitabede (Kat. No: 39, 48) doğum yaparken, bir kitabede (Kat. No: 59) denizde boğulma ve bir bitabede (Kat. No: 30) secdedeyken olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bir tanesinde (Kat. No: 46) ölüm yaşı 18 olarak yazılmıştır.

4.4.2.3. Dua

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında dua ifadeleri şu cümlelerle yazılmıştır:

İfade	Kat. No	Tarih
Beni kıl mağfired ey Rabb-ı Yezdân Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân	5, 8, 19, 21, 25, 42, 51, 58, 60, 65, 75, 77	1800, 1804, 1855, 1871, 1904, 1914, 1924, 1925, - , - , -
Beni kıl mağfired ey Rabb-ı Yezdân Günahım afv edüb bir lahza şayan	37	1893
Cennet-i âlâda pervaz eylesün huri misal	48	1909
Cürmünü afveyle yâ Rabbe'l-Mennân Mağfired kıl olmasun hali yaman Mazhar-ı nûr-i şefa'at kıl her zaman	23	1864
Hak garîk-i rahmet etsün afvedüp isyanını Kabri pür envar dolsun Ravza-i Darusselam	35	1892
Hak ide kabrini ravza-i Cennet	15	1829
İla rahmeti Rabbihi'l-Ğafûr	26, 72	1882, -
İla rahmeti' l Ğafur	16	1830
Lutfunla mekânım kıl cennet yâ Kerîm cürmümi 'afv et İlâhî cümleden sensin Rahîm	67	-
Lütfunla meskenim kıl bağ-ı cennet yâ Kerim Cürmümi afv it ilâhî cümleden sensin Rahîm	70	-
Mücerretimle eyle idhal cennetine mahale	53	1916
Ol Habîbin hürmetine mağfired kıl yâRabbenâ Bi hakkı arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân Cürmünü afveyle yâ Rabbe'l-Mennân	39	1896

Yâ ilâhi ol mübarek ism-i pâkin-i izzeti Hem resul'ün fahr-i alem şahı'nın hürmeti Eyle kabrin Ravza- i Cennet İlahe' l- âlemin Gece gündüz hür- i gılman eylesinler hizmeti	32, 34, 47, 68	1892, 1892, 1909, -
Ya rab ailem biçarelere sabr-ı cemilin kıl ihsan	40	1902

İncelediğimiz yirmi dokuz şâhidede, on dört farklı dua ifadesine yer verilmiştir. Bunlardan on yedi tanesi erkeklere, on iki tanesi ise kadınlara aittir. Dualardan en sık on iki kitabede yer alan “Beni kıl mağfiret ey Rabb-ı Yezdân, Bi hakkı arş-ı a’zam nur-ı Kur’ân” ifadesidir.

4.4.2.4. İstek ve Temenni

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında istek ve temenni ifade eden cümleleri iki alt başlıkta inceledik;

3.4.2.4.1. Peygamberden İstek

3.4.2.4.2. İnsanlardan İstek

4.4.2.4.1. Peygamberden İstek

İfade	Kat. No	Tarih
Kıl şefaath nevcıvanım bizlere	52	1916
Mücerretim badi şefaath oluna ya Rasül	53	1916

Bu başlık altında sadece iki örnek yer almaktadır.

4.4.2.4.1. İnsanlardan İstek

İfade	Kat. No	Tarih
Bakub geçme ey Muhammed ümmeti ölünün diriye ricası Fatiha minneti	62	1934
Bakub geçme ricam budur ey Muhammed ümmeti, Mevtanın diriden bir Fatihadır minneti Kabre ziyaret iden Resulün ümmeti Bize bir Fatiha ihsan iden bulur Cenneti	10, 11, 14, 18, 29, 31, 36, 54, 59, 80	1807, 1809, 1825, 1848, 1884, 1889, 1892, 1917, 1924, -
Buraya gelmeden murad bir dua Bu gün bana ise yarın sana	66, 67	-, -
Ey benim muhabbetli validem	9	1807

Ağlayub etme		
Gel efendim nazar eyle şu mezarım taşına	3, 74	1796, -
Gel oku bir Fatiha ihlas-ı kalp ile ihvan	35	1892
Gelüp kabrim ziyaret eden ihvan İdeler ruhuma bir fâtiha ihsân	5, 8, 19, 21, 25, 37, 42, 51, 58, 60, 65, 75, 77	1800, 1804, 1855, 1871, 1893, 1904, 1914, 1924, 1925, - , -, -
Kabrimi ziyaret eden Ey Muhammed ümmeti Bize bir Fatiha ihsan iden Bulur makamı Cenneti	28	1884
Okuyalar Fatiha rahmeten-lil âlemin	82	-
Ziyâretten murâd bir du'âdır Bugün bana ise yarın sanadır	50	1912

Bu başlık altında incelediğimiz kitabelerde en fazla kullanılan: “Gelüp kabrim ziyaret eden ihvan , İdeler ruhuma bir fâtiha ihsân” ifadesidir.

İncelediğimiz otuz beş şâhidede, on iki farklı istek ve temenni ifadesine yer verilmiştir. Bunlardan yirmi bir tanesi erkeklere, on dört tanesi ise kadınlara aittir.

4.4.2.5. Nasihat

İncelediğimiz kitabelerde nasihat içeren üç şâhideye rastlanmıştır.

İfade	Kat. No	Tarih
Akil isen gafil olma	3	1795
Dikkatle bak zâir bana olma maktûb-ı hevâ Eser-i merdân-ı Hüdâ'ya eyle hasr-ı iktifâ Servet-i tâmâna izz ve şâna etme iğtirâr Eyle tahsîli rızayı kibriyaya i'tina Tilâveti Kur'an eyle(ile) halâveti Furkan eyle/ ile	30	1888
Nizaa etmeyin dünya için ibret alın ölümünden	55	1918

4.4.2.6. Toplumsal Statü İfadeleri

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında sosyal statü ifadeleri şu kelimelerle yazılmıştır:

İfade	Kat. No	Tarih
Ağa	1, 3, 5, 7, 8, 12, 14, 16, 19, 22, 23, 30, 32, 42, 44, 64, 73, 78	1791, 1795, 1800, 1801, 1804, 1810, 1825, 1830, 1852, 1858, 1864, 1888, 1892, 1904, 1906, 1934, -, -
Ayancık Duyun-ı Umumiye Memuru	48, 49	1909, 1911
Bey	28, 29, 37, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 54, 56, 58, 76	1884, 1884, 1893, 1896, 1902, 1905, 1906, 1907, 1909, 1909, 1909, 1912, 1917, 1919, 1924, -
Çavuş	4, 59	1799, 1924
Çoban	78	-
Dede	2, 26, 83	1795, 1882, -
Dersaadet Tıbbiye Mektebi Hocası	34	1892
Efendi	15, 25, 27, 31, 33, 34, 35, 36, 39, 48, 49, 52, 55, 61, 65, 82, 84	1829, 1871, 1882, 1889, 1891, 1892, 1892, 1892, 1896, 1909, 1911, 1916, 1918, 1928, -, -, -
El Hac-Hacı	24, 27, 31, 34, 35, 43, 44, 45, 51, 53, 54, 55, 60, 71, 82	1870, 1882, 1889, 1892, 1892, 1905, 1906, 1907, 1914, 1916, 1917, 1918, 1925, -, -
Hafız	9, 38, 84	1807, 1893, -
Halîle	48	1909
Hanım	8, 18, 37, 39, 43, 46,	1804, 1848, 1893, 1896, 1905, 1909,

	47, 48, 50, 51, 55, 56, 57, 58, 65, 84	1909, 1909, 1912, 1914, 1918, 1919, 1922, 1924, -, -
Hatun	6, 19, 29, 35, 54, 66	1801, 1852, 1884, 1892, 1917, 66
Kadı	15, 20, 31, 33	1829, 1853, 1889, 1891
Kadın	16, 41	1830, 1902
Kerime	12, 39, 41, 46, 47, 48, 54, 56, 57, 62, 65, 69, 84	1810, 1896, 1902, 1909, 1909, 1909, 1917, 1919, 1922, 1934, -, -, -
Mahdum	39, 45, 50, 52	1896, 1907, 1912, 1916
Molla	25, 72	1871, -
Reis	49, 67	1911, -
Seyyid	15, 20, 25, 33	1829, 1853, 1871, 1891
Şeyh	83	-
Tabib	57	1922
Taşçı Usta	18	1848
Valide	18	1848
Zevce	12, 15, 16, 29, 35, 37, 39, 41, 43, 47, 50, 51, 55, 56, 65, 68	1810, 1829, 1830, 1884, 1892, 1893, 1896, 1902, 1905, 1909, 1912, 1914, 1918, 1919, -, -

İncelediğimiz kitabelerde yirmi beş farklı statü ifade eden kelime kullanılmıştır. Bunlardan yedi tanesi meslek (Çavuş, Kadı, Taşçı, Dersaadet Tıbbiye Mektebi Hocası, Ayancık Duyu-ı Umumiye Memuru, Tabib, Çoban), on tanesi itibar temelli sosyal

statü (Ağa, Dede, Hafız, Efendi, Kadı, Seyyid, Molla, Bey, Reis, Şeyh), sekiz tanesi ise kazanılmış statüyü (Hatun, Hanım, Kerime, Zevce, Kadın, Valide, Mahdum, Halîle) ifade eden kelimelerdir.

4.4.2.7. Aile Adları ve İsimler

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında yer alan aile adları ve kullanılan isimler iki başlık altında incelenmiştir.

4.4.2.7.1. Aile Adları

İncelediğimiz kitabelerde yirmi bir aile adı tespit edilmiştir. Kitabelerde adı geçen aileler şunlardır:

Aile Adı	Kat. No	Tarih
Abdioğlu	11	1809
Akçcaoğlu	8, 18	1804, 1848
Akkocazâde	16	1830
Ayntablızâde	48	1909
Çaylızâde	10, 12, 14, 19, 28, 29, 30, 32, 59, 84	1807, 1810, 1825, 1852, 1884, 1884, 1888, 1892, 1924, -
Darıcızâde	43	1905
Değirmencioğlu	67	-
Emirkadızâde Emirkadioğlu	20, 31	1853, 1889
Hamzaoğlu	42	1904
Hatipzâde	65	-
Hazaloğulları	52	1916
Helvacızâde	23	1864
Kalyoncuzâde Kalyoncuoğlu	1, 7, 13	1791, 1801, 1813
Karaalizâde	55	1918
Ocalızâde	37	1893
Sarioğlu	34, 35	1892, 1892

Şükriyâde	6, 27, 37, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 56, 58, 61, 65	1801, 1882, 1893, 1896, 1902, 1905, 1906, 1907, 1909, 1909, 1912, 1914, 1919, 1924, 1928, -
Tanecizâde	71	-
Tarakçıyâde	62	1934
Topaloğlu	17, 21	1831, 1855
Uzunoğlu	24, 47, 73	1870, 1909, -

Aile adı olarak Şükriyâde on yedi şâhidede yazılmasıyla ilk sıradadır. Ardından Çaylıyâde adı on defa geçmektedir.

4.4.2.7.2. Şâhidelerde Geçen İsimler

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında kırk bir farklı isim geçmektedir. Erkek ve kadın isimleri ayrı tablolara yazılmıştır.

Kullanılan Erkek İsimleri	Kat. No
Ahmed	1, 3, 7, 15, 16, 25, 27, 33, 37, 45, 51
Ali	5, 6, 23, 37, 40, 42, 44, 46, 50, 54, 55, 65, 76
Baki	54
Emin	5, 14, 30, 39, 44
Esad	19, 32
Hakkı	28, 29
Halid	38
Hamdi	27
Hasan	6, 10, 26, 41, 55, 62, 66, 78, 84
Haşim	3, 39
Hüseyin	45, 72
İbrahim	8, 9, 11, 12, 13, 38, 39, 43,47, 50,56,60,64
İsmail	8, 9, 14, 18, 21, 36, 43, 61
Mahmud	82
Mehmet	1, 39, 50, 56
Muhammed	34, 35, 39, 52, 53, 57, 68, 82, 83
Mustafa	2, 3, 4, 20, 22, 26, 31, 36, 40, 49, 58

Neşet	48, 49
Numan	47, 60
Osman	24, 48, 64
Sabri	59
Salih	52
Selim	23
Tahir	12
Ursula	53
Veli	26
Yakup	65
Yusuf	78
Kullanılan Kadın İsimleri	Kat. No
Aişe	6, 19, 41, 47,65
Züleyha	8, 37
Fatma	12, 15, 35, 39,46, 58
Kezban	16
Hanife	18,43,51,57
Halime	29
Emine	48,66
Alime	50
Adviyye	54
Gülfe	55
Zarife	56
Habibe	62
Şükriye	84

İncelediğimiz kitabelerde en fazla kullanılan erkek ismi “Ali” en fazla kullanılan kadın ismi ise “Fatma”dır.

4.4.2.8. Memleket

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında sekiz farklı memleket isimi geçmektedir. Bunlardan dört tanesi Ayancık (Kat. No: 27, 43,49, 58), iki tanesi Samsun (Kat. No: 48, 49) şehirleri ile birer tane de Kırımî (Kat. No: 26), Dersaadet

(Kat. No: 34), Ayandon kazası (Kat. No: 43), İstefan (Çaylıoğlu Köyü) (Kat. No: 43), Sürmene (Kat. No: 53) ve Rize'dir (Kat. No: 52).

4.4.2.9. Tarih

İncelediğimiz kitabelerin otuz sekiz tanesinde (Kat. No: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 33, 35, 36, 41, 45, 53, 54, 57, 60, 62, 63, 64) sadece ölüm tarihleri yazılmıştır. Yirmi tanesinde (Kat. No: 6, 14, 31, 32, 34, 37, 39, 40, 42, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 55, 56, 58, 61) gün, ay ve yıl birlikte verilmiştir. Bir tanesinde (Kat. No: 38) gün ve yıl, bir tanesinde ise saat, gün, ay ve yıl olarak tam tarih belirtilmiştir. Bunlardan on bir tanesinde (Kat. No: 39, 40, 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 58, 60) hicrî ve rumî tarih, yedi tanesinde (Kat. No: 6, 10, 32, 37, 55, 56, 61) rumî ve üç tanesinde (Kat. No: 57, 62, 63) miladî tarih yer almaktadır. Sadece ölüm yılı yazanların tümü hicrî tarih olarak değerlendirilmiştir. İncelediğimiz taşlarda ebced hesabı tarih bulunmamaktadır.

4.5. Süslemede Kullanılan Unsurlar ve Kompozisyon Özellikleri

Mezar taşlarında kullanılan süsleme unsurları genellikle başucu şâhidesinin başlığında, başlıksız ise sivri, üçgen yada yuvarlak kemer alınlığında ve kitabe metninin çevresinde yer alır. Ayakucu şâhidesinde ise başlığı varsa başlığında, başlık yoksa üçgen, sivri yada yuvarlak kemer alınlığının üzerinde ve gövde yüzeyinde yer alır.

Araştırma konumuz olan 152 adet mezar taşından 64 tanesinde incelemeler sonucu herhangi bir süslemeye rastlanmamıştır. Bunlardan 50 tanesi başucu şâhidesi olup, gövde ön yüzeyi kitabeyle kaplı olduğundan süzlemesizdir. 14 tanesi de (Kat. No: 2, 4, 7, 8, 15, 19, 22, 26, 32, 33, 36, 87, 88, 93) ayakucu şâhidesi olup, hiçbir bezeme unsuru kullanılmamıştır. 87 adet mezar taşında ise bitkisel süsleme, nesneli süsleme ve geometrik süsleme unsurları kullanılmıştır. Süsleme unsurlarını üç başlık altında inceleyeceğiz. Bunlar; bitkisel süslemeler, nesneli süslemeler, geometrik süslemeler.

4.5.1. Bitkisel Süslemeler

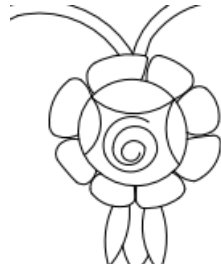
İncelediğimiz mezar başucu ve ayakucu şâhidelerinde, bezeme unsuru olarak en fazla bitkisel motifler kullanılmıştır. Bunlar; gül, akantus yaprağı, papatya, lale, hurma ağacı ve meyvesi, servi ağacı, üzüm, kıvrık dal, defne yaprağı, zeytin dalı, mine çiçeği, yıldız çiçeği, girland ve çeşitli soyut yaprak motifleridir.

4.5.1.1. Gül

18. yy'dan sonra ortaya çıkan⁹¹ gül motifi, Hz. Muhammed (s.a.v)'i simgelediği için İslam Aleminde önemli bir yeri vardır. Mezar taşlarında da gül motifinin kullanılması, peygambere olan sevginin bir çeşit göstergesidir. Bu motif araştırma konumuz olan taşlarda 1807 ve 1928 tarihleri arasında kullanılmıştır. Gül motifi, incelediğimiz şâhidelerden on sekiz tanesinde (Kat. No: 10, 15, 25, 37, 39, 40, 42, 45, 48, 49, 50, 51, 55, 56, 58, 60, 61, 90) kullanılmıştır. Bunlardan sekiz tanesi (Kat. No: 10, 25, 40, 42, 45, 49, 60, 61) erkek mezar taşlarıdır. Erkek mezar taşlarından başucu şâhidesinde gül motifi tasvir edilmiş iki (Kat. No: 40, 45) örneğe rastlanmıştır. Diğer tüm örneklerin sadece ayakucu şâhidesinde yer almaktadır.

Gül motifi, kadın mezar taşlarının dokuz tanesinde (Kat. No: 15, 37, 39, 48, 50, 51, 55, 56, 58) bulunmaktadır. Bunlardan dört tanesinin (Kat. No: 37, 39, 55, 56) hem başucu hemde ayakucu şâhidelerinde gül tasviri kullanılmıştır. İki tanesinde (Kat. No: 15, 58) sadece başucu, iki tanesinde de (Kat. No: 50, 51) sadece ayakucu şâhidesinde tasvir edilmiştir.

Başucu şâhidesi bulunmayan bir örnekte de (Kat. No: 91) gül motifi bulunmaktadır.

Şekil 4. 47

Şekil 4. 48

4.5.1.2. Akantus Yaprığı

18. yy'da Osmanlı sanatına, Batı etkisiyle, mimariden giriş yapan motif, mezar taşı süslemelerinde de yaygın olarak kullanılmıştır.⁹² İncelediğimiz mezar başucu ve ayakucu şâhidelerinin on üç tanesinde (Kat. No: 15, 25, 37, 39, 45, 47, 48, 50, 51, 56,

⁹¹ Onur Çetin, *Osmanlı Mezar Taşları Etrafında Gelişen Kültür, Medeniyet ve İnanç Dünyası Üzerine Bir İnceleme: Eyüp Örneği*, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi, Ankara 2019, ss. 81.

⁹² Recep Gün, vdğr., “Vezirköprü Yöresinde Bulunan 19. ve 20. yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları”, OMÜİFD., 2017, S. 42, s. 71.

65, 68, 90) görülmektedir. Bunlardan on tanesi (Kat. No: 15, 37, 39, 45, 50, 51, 56, 65, 68, 90)kadın mezarlarına, üç tanesi de (Kat. No: 25, 45, 48) erkek mezarlarına aittir. Kadın mezarının altı tanesinin (Kat. No: 37, 39, 45, 50, 56, 65) başucu ve ayakucu, dört tanesinde ise (Kat. No: 15, 56, 68, 90) sadece başucu şâhidesinde akantus yaprağı motifi yer alır. Erkek mezarlarından bir tanesinin (Kat.No: 45) başucu ve ayakucu, bir tanesinin (Kat. No: 48) sadece başucu ve bir tanesinin de (Kat. No: 25) sadece ayakucu şâhidesinde bu motif kullanılmıştır.

Şekil 4. 49

Şekil 4. 50

4.5.1.3. Papatya

Papatya motifi on altı örnekte (Kat. No: 11, 35, 40, 44, 46, 48, 52, 53, 57, 58, 59, 69, 76, 80, 81, 92) karşımıza çıkmaktadır. Ancak bunları gül ya da başka çiçeklere benzetmek mümkündür.⁹³ Daha çok papatyaya benzedikleri için bu başlık altında değerlendirilmiştir.

İncelediğimiz mezar başucu ve ayakucu şâhidelerinin sekiz tanesi (Kat. No: 35, 46, 48, 57, 58, 69, 80, 81) kadın mezarlarına, yedi tanesi de (Kat. No: 11, 40, 44, 52, 53, 59, 76) erkek mezarlarına aittir. Kadın mezarının üç tanesinin (Kat. No: 46, 80, 81) başucu ve ayakucu, bir tanesinde (Kat. No: 35) sadece başucu ve dört tanesinde ise (Kat. No: 48, 57, 58, 69) sadece ayakucu şâhidesinde papatya motifi yer alır. Erkek mezarlarından altı tanesinin (Kat.No: 11, 40, 52, 53, 59, 76) sadece ayakucu, bir tanesinin ise (Kat. No: 44) sadece başucu şâhidesinde bu motif kullanılmıştır.

Şekil 4. 51

⁹³ Çal, “Boyabat Mezar Taşları”, ss. 149.

4.5.1.4. Lale

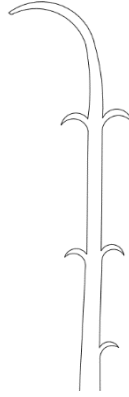
Lale motifi beş örnekte (Kat. No: 15, 35, 50, 56, 58) karşımıza çıkmaktadır. Bu motifin yer aldığı şâhidelerin tümü kadın mezarlarına aittir. Kadın mezarının üç tanesinin (Kat. No: 50, 56, 58) sadece ayakucu, iki tanesinde ise (Kat. No: 15, 35) sadece başucu şâhidesinde lale motifi yer alır.

Şekil 4. 52

4.5.1.5. Servi Ağacı

Servi ağacı motifi dört örnekte (Kat. No: 3, 31, 65, 73) sadece ayakucu şâhidesinde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan üç tanesi (Kat. No: 3, 31, 73) erkek mezarlarına, bir tanesi de (Kat. No:65) kadın mezarlarına aittir. Erkek mezarlarında kullanılan örneklerden birinde (Kat. No: 31) ağacın ucu sola doğru eğimli olarak tasvir edilmiştir. Kadın mezarında kullanılan servi motifinin etrafında sarmal çiçek dalı mevcut olup, ucu sola eğimlidir.

Şekil 4. 53

4.5.1.6. Hurma Ağacı ve Meyvesi

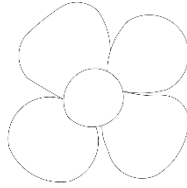
Hurma ağacı motifi üç örnekte (Kat. No: 20, 23, 70) karşımıza çıkmaktadır. Bu motifin yer aldığı şâhidelerin tümü erkek mezarlarına aittir. Motif, sadece ayakucu şâhidesinde kullanılmıştır.

Şekil 4. 54

4.5.1.7. Mine Çiçeği

Mine çiçeği motifi iki örnekte (Kat. No: 30, 37) karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan biri erkek (Kat. No: 30) diğeri (Kat. No: 37) kadın mezarlarına aittir. Erkek mezarında sadece ayakucu şâhidesinde, kadın mezarında ise her iki şâhidede kullanılmıştır.

Şekil 4. 55

4.5.1.8. Üzüm ve Asma

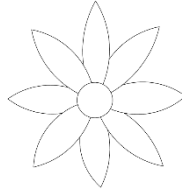
Üzüm ve asma motifi iki örnekte (Kat. No: 39, 40) karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan biri erkek (Kat. No: 40) diğeri (Kat. No: 39) kadın mezarlarına aittir. Her iki mezarın da sadece ayakucu şâhidesinde kullanılmıştır.

Şekil 4. 56

4.5.1.9. Yıldız Çiçeği

Yıldız çiçeği motifi dört örnekte (Kat. No: 43, 48, 50, 61) sadece ayakucu şâhidesinde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan üç tanesi (Kat. No: 43, 48, 50) kadın mezarlarına, bir tanesi de (Kat. No: 61) erkek mezarlarına aittir. Bu motif, kadın mezarlarının iki tanesinde (Kat. No: 43, 50) başucu ve ayakucu, bir tanesinde ise sadece başucu şâhidesinde kullanılmıştır. Erkek mezarında sadece ayakucu şâhidesinde tasvir edilmiştir.

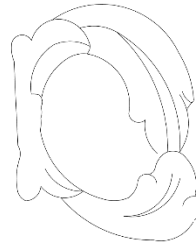
Şekil 4. 57

4.5.1.10. Kıvrık Dal- “S” ve “C” Kıvrımı

Genellikle akant yaprağı motifinin S ve C harflerine benzetilerek tasvir edilmesiyle oluşur. İncelediğimiz mezarların yedi tanesinde (Kat. No: 30, 37, 40, 43, 44, 48, 50) bu süsleme şekli yer almaktadır. Bunlardan üç tanesi (Kat. No: 30, 40, 44) erkek mezarlarına, dört tanesi de (Kat. No: 43, 45, 48, 50) kadın mezarlarına aittir. Erkek mezarlarında kullanılan örneklerden birinde (Kat. No: 30) kitabenin hemen üzerinde, bir tanesinde (Kat. No: 40) ayakucu şâhidesinin kenarlarında ve başlığında, bir tanesin de de (Kat. No: 44) ayakucu ve başucu şâhidesinin kenarlarında tasvir edilmiştir. Bu süsleme tarzı, kadın mezarından bir tanesinde (Kat. No: 37), her iki şâhidenin başlığında, diğer üç mezarın sadece başucu şâhidelerinin kenarlarında yer almaktadır.

Şekil 4. 58

Şekil 4. 59

4.5.1.11. Soyut Stilize Bitki Dizeleri

İncelediğimiz mezar taşlarının on dört tanesinde (Kat. No: 6, 8, 13, 18, 43, 50, 57, 62, 63, 66, 69, 73, 74, 87) herhangi bir isimle adlandırılmayan soyut bitki motifleri

karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan on iki tanesi (Kat. No: 6, 8, 18, 43, 50, 57, 62, 63, 66, 69, 74, 87) kadın mezarlarına, iki tanesi (Kat. No: 13, 73) erkek mezarlarına aittir. Kadın mezarlarında kullanılan örneklerden beş tanesi (Kat. No: 8, 18, 62, 69, 74) sivri kemer alınlıklı başucu şâhidesinin alınlığında, bir tanesi (Kat. No: 66) yuvarlak kemer alınlıklı başucu şâhidesinin alınlığında yer almaktadır. Bu motif, kadın mezarlarının üç tanesinde (Kat. No: 57, 63, 87) şâhidelerin başlıklarında bulunmaktadır. İki örnekte ise (Kat. No: 43, 50) kitabenin üzerinde tasvir edilmiştir. Sadece bir tanesinde ise (Kat. No: 6) her iki şâhidenin sivri kemer alınlıklarında mevcuttur.

Erkek mezarlarından bir tanesinde (Kat. No: 13) başucu, bir tanesinde de ayakucu şâhidesinde bu süsleme tarzı kullanılmıştır.

Şekil 4. 60

4.5.1.12. Defne

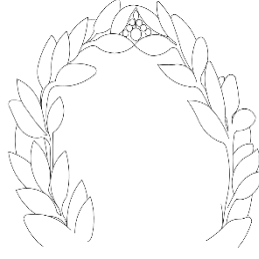
Defne yaprağı motifi kadın mezarına ait olan bir örnekte (Kat. No: 46) karşımıza çıkmaktadır. Burada sadece başucu şâhidesinin başlığında kullanılmıştır.

Şekil 4. 61

4.5.1.13. Zeytin Dalı

Zeytin dalı motifi kadın mezarına ait olan bir örnekte (Kat. No: 58) karşımıza çıkmaktadır. Burada sadece başucu şâhidesinin başlığında kullanılmıştır.

Şekil 4. 62

4.5.1.14. Girland

Girland motifi üç örnekte (Kat. No: 40, 45, 47) karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan iki tanesi (Kat. No: 40, 45) erkek mezar başucu şâhidesinin boyun kısmına, bir tanesi ise (Kat. No: 47) kadın mezar silindirik başucu şâhidesinin arkasına asılmıştır.

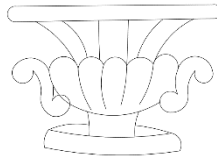
Şekil 4. 63

4.5.2. Nesneli Süslemeler

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında şu nesneler süsleme unsuru olarak kullanılmıştır; vazo, kurdele, kama, silah, tüfek, ay-yıldız, takı ve sepet.

4.5.2.1. Vazo/Kase

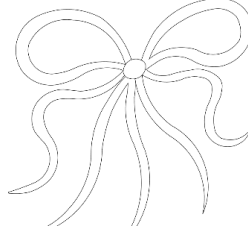
İncelediğimiz şahidelerde en fazla kullanılan motiftir. Yirmi bir tane (Kat. No: 6, 11, 12, 25, 29, 30, 37, 40, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 53, 55, 56, 58, 60, 65) şâhidede farklı şekillerde kullanılmıştır. Bunlardan on iki tanesi (Kat. No: 6, 12, 29, 37, 46, 48, 50, 51, 55, 56, 58, 65) kadın mezar taşlarında, dokuz tanesi ise (Kat. No: 11, 25, 30, 40, 44, 45, 49, 53, 60) erkek mezar taşlarında yer almaktadır.

Şekil 4. 64

4.5.2.2. Kurdele

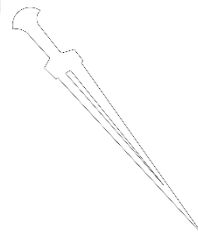
Kurdele motifi dört örnekte (Kat. No: 37, 40, 44, 92) karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan iki tanesi (Kat. No: 40, 44) erkek mezar başucu ve ayakucu, bir tanesi (Kat. No: 37) kadın mezar ayakucu ve bir tanesi de (Kat. No: 92) sadece ayakucu şâhidesinde yer alır.

Şekil 4. 65

4.5.2.3. Kama

Kama motifi üç örnekte (Kat. No: 59, 73, 86) erkek mezarlarında karşımıza çıkmaktadır. Tümü ayakucu şâhidelerinde yer alır. İki tanesi (Kat. No: 59, 86) silah motifiyle birlikte kullanılmıştır.

Şekil 4. 66

4.5.2.4. Tabanca

Tabanca motifi iki örnekte (Kat. No: 59, 86) erkek mezarlarında karşımıza çıkmaktadır. Tümü ayakucu şâhidelerinde yer alır. İki de kama motifiyle birlikte kullanılmıştır.

Şekil 4. 67

4.5.2.5. Tüfek

Tüfek motifi sadece bir tane (Kat. No: 85) erkek mezar ayakucu şâhidesinde karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 4. 68

4.5.2.6. Hilal-Yıldız

Hilal ve yıldız motifi iki örnekte (Kat. No: 47, 86) karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan bir tanesi (Kat. No: 86) erkek mezarı ayakucu, diğeri ise kadın mezar ayakucu şâhidesinde kullanılmıştır. Erkek mezar taşında sadece hilal, kadın mezar

Şekil 4. 69

4.5.2.7. Sepet

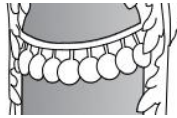
Sepet motifi iki örnekte (Kat. No: 15, 58) kadın mezarlarında karşımıza çıkmaktadır. İkisi de başucu şâhidelerinde kullanılmıştır.

Şekil 4. 70

4.5.2.8. Takı

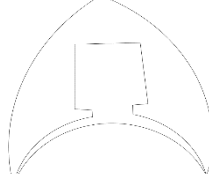
Takı motifi sadece bir tane (Kat. No: 47) kadın mezar başucu şâhidesinde karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 4. 71

4.5.2.9. Fes

Fes motifi iki örnekte (Kat. No: 9, 77) erkek mezar başucu şahidesinde karşımıza çıkmaktadır. Bu motif sivri kemer alınlıklı olan ş hidelere kazıma tekniği ile işlenmiştir.

şekil 4. 72

4.5.3. Geometrik Süslemeler

Araştırma konumuz olan mezarlardan sadece iki erkek mezarında (Kat. No: 73, 85) geometrik süsleme kullanılmıştır. Bunlardan biri (Kat. No: 73)  ember, diğeri ise   ğgendir.

5. SONUÇ

Araştırmamızda Ayancık ve çevresindeki 18, 19 ve 20. yüzyıl Osmanlı dönemi, 53 erkek, 37 kadın mezarları ile 4 kimliği belirsiz mezara ait 152 mezar başucu ve ayakucu şahideleri incelenmiştir. Bu taşlar, Ayancık ilçe merkezi ve 10 köyünde tespit edilmiştir. Bu bağlamda araştırmamızda tespit ettiğimiz mezar taşlarının kitabeleri, yazı şekilleri, süslemelerde kullanılan motifler ve formları detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Çalışmamızda mezar taşlarına ait kimlik bilgileri, bulundukları yer, formları, tarihleri, resimleri, çizimleri ve kompozisyonları katalog kısmında kronolojik olarak detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu sayede Osmanlı mezar taşı sanatının 21.yy'a kadar geçirmiş olduğu değişim görülmüştür.

Bu çalışma hazırlanırken mezar taşı alanında kaleme alınan eserler incelenmiş ve saha çalışmaları yapılmıştır. Çalışmamızın en önemli kısmı bölgedeki mezar taşlarının yerlerinin tespiti olmuştur. Tespit edilen mezar taşlarının Sinop'taki diğer mezar taşlarıyla aralarında büyük oranda benzerlik olduğunu söylemek mümkündür. Sinop dışında, Samsun, Kastamonu, Trabzon, Giresun, Ordu gibi Karadeniz bölgesindeki mezar taşlarının Ayancık'taki mezar taşlarıyla olan benzerliği de dikkate değerdir. Ayancık ve köylerindeki Osmanlı dönemi mezar taşlarının denize yakın ya da denize kıyısı olan köylerde daha fazla olduğu görülmektedir. Bahçeli, Tarakçı, Çaylıoğlu köyleri bunun örnekleridir.

Mermer malzemeden yapılan mezar taşlarının büyük oranda korunduğu görülmüştür. Ancak taş malzemeli olanların bir bölümü ya deforme olmuş ya da tahrip edilmiştir. Tahribatın en önemli nedenleri; mezarlıkların yetersiz olması nedeniyle yeni mezarlara yer açılması ve mezarlıkların bakımsız kalmasıdır. Bazı mezar taşlarının Kültür ve Turizm Bakanlığınca tescillenmesi korunmalarını sağlamıştır. Koruma altında olan mezar taşlarının bulunduğu mezarlıklar ise muhtarların öncülüğünde köy halkı tarafından belirli aralıklarda temizlenmektedir.

Sonuç olarak göz önünde bulunmayan mezarlıklardaki korumasız mezar taşları yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu çalışmamız sayesinde ulaşabildiğimiz 152 mezar taşı kayıt altına alınarak yok olmalarının önüne geçilmiş ve bu alanda yapılacak ileriki çalışmalar için kaynak oluşturulmuştur. Ayancık'ta kayıt altına alınabilecek daha birçok mezar taşının var olması muhtemeldir. Ancak çalışmamızı sürdürdüğümüz dönemde, Ayancık'ta 2021 yılı Ağustos ayında meydana gelen büyük

sel afeti nedeniyle, mezar taşı bulunan birçok köye ulaşım sağlandığından ve ayrıca mezarlıkların bir kısmının da köylerden uzakta ormanlık alanlar içerisinde bulunması sebebiyle mezar taşlarına ulaşılammıştır.

Ayancık ve çevresindeki Osmanlı dönemi mezar taşları bölgenin kültürel zenginlikleri arasındadır. Dolayısıyla bunların her türlü doğal ve yapay tehlikelere karşı korunması gerekmektedir. Detaylı bir araştırma ile Ayancık'ın tüm köylerindeki mezar taşları araştırılıp gün yüzüne çıkarılmalı ve sanat tarihine kazandırılmalıdır. Bu düşünce ve amaç doğrultusunda Osmanlı dönemine ait 152 adet mezar taşı ile sınırlandırılmış bu çalışmanın bağlı bulunduğu il bazında yapılan diğer çalışmalarla birlikte bölgenin sanatı, sosyo kültürel yapısı ve derinliğinin tespitine yönelik sağlayacağı yaygın etkisinin yanında daha genel olarak ülkemizdeki mezar taşı araştırmalarına yapacağı katkı açısından önem arz ettiği kanaatini taşımaktayız. Temennimiz bu çalışmanın ileride yapılacak olan mezar taşı çalışmalarına kaynak ve basamak teşkil etmesidir.

KAYNAKÇA

- Balat, Nesrullah, *Erbil Büyük Mezarlık'taki (Kayseriyye) 19. yy. Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2021.
- Başaran, Emel, *Ayvacık Mezar Taşları*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale 2020
- Başoğlu, Bekir, *Sinop İli Tarihi*, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1978
- Bekar, Merve, *Bursa Mezarlıklarındaki Meyve Motifli Mezar Taşları*, 1. Uluslararası Türk İslam Mezar Taşları Kongresi, Kuşadası, 19-21 Ekim 2018, ss. 97-115.
- Berk, Süleyman, *Zamanı Aşan Taşlar*, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2017.
- Çal, Halit, “Karadeniz Bölgesinde 18. Yüzyıl Erkek Mezar Taşları”, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, S. 87, 2018, ss. 103-151.
- _____, Halit, “Türkiye Mezar Taşı Tipleri 1: Güneş Tepelikliler”, Belleten, c. 85, S. 303, ss. 645-690.
- _____, Halit, *Boyabat Mezar Taşları*, Boyabat Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2015.
- _____, Halit, *Türklerde Mezar-Mezar Taşları*, Aile Yazıları, S.8, 2015, ss. 295-332.
- Çarkçı, Cansu, *Ordu- Perşembe örnekleri ile Osmanlı dönemi mezar taşları (Efirli Yalı Camii haziresi ve Beyli Halil ağa mezarlığı)*, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu 2021.
- Çavuş, Fatih, *Osmanlı Mezar Taşlarının Sırları*, Bilge Kültür Sanat Yayınevi, İstanbul 2018.
- Çelemoğlu, Şuayip, “Sinop/Ayancık/Tarakçı Köyü Gebelit Camisi ve Mezar Taşları” Amisos Dergisi, S. 10, Samsun 2021.
- Çelik, Bayram, *Ordu ili Ünye ilçesi Hacı Osman Ağa Camii haziresindeki mezar taşları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2012.
- Çetin, Onur, *Osmanlı Mezar Taşları Etrafında Gelişen Kültür, Medeniyet ve İnanç Dünyası Üzerine Bir İnceleme: Eyüp Örneği*, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi, Ankara 2019.
- Çoban, Faruk, *H. 1288 (M. 1871) ve H. 1317 (M.1899) Tarihli Kastamonu Vilayeti Sâlnâmeleri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2006.
- Demir, Çetin, *Tokat Erenler Tarihi Mezarlığı ve mezar taşları*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.
- Efe, İsmail, *Sinop Tarihi - Türk Hâkimiyetine Girişinden Cumhuriyetin İlanına 1214-1923*, Büyüyenay Yayınları, İstanbul 2018.
- Eren, Sevinç, *Trabzon ili Gülbahar Hatun ve Tavanlı Camii hazireleri ile Küçük İmarek Mezarlığı'ndaki mezar taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011.
- Gümüşdağ, Gökhan, *Kastamonu Şehri Nasrullah Camisi, Yılanlı Camisi, Yakup Ağa Camisi, Ahmet Dede Camisi Hazirelerindeki Mezar Taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Master Tezi, Ankara 2007.
- Gökmenoğlu, Turan, *Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi*, Usta Matbaacı, İstanbul 1989
- Gün, Recep vd. , “Vezirköprü Yöresinde Bulunan 17. ve 18. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 41, 2017, ss. 37-76.

- Gün, Recep vd. , “*Vezirköprü Yöresinde Bulunan 19. ve 20. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları*”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 42, 2017, ss. 45-98.
- Gün, Recep, “*Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-I(Celî Ta’lîk Kitabeli Olanlar)*” Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 22, 2006, ss. 103-143.
- _____, Recep, “*Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-2(Celî Süllüs Kitabeli Olanlar)*” Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 26-27, Samsun 2008, ss. 117-174.
- _____, Recep, *Çarşamba Gökçeli Mezarlığı’ndaki Tarihi Mezar Taşları*, Etüt Yayınları, Samsun 2009.
- Güzel, Emine, “*Malatya Sancaktar Mezarlığı’ndaki Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*”, Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi, S. 10, 2017, ss. 111-143.
- _____, Emine, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, Çizgi Yayınevi, Konya 2019.
- _____, Emine, *Osmanlı Mezar Taşlarında Servi Motifi*, 1. Uluslararası Türk İslam Mezar Taşları Kongresi, Kuşadası, 19-21 Ekim 2018, ss. 251-281.
- Hanoğlu, Canan, *Rize’de Bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşlarına Genel Bir Bakış*, Türk Dünyası Dil Ve Edebiyat Dergisi, S. 45, 2018, ss. 291-344.
- Kaya, Gönül, *Malatya-Battalgazi Alaca Kapı Mahallesi Mezarlığı’nda Bulunan Osmanlı Mezar Taşları*, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu 2021.
- Kaya, M. Meryem, *Çanakkale ili Ayvacık ilçesi Adatepe Köyü mezar taşları*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale 2019.
- Kaya, Mutlu, *Ayancık ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Samsun 2015.
- Nefes, Eyüp, Gün, Recep, “*Çarşamba Kurdahmetli Köyü Mezarlığı’ndaki Tarihi Mezar Taşları*”, Dinbilimleri Akademik Araştırma Merkezi Dergisi, S. 2, 2011, ss. 135-166.
- _____, Eyüp, *İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları*, Etüt Yayınları, Samsun 2009.
- Polat, Nazım H., “*Ömer Seyfettin*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 34, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007.
- Sevim, Nidayi, *Osmanlı Mezar Taşlarında Manzum Metinler*, Kitap Dostu Yayınları, İstanbul 2015.
- Tok, Emine, “*Ayancık Arkhangelos Kilisesi*”, Sanat Dergisi, 2012, cilt 21, S.1, s.122.
- Türker, Fatma, *Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Tasları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2011.
- Varol, A. Halim, *Aydın Kuşadası Adalızade Mezarlığı Osmanlı Mezar Taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2019.
- Yeni, Özgür, *Sinop Arkeoloji Müzesinde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.
- Yer, Kader, *Trabzon Sütlüklü Şehir Mezarlığı’ndaki 18. Yy. Mezar Taşları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.
- Yiğit, İrfan, Ünlüsoy, Ülkü, *Hıdırlık –Ulu mezarlık Osmanlı Dönemi Çorum Mezar Taşları*, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Çorum 2014.

ÖZ GEÇMİŞ

Emrah Karadağ, Sinop Ayancık Şehit Ahmet Can Anadolu İmam Hatip Lisesi bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesine başladı ve 2016 yılında mezun oldu. 2013 yılında İmam-Hatip olarak memuriyete başladı. 2021 yılı şubat ayına kadar İmam-Hatip kadrosunda çalıştıktan sonra Ayancık Kaymakamlığı'na Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni olarak naklen atandı.

Mezuniyetinden bu yana memur olarak görev yapan Emrah Karadağ, orta derecede İngilizce ve Arapça bilmektedir. Ayrıca musiki ve hat sanatları ile ilgilenmektedir. 05.01.2023

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0001-5691-6403